Handbogsreol 2

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

DE OFFENTLIGE ARBEJDSANVISNINGSKONTORERS GEOGRAFISKE OMRÅDER

DET JURIDISKE LABORATORIUM VED KØBENHAVNS UNIVERSITET
ex. 2

BETÆNKNING NR. 398

196 5

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI, KØBENHAVN

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side

I. *Indledning* . . . 5

A. Kommissorium og medlemmer . . . 5
B. Målsætningen for udvalgets arbejde . . . 6

II. *Den offentlige arbejdsanvisning* . . . 6

A. *Den offentlige arbejdsanvisnings struktur* . . . 6

1. Den nuværende organisation af den offentlige arbejdsanvisning . . 6
2. Den historiske baggrund . . . 7
3. Den nuværende geografiske fordeling af de offentlige arbejdsanvisningskontorer . . . 8
4. Anvisningskontorernes personale . . . 9

B. *De offentlige arbejdsanvisningskontorers opgaver* . . . 9

1. De anvisningsmæssige opgaver . . . 10
   a. Den almindelige arbejdsanvisning . . . 10
   b. Afkontrollering af ledige . . . 11
   c. Ydelse af rejsehjælp m.v. . . . 11
   d. Opgaver i forbindelse med uddannelseslovene . . . 11
   e. Undersøgelse af ledighedsårsager m.v. for langvarigt ledige . . . 11
   f. Opgaver i henhold til revalideringsloven . . . 12
   g. Ud- og indvandring . . . 12
2. Kontorernes tilsynsvirksomhed . . . 12
3. Opgaver i forbindelse med offentlige tilskudsarbejder . . . 12
4. Erhvervsvejledning . . . 12
5. Oprettelse af lærekontrakter m.v. . . . 12
6. Statistikarbejde og medlemskartotek . . . 13

C. *Den fremførte kritik af de offentlige arbejdsanvisningskontorers nuværende geografiske fordeling* . . . 13

III. *Befolkningens og erhvervenes fordeling m.v.* . . . 16

A. Generelle bemærkninger . . . 16
B. Befolkningens og erhvervslivets fordeling . . . 16
C. Administrative inddelinger . . . 17
D. Arbejdsløshedskassernes geografiske opdeling og medlemsforhold . . . 17

IV. *Udvalgets principielle betragtninger* . . . 18

A. Almindelige retningslinier vedrørende en geografisk placering af de offentlige arbejdsanvisningskontorer . . . 18

B. Gennemgang af, hvorledes de enkelte funktioner kan fordeles på regionskontorer og anvisningskontorer . . . 19

1. De anvisningsmæssige opgaver . . . 19
   a. Den almindelige arbejdsanvisning . . . 19
   b. Afkontrollering af ledige . . . 20
   c. Ydelse af rejsehjælp m. v. . . . 20

d. Opgaver i forbindelse med uddannelseslovene 20
e. Undersøgelse af ledighedsårsagerne for langvarigt ledige m.v.. . 21
f. Opgaver i henhold til revalideringsloven 21
g. Ud- og indvandring 21

2. Kontorernes tilsynsvirksomhed 21
3. Opgaver i forbindelse med offentlige tilskudsarbejder 22
4. Erhvervsvejledning 22
5. Oprettelse af lærekontrakter 22
6. Statistikarbejde og medlemskartotek 23

C. Resumé vedrørende fordeling af de offentlige arbejdsanvisningskontorers funktioner 23

V. *Beskrivelse og karakteristik af hovedstadsområdet* 24

VI. *Udvalgets indstilling vedrørende placering af offentlige anvisningskontorer* 29
A. Principielle betragtninger 29
B. Hovedstadsområdet 30
1. Hovedstadsregionens afgrænsning 30
2. Antal kontorer inden for hovedstadsområdet 31
3. Frederiksborg amt 34
C. Sjælland i øvrigt 34
D. Bornholm 35
E. Maribo amt 36
F. Den fynske øgruppe 37
G. Nordjylland 37
H. Østjylland 39
I. Det sydlige Jylland 41
J. Vest- og Midtjylland 41

VII. *Sammenfatning af udvalgets indstillinger* 43

BILAG

1a. De offentlige anvisningskontorers geografiske områder 45
1b. Kort over de offentlige anvisningskontorers geografiske områder 47
1c. Udvalgets forslag vedrørende de offentlige anvisningskontorers geografiske områder (kort) 48
2. De offentlige anvisningskontorers område, folketal, antal arbejdsløshedskasseafdelinger m.v. og antal arbejdsløshedskassemedlemmer 49
3. Antal flytninger af medlemmer af arbejdsløshedskasserne i regnskabsåret 1961/62 (hovedstadsområdet) 51
4. De offentlige arbejdsanvisningskontorers personale og virksomhed 52
5. Antal arbejdsanvisninger i regnskabsåret 1961/62 fordelt på erhvervsgrupper og på forsikrede og ikke-forsikrede. (hovedstadsområdet) 55
6. Samlet antal arbejdsanvisninger og anviste personer i regnskabsåret 1961/62 fordelt på erhvervsgrupper (hovedstadsområdet) 56
7. Arbejdsanvisning i nogle andre lande 57
8. Erhvervsstrukturen i hovedlandsdelene 63
9. Litteraturhenvisninger 64

I. Indledning

A. Kommissorium og medlemmer.

Der har i de senere år været rejst forskellige spørgsmål vedrørende den offentlige arbejdsanvisnings organisation og funktion. Herunder har der også været fremført tvivl om, hvorvidt antallet og placeringen af de offentlige arbejdsanvisningskontorer og afgrænsningen af de enkelte kontorers områder kunne anses for at være hensigtsmæssig under hensyn til løsningen af de opgaver, som er henlagt til kontorerne.

Ved skrivelse af 25.1.1962 nedsatte arbejdsministeren derfor et udvalg med den opgave at foretage en saglig vurdering af antallet af arbejdsanvisningskontorer og af den nuværende geografiske afgrænsning mellem disse, i det væsentligste på basis af kontorernes nuværende — eller i sigte værende — funktioner under hensyn til kontorernes betjening af publikum og deres forhold til andre myndigheder.

Endvidere blev udvalget anmodet om på grundlag af en sådan vurdering at fremkomme med forslag til eventuelle ændringer i antallet af de nævnte kontorer og disses geografiske afgrænsning, idet udvalget anmodedes om forlods og så vidt muligt i løbet af ca. 6 måneder at ville fremkomme med indstilling specielt vedrørende hovedstadsområdet.

Til formand for udvalget blev udpeget kontorchef E. Albrechtsen, forvaltningsnævnets sekretariat, og udvalget kom i øvrigt til at bestå af følgende medlemmer: Universitetslektor (senere sekretariatschef), dr. phil. Kristian Antonsen, fuldmægtig i Det statistiske Departement (senere kontorchef i finansministeriet) Gunnar Klavsen og borgmester Willy Sørensen, Vejle.

Udvalgets sekretariat har bestået af ekspeditionssekretær Kirsten Rudfeld, arbejdsministeriet og sekretær (senere fuldmægtig), E. Kjeldgård, arbejdsdirektoratet. Endvidere har kontorbestyrer K. S. Blunch, amts-arbejdsanvisningskontoret i Herning været knyttet til sekretariatet.

Ved arbejdsministeriets skrivelse af 25.9. 1963 blev kontorchef Albrechtsen fritaget for hvervet som udvalgets formand, og i stedet udpegedes kontorchef i forvaltningsnævnets sekretariat (senere universitetsadministrator) Bengt Bengtson.

Udvalget har holdt 23 møder.

Udvalget har indsamlet foreliggende statistisk og andet materiale fra Det statistiske Departement og arbejdsdirektoratet, ligesom det har modtaget materiale fra kommunallovskommissionen og landsplanudvalget.

Et særligt materiale er indhentet fra arbejdsanvisningskontorerne og bearbejdet af Det statistiske Departement ved Gunnar Klavsen i forbindelse med udvalgets sekretariat. Med henblik på en bedømmelse af omfanget af kontorernes erhvervsvejledningsarbejde har udvalget fra undervisningsministeriet indhentet og delvis bearbejdet oplysninger vedrørende antallet af afgangsklasser inden for hovedstadsområdet.

Endvidere har dr. phil. Kristian Antonsen som medlem af udvalget i særlig grad bidraget med fremskaffelse og bearbejdelse af oplysninger om den erhvervsgeografiske udvikling. Udvalgets første formand, kontorchef Albrechtsen, og medlemmer af sekretariatet har aflagt besøg hos Arbetsmarknadsstyrelsen i Stockholm, Arbeidsdirektoratet i Oslo og Arbeitsamt i Flensburg for at studere de svenske, norske og tyske geografiske områdeinddelinger, for så vidt angår arbejdsanvisning m. v.

Under hensyn til den i udvalgets kommissorium udtalte anmodning om forlods at behandle problemerne for hovedstadsområdet afgav udvalget i 1962 til arbejdsministeriet en ikke offentliggjort betænkning vedrørende den geografiske afgrænsning af de offentlige arbejdsanvisningskontorer inden for hovedstadsområdet. Denne betænknings indhold er, såvel for så vidt angår de mere principielle synspunkter som vedrørende hovedstadsområdets særlige forhold, indeholdt i nærværende betænkning.

B. Målsætningen for udvalgets arbejde.

Ved skrivelse af 22.10.1962 nedsatte daværende arbejds- og socialminister Kaj Bundvad et udvalg, der skulle lede en sagkyndig undersøgelse af, om den danske arbejdsanvisnings struktur, funktioner og virkemidler var tidssvarende, og om fornødent fremkomme med forslag til ændringer i den på dette område bestående lovgivning, praksis m. v.

Det blev ret snart klart, at de resultater, som dette anvisningsudvalg eventuelt ville fremlægge, i væsentlig grad kunne komme til at øve indflydelse på forudsætningerne for det arbejde, som nærværende udvalg skulle udføre.

Efter offentliggørelsen af anvisningsudvalgets betænkning (nr. 345 af 6.12.1963) måtte det for fortsættelsen af nærværende udvalgs arbejde være af afgørende betydning, hvorvidt arbejdsministeren var sindet at søge at gennemføre de af anvisningsudvalget stillede forslag. I så fald ville udvalgets opgave blive ud fra forudsætningerne af et statsligt enhedssystem for arbejdsformidlingen ved en analyse af de geografiske forhold at stille endeligt forslag om et antal regional- og kredskontorer og ekspeditionssteder samt disse kontorers geografiske placering; i modsat fald skulle udvalget arbejde videre under de hidtidige forudsætninger, der bl. a., jfr. nedenfor, indebærer, at arbejdsløshedskasserne, for så vidt angår deres medlemmer, løser en væsentlig del af de anvisningsmæssige og afkontrollerende opgaver.

I skrivelse af 13.3.1964, hvorved arbejdsministeriet oversendte anvisningsudvalgets betænkning til dette udvalg, udtalte ministeriet, at man under henvisning til det givne kommissorium og til skrivelse fra ministeriet af 26.3. 1963 skulle anmode udvalget om i fortsættelse af forslaget om den geografiske organisation af de offentlige arbejdsanvisningskontorer inden for hovedstadsområdet at ville fortsætte og afslutte overvejelserne med hensyn til den geografiske organisation af de offentlige arbejdsanvisningskontorer uden for hovedstadsområdet baseret på de nuværende forudsætninger med hensyn til anvisningens organisatoriske struktur.

Udvalget har herefter genoptaget arbejdet på det grundlag, der var nedlagt i det oprindelige kommissorium, jfr. ovenfor.

II. Den offentlige arbejdsanvisning

A. Den offentlige arbejdsanvisnings struktur.

/. Den nuværende organisation af den offentlige arbejdsanvisning.

Den offentlige arbejdsanvisning hviler på *lov af 23.6.1932* om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring med senere ændringer. Anvisningen varetages herefter dels af de offentlige arbejds-anvisningskontorer, dels af de statsanerkendte arbejdsløshedskasser.

Arbejdsministeren er øverste instans i anvisningsspørgsmål.

Arbejdsanvisningens ledelse er i øvrigt henlagt til *arbeidsdirektøren.* Spørgsmål vedrørende oprettelse af anvisningskontorer og filialkontorer, ansættelse og aflønning af kontorbestyrere, pensionsordning vedrørende kontorernes faste personale og de nærmere regler for de offentlige arbejdsanvisningskontorers virksomhed m.v. afgøres efter indstilling fra arbejdsdirektøren af arbejdsministeren.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer ledes hver af en kontorbestyrer. Til hvert af kontorerne er knyttet et tilsynsråd med lige repræsentation af arbejdsgivere og arbejdere valgt af de kommuner, der er henlagt til de enkelte kontorer, og en af amtmanden (i København Overpræsidenten) efter forhandling med det kommunale råd i den kommune, hvor anvisningskontoret er beliggende, beskikket formand.

Udgifterne ved kontorernes drift deles mellem staten og vedkommende kommuner.

Arbejdsløshedskasserne er først og fremmest forsikringsvirksomheder. Arbejdsløshedslovens § 6 definerer dem som foreninger af lønarbejdere, der har sluttet sig sammen for ved bestemte bidrag at sikre hverandre gensidig hjælp i tilfælde af arbejdsløshed. Kasserne kan, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, få statsanerkendelse med den virkning, at de får statstilskud og undergives offentligt tilsyn.

Kassernes interne opbygning præges af deres nære tilknytning til fagbevægelsen.

Langt de fleste arbejdsløshedskassers henved 4.000 lokalafdelinger foretager kontrol med medlemmernes ledighed og arbejdsanvisning. Der findes dog nogle — især mindre kasser og afdelinger - der efter aftale med det stedlige offentlige arbejdsanvisningskontor har overladt dette at foretage kontrollen med de ledige medlemmer, og dermed følger oftest anvisningen af disse. Denne ordning omfatter ca. 5 % af samtlige arbejdsløshedskassemedlemmer, fordelt på ca. 12 % af samtlige arbejdsløshedskasseafdelinger.

Kassernes anvisningsvirksomhed er meget forskelligt organiseret. I de større afdelinger findes undertiden særlige kontrol- og anvisningskontorer. I de små afdelinger vil anvisningen i reglen blive varetaget af en valgt tillidsmand, der ofte tillige er tillidsmand i vedkommende fagforeningsafdeling, og denne har hyppigt bestyrelse fælles med kassen.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer har pligt til at føre tilsyn med arbejdsløshedskassernes virksomhed, idet arbejdsdirektøren og i sidste instans arbejdsministeren har den endelige kontrol med denne side af kontorernes virksomhed og dermed også med arbejdsløshedskassernes anvisningsvirksomhed.

Særlige regler for anvisning af *skibsbesætninger* findes i *lov af 31.3.1937* (med senere ændringer) om forhyring og mønstring af skibsmandskab.

Endvidere findes der særlige mønstringskontorer for *havnearbejdere.*

Endelig kan der i et vist omfang fortsat finde *privat arbejdsanvisning* sted. Kontrollen med denne anvisning ligger dog hos den offentlige anvisning, og i sidste instans hos arbejdsdirektøren og arbejdsministeren.

2. Den historiske baggrund.

I forrige århundrede - før industrialismens gennembrud - anvistes arbejde til håndværkssvende gennem laugene, medens anvisning af tyende bl.a. foregik ved udbud på offentlige pladser (tyendemarkeder), gennem fattigvæsenet eller ved private, erhvervsmæssigt drevne fæstekontorer.

Den første lov, som regulerer arbejdsformidling i Danmark, er *lov af 1.4.1891* om fæstevirksomhed, hvorefter det bl.a. blev forbudt - uden bevilling - mod betaling at formidle arbejdskraft som tyende m.v.

I slutningen af forrige århundrede blev der i øvrigt drevet arbejdsanvisning dels - i mindre omfang - gennem arbejdsgiver- og mesterorganisationerne, dels i stigende omfang af fagforeningerne.

Efter at der ved *lov af 9.4.1907* kunne oprettes arbejdsløshedskasser med offentlig anerkendelse i tilknytning til fagforeningerne, blev anvisningen overtaget af disse arbejdsløshedskasser og underkastet offentligt tilsyn. Arbejdsanvisningen i tilknytning til arbejdsløshedskasserne fik hurtigt et voksende omfang. I 1911 havde 20 arbejdsløshedskasser med mere end 60.000 medlemmer oprettet arbejdsanvisning.

Det første *offentlige* arbejdsanvisningskontor oprettedes af Københavns kommune år 1900 - for stadens område - og forblev det eneste offentlige arbejdsanvisningskontor indtil 1913.

Ved *lov af 29.4.1913* indførtes imidlertid en ordning, der førte til oprettelse af *offentlige arbejdsanvisningskontorer* i hele landet. Kontorerne skulle oprettes af *kommunerne,* idet staten kun skulle føre tilsyn med kontorerne og sørge for samarbejdet mellem dem samt yde tilskud til deres drift.

Anvisningen skulle dog foregå efter ensartede retningslinier, og derfor blev arbejdsanvisningskontoret i København gjort til centralinstans under en kongelig udnævnt leder, arbejdsanvisningsdirektøren. Det var i øvrigt pålagt kontorerne at samarbejde med arbejdsløshedskassernes arbejdsanvisning, hvis virksomhed altså ikke blev indskrænket ved lovens gennemførelse, men tværtimod anerkendt som et led i den offentlige arbejdsanvisning.

Antallet af oprettede kommunale arbejdsanvisningskontorer var meget betydeligt. Det kulminerede i 1922 med i alt 94 arbejdsanvisningskontorer. I 1927 var antallet 89 kontorer.

Den store indskrænkning i kontorernes antal skete ved *lov nr. 151 af 1.7.1927,* hvor antallet af kontorer indskrænkedes til 29, i løbet af 1928 dog påny udvidet til 31, altså svarende til det nuværende antal, jfr. nedenfor.

Lovforslaget, der oprindelig kun indeholdt forslag om ét anvisningskontor i hvert amt, var et led i den daværende plan for nedskæring af de offentlige udgifter. Undtagelsesbestemmelsen, svarende til den nuværende § 1, stk. 2, blev indført under udvalgsbehandlingen i folketinget.

Efter loven af 1927 meddeltes der - udover det for hvert amt oprettede amtsarbejdsanvisningskontor - anerkendelse *med* statstilskud for følgende kontorer: Charlottenlund, Helsingør, Maribo, Nakskov, Nyborg, Fredericia, Kolding,

Frederikshavn og Sønderborg; medens kontorerne i Lyngby og Tønder blev anerkendt *uden* ret til statstilskud.

Det nuværende antal anvisningskontorer og deres geografiske placering adskiller sig kun fra afgørelserne truffet i henhold til loven af 1927 derved, at Helsingør-kontorets anerkendelse bortfaldt ved udgangen af finansåret 1930/31; men at det genoprettedes som filialkontor under amtsarbejdsanvisningskontoret i Hillerød i 1943, at Nyborg-kontoret er nedlagt i 1935, at der er oprettet nye offentlige arbejdsanvisningskontorer i Horsens i 1939, Skive 1940 og Holstebro ved beslutning i 1958 samtidig med at amtsarbejdsanvisningskontoret for Ringkøbing amt er flyttet fra Ringkøbing til Herning (hvor der i forvejen fandtes et filialkontor), alt med virkning fra 1.10.1959, at Lyngby-kontoret har fået anerkendelse med statstilskud, medens Tønder-kontoret i 1945 er blevet filialkontor under amtsarbejdsanvisningskontoret i Haderslev.

Udover de nævnte filialkontorer, der i en kortere eller længere periode har været selvstændige kontorer, er der i øvrigt oprettet filialkontor for Københavns amtsrådskreds i Holte (Søllerød kommune) 1942, Roskilde amtsrådskreds i Køge 1943, Skanderborg amt i Silkeborg 1943, Ringkøbing amt i Ringkøbing 1959 og de sønderjyske amter i Åbenrå 1944.

I det store og hele har dog de geografiske rammer for den offentlige arbejdsanvisning ligget nogenlunde fast siden loven af 1927 og de i henhold hertil meddelte anerkendelser.

3. Den nuværende geografiske fordeling af de offentlige arbejdsanvisningskontorer.

Det lovmæssige grundlag for den eksisterende ordning af de offentlige arbejdsanvisningskontorer, deres antal og afgrænsningen af deres geografiske områder er at finde i *lovbekendtgørelse nr. 238 af 27.6.1962 om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring § 1, stk. 1-3,* af hvilke stk. 1 og 2 siden 1927 har været praktisk talt uændrede. Bestemmelsen i stk. 3 om oprettelse af filialkontorer blev indført ved lov nr. 338 af 29.7.1942.

De nugældende bestemmelser har følgende ordlyd:

»*§ 1, stk. 1.* Der oprettes i hvert af landets amter i den købstad, som arbejds- og socialministeren bestemmer, et offentligt arbejdsanvisningskontor, hvis område er amtsrådskredsen (amtsrådskredsene) og de i forbindelse dermed stående købstæder; for de fire sønderjyske amters samlede område oprettes der dog kun ét kontor, beliggende i Haderslev købstad. Endvidere oprettes et sådant kontor i København, omfattende Københavns og Frederiksberg kommuner.

Stk. 2. Derudover kan der af arbejds- og socialministeren efter andragende fra vedkommende kommunalbestyrelser meddeles offentlig anerkendelse til arbejdsanvisningskontorer, omfattende kommuner med tilsammen 10.000 indbyggere, eller til sådanne kontorer, hvor anvisningernes gennemsnitlige antal i de sidste 3 regnskabsår har været mindst 600, eller hvor antallet af anvisninger af personligt tilmeldte har været mindst 300. Endvidere kan arbejds- og socialministeren, såfremt kommunalbestyrelsen andrager derom, meddele offentlig anerkendelse - dog uden ret til statstilskud eller tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond — til sådanne kontorer, som enten ved lovens ikrafttræden var anerkendt i henhold til den hidtil gældende lovgivning, eller som er blevet anerkendt i henhold til bestemmelsen i nærværende stykkes 1ste punktum, men ikke længere fyldestgør de der nævnte betingelser for at bevare anerkendelsen. I det omfang, hvori de i nærværende stykke omhandlede kontorer anerkendes, begrænses området for det i vedkommende amt (amter) i henhold til stk. 1 oprettede arbejdsanvisningskontor efter arbejds- og socialministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 3. Arbejds- og socialministeren kan derhos efter indstilling fra arbejdsdirektøren meddele tilladelse til, at der under et i henhold til stk. 1 oprettet offentligt arbejdsanvisningskontor oprettes filialkontorer, hvor der måtte være trang dertil, således at der i hvert enkelt tilfælde træffes nærmere bestemmelse om filialkontorets opgaver«.

Lovens principielle bestemmelse i § 1, stk. 1, der dog altså kan fraviges af arbejdsministeren efter stk. 2, går således ud på, at der i hvert amt skal være ét offentligt arbejdsanvisningskontor, hvis område er amtsrådskredsen (-kredsene) og de i forbindelse hermed stående købstæder, idet der dog kun skal være ét kontor for de sønderjyske amter og ét kontor for Kø-

benhavns og Frederiksberg kommuner. Som det vil fremgå af bilag 1 a og b, der viser antallet af kontorer og disses områder, er bestemmelsen i stk. 1 i mange tilfælde fraveget, idet arbejds- og socialministeren har benyttet den i § 1, stk. 2, givne bemyndigelse til at anerkende flere kontorer i det samme amt eller fravige amtsgrænserne som grundlag for afgrænsning af kontorområderne.

Blandt de væsentligste afvigelser fra stk. 1 kan på nuværende tidspunkt anføres følgende:

I Københavns amt er der et amtsarbejdsanvisningskontor for Roskilde amtsrådskreds og et amtsarbejdsanvisningskontor for Københavns amtsrådskreds i Charlottenlund samt et offentligt arbejdsanvisningskontor i Lyngby.

I Maribo amt er der tre offentlige arbejdsanvisningskontorer (Nykøbing Falster, Maribo og Nakskov).

I Vejle amt er der tre kontorer (Fredericia, Kolding og Vejle).

I Hjørring amt er der to kontorer (Hjørring og Frederikshavn).

I Viborg er der to kontorer (Viborg og Skive).

I Ringkøbing amt er der to kontorer (Herning og Holstebro), og i de sønderjyske amter er der to kontorer (Haderslev og Sønderborg).

Hertil kommer, at der i henhold til stk. 3 har været oprettet filialkontorer. Der findes således for tiden filialkontorer i Søllerød (Holte), Køge, Helsingør, Silkeborg, Ringkøbing, Åbenrå og Tønder.

I øvrigt følger afgrænsningen af de enkelte kontorers områder langt fra i alle tilfælde amtsgrænserne - jfr. bilaget. Mest omfattende er afvigelserne på Sjælland og i Østjylland.

Vedrørende udviklingen specielt i Københavns amtsrådskreds kan det nævnes, at det første offentlige arbejdsanvisningskontor for 20 af amtets kommuner oprettedes i 1916 i Charlottenlund. I årene 1923-25 godkendtes i alt 4 filialkontorer (i Lyngby, Søllerød, Kastrup og Høje Tåstrup).

Ved loven af 1.7.1927 fortsatte Charlottenlund-kontoret som offentligt arbejdsanvisningskontor (med statstilskud, jfr. ovenfor) for følgende 16 kommuner:

Ballerup-Måløv	Hvidovre
Brøndbyerne	Ledøje-Smørum
Dragør	Rødovre
Gentofte	Store Magleby
Gladsaxe	Søllerød
Glostrup	Tårnby
Herlev	Vallensbæk
Herstederne	Værløse

Kontoret i Lyngby-Tårbæk kommune, som indtil 1927 var filialkontor under Charlottenlund-kontoret, blev i 1928 anerkendt som selvstændigt kontor for denne kommune (til at begynde med dog uden statstilskud, jfr. ovenfor).

Samtidig med, at Lyngby-kontoret i 1928 blev oprettet som selvstændigt kontor, blev nogle kommuner i amtsrådskredsens sydvestlige distrikt, Sengeløse, Høje Tåstrup og Torslunde-Ishøj af praktiske grunde henlagt under kontoret i Roskilde.

Den 1.3.1943 fik Charlottenlund-kontoret godkendelse som amtsarbejdsanvisningskontor. Samtidig meddeltes der det i 1942 i Søllerød kommune oprettede afdelingskontor (beliggende i Holte) godkendelse som filialkontor. I 1950 oprettedes et husgerningskontor i Søborg (Gladsaxe kommune), og i 1961 omdannedes et i 1947 oprettet husgerningskontor i Glostrup til et afdelingskontor under Charlottenlund-kontoret. Endvidere oprettedes i 1963 et midlertidigt afdelingskontor i Kastrup, hvor der nogle år i forvejen havde været erhvervsvejledningskonsultation.

4. Anvisningskontorernes personale.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer ledes ifølge arbejdsløshedslovens § 2, stk. 1 af en af arbejds- (og socialministeren - efter indstilling fra arbeidsdirektøren — ansat kontorbestyrer. Det øvrige personale ansættes i øvrigt - efter forud indhentet godkendelse af tilsynsrådet - af kontorbestyreren (arbejdsanvisningsloven § 2, stk. 7). Der er til de offentlige arbejdsanvisningskontorer for tiden knyttet ca. 650 heltids- og deltidsmedarbejdere. De består foruden af kontorbestyreren og dennes stedfortræder og kontorpersonalet tillige af medarbejdere med mere specialiserede funktioner som erhvervsvejledere og arbejdskonsulenter.

Med hensyn til antallet af medarbejdere på de enkelte kontorer og kontorernes forskellige opgaver henvises til bilag 4.

B. De offentlige arbejdsanvisningskontorers opgaver.

Hovedreglerne for de offentlige arbejdsanvisningskontorers virksomhed er fastlagt i lovbekendtgøredse nr. 238 af 27.6.1962 om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring § 1, stk. 4, jfr. lov nr. 362 af 28.11.1962.

Denne bestemmelse har ligesom stk. 1 og 2 siden 1927 kun været genstand for ændringer af teknisk betonet karakter.

Dens nuværende ordlyd er følgende:

> »*Stk 4.* De i stk. 1-2 omhandlede offentlige arbejdsanvisningskontorer har til opgave på den i denne lov og i kontorets reglement nærmere angivne måde at foretage vederlagsfri anvisning af arbejde af enhver art, at udøve kontrol vedrørende arbejdsledighed efter de i denne lov givne bestemmelser og at yde statsinstitutioner bistand ved indsamling af statistik vedrørende arbejdsforhold samt i øvrigt at udføre de hverv, som lovgivningen måtte pålægge dem. Endvidere er et kontor forpligtet til på den af arbejds-og socialministeren angivne måde at afgive indberetning til arbejdsdirektøren om de inden for kontorets område erklærede kollektive arbejdsstridigheder. Kontorerne er forpligtet til at samarbejde indbyrdes efter arbejds- og socialministerens nærmere bestemmelse.«

Kontorernes opgaver kan inddeles i følgende hovedgrupper:

1. De anvisningsmæssige opgaver.

Hertil kan regnes den almindelige arbejdsanvisning - herunder henvisning til offentlige tilskudsarbejder - afkontrollering af ledige, afgørelse vedrørende ydelse af rejse- og flyttehjælp m. v., godtgørelse til deltagere i kursusvirksomhed m. v.. undersøgelsesarbejde, for så vidt angår langvarigt ledige arbejdsløshedskassemedlemmer samt anvisning af arbejde til de af revalideringscentrene henviste klienter.

Inden for denne kategori af opgaver kan også nævnes anvisningskontorernes arbejde i forbindelse med ind- og udvandring, herunder anvisning af arbejdskraft inden for det nordiske arbejdsmarked.

a Den almindelige arbejdsanvisning.

Som omtalt ovenfor foretages langt fra al offentlig arbejdsanvisning i Danmark af de offentlige anvisningskontorer.

I 1963 64 formidledes således ialt ca. 300.000 arbejdsforhold gennem den offentlige arbejdsanvisning. Heraf foretog arbejdsanvisningskontorerne ca. 190.000 anvisninger og arbejdsløshedskasserne ca. 110.000. Medens de af kasserne foretagne anvisninger naturligvis angik medlemmer og i almindelighed kun henviste til arbejde hos arbejdsgivere, dækket af vedkommende fagforbunds overenskomster, berørte ca. 140.000 af de offentlige arbejdsanvisningskontorers anvisninger ikke-organiserede, medens ca. 50.000 af anvisningskontorernes anvisninger vedrørte kassemedlemmer. Kasserne anviste således i 1963/64 ca. 70 % af samtlige gennem den offentlige arbejdsanvisning anviste organiserede arbejdere.

Af de ca. 190.000 anvisninger, der foretoges af de offentlige arbejdsanvisningskontorer, var ca. 18.000 anvisninger til arbejde i land- og skovbrug, 36.000 anvisninger til hotel- og restaurationsvirksomhed og 40.000 til midlertidigt husligt arbejde. I det samlede antal anvisninger er includeret ca. 9.000 henvisninger til arbejder med offentligt tilskud.

Oplysninger om arbejdssøgende får de offentlige arbejdsanvisningskontorer dels ved de pågældendes personlige henvendelser, dels ved indberetninger fra arbejdsløshedskasserne. De personlig tilmeldte kan omfatte såvel personer, der er ledige på henvendelsestidspunktet, som beskæftigede, der ønsker andet arbejde. Blandt de personligt tilmeldte findes i øvrigt personer, der oppebærer offentlig hjælp, og hvis arbejdsløshed kontrolleres af arbejdsanvisningskontorerne.

Den form, hvorunder indberetningerne fra arbejdsløshedskasserne om ledige arbejdsløshedskassemedlemmer tilgår kontorerne, varierer en del. I nogle tilfælde får arbejdsanvisningskontorerne individuelle til- og afmeldinger vedrørende det enkelte medlems ledighed, hver gang pågældende melder sig ledig. Den almindeligste ordning i dag er dog den, at kontoret kun modtager egentlig ledighedstilmelding, første gang et medlem meldes ledig inden for understøttelsesåret, og ellers månedsvis fra kassen modtager opgørelse over den enkeltes ledighed i den forløbne måned. I øvrigt indberetter disse kasser ugevis antallet af ledige uden individualoplysninger. Arbejdsmændenes og Specialarbejdernes Arbejdsløshedskasse indsender dog ugevise opgørelser over de enkelte medlemmers ledighed.

Kasserne får oplysninger om ledige medlemmer ved, at disse for at opnå understøttelse dels må ledigmelde sig ved personlig henvendelse til kassen, dels tillige må møde til kontrol hver eller hveranden dag. Kasserne anviser sædvanligvis kun ledige, og altså ikke medlemmer, der blot ønsker at skifte arbejde. Disse kan

eventuelt henvende sig personligt til de offentlige arbejdsanvisningskontorer, jfr. ovenfor.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer får *oplysninger om ledige pladser* fra tre kilder. For det første ved arbejdsgiveres henvendelse til kontoret. I 1963/64 indgik således 213.000 ordrer til anvisningskontorerne. Dernæst de af arbejdsløshedskasserne indberettede »ueffektuerede ordrer«. I 1963/64 modtog kontorerne ad denne vej ca. 800 arbejdstilbud. Endelig har de arbejdskonsulenter, som i de senere år er knyttet til kontorerne, betydet en yderligere kilde til oplysninger om ledige pladser. Ved den viden, som arbejdskonsulenterne skaffer sig til det lokale erhvervsliv, opnås kendskab til eventuelle beskæftigelsesmuligheder. I 1963/64 aflagde arbejdskonsulenterne ca. 17.000 arbejdsgiverbesøg.

b. Afkontrollering af ledige.

Afkontrolleringen af de ledige foregår, for så vidt angår de forsikrede, i almindelighed gennem arbejdsløshedskasserne, i visse tilfælde dog gennem kontorerne, jfr. s. 7. Afkontrolleringen af ikke-forsikrede ledige foregår gennem anvisningskontorerne.

I forbindelse med afkontrolleringen har kontorerne muligheder for - og forpligtelse til - at nægte understøttelse i tilfælde af vægring ved at modtage anvist arbejde, eller hvis betingelserne iøvrigt ikke er opfyldt. Kasserne har tilsvarende forpligtelser overfor deres medlemmer.

c. Ydelse af rejsehjælp m.v.

Adgang til at yde *rejsehjælp, hjælp til dobbelt husførelse, flyttehjælp og støtte til anskaffelse af bolig* til personer, til hvilke der anvises arbejde uden for deres hjemsted, (jfr. arbejdsløshedslovens § 3 stk. 3), må betragtes som hjælpemidler ved den anvisning, der foregår ud over det rent lokale område. Såvel arbejdsløshedskasserne som de offentlige anvisningskontorer har bemyndigelser på dette område.

Arbejdsløshedskasserne kan yde rejsehjælp, flyttehjælp og hjælp til dobbelt husførelse, for så vidt angår deres medlemmer, medens de offentlige arbejdsanvisningskontorer kan give tilsvarende ydelser til ikke-forsikrede eller til forsikrede, der ikke kan få hjælpen gennem kasserne.

Fremskaffelse af boliger til tilflyttere i henhold til arbejdsløshedslovens § 3, stk. 5, påhviler alene de offentlige arbejdsanvisningskontorer.

d. Opgaver i forbindelse med uddannelseslovene.

I henhold til *lov nr. 195 af 18.5.1960* om uddannelse og beskæftigelse af unge kan de offentlige arbejdsanvisningskontorer henvise personer under 25 år til uddannelse.

Kontorerne har endvidere til opgave at henlede arbejdssøgendes opmærksomhed på mulighederne for uddannelse i henhold til lov nr. 194 og 195 af 18.5.1960 om henholdsvis erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere og beskæftigelse og uddannelse af unge. Begge love er fornyet ved lov nr. 146 og 147 af 21.4.1965. Herudover har kontorerne til opgave at foretage beregning og udbetaling af rejsegodtgørelse og godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste under ophold og deltagelse i kursus i henhold til sidstnævnte lov, for så vidt angår ikke-forsikrede, medens arbejdsløshedskasserne har tilsvarende funktioner, for så vidt angår deres medlemmer.

e. Undersøgelse af ledighedsårsager m. v. for langvarigt ledige.

Efter arbejdsløshedslovens § 10, stk. 4, er det pålagt de offentlige arbejdsanvisningskontorer at være arbejdsløshedskasserne behjælpelige med at iværksætte undersøgelse af ledighedsårsager m. v. for langvarigt ledige.

Det enkelte kontor skal herved i samarbejde med andre anvisningskontorer og arbejdsløshedskasserne overveje alle muligheder for anvisning af arbejde, henvisning til uddannelse, til beskæftigelsesforanstaltninger m. v. og undersøge, hvorvidt pågældende gennem erhvervsvejledning eventuelt kan finde beskæftigelsesmuligheder. De offentlige arbejdsanvisningskontorer skal medvirke til, at de foranstaltninger, der bør bringes i anvendelse, gennemføres så hurtigt som muligt.

Anvisningskontorerne skal i øvrigt - bl. a. gennem de til kontorerne knyttede arbejdskonsulenter - holde sig i nøje kontakt med de personer, som efter undersøgelser i henhold til § 10, stk. 4, henvises til de særlige foranstaltninger, som kan godkendes for optræning m. v. i henhold til beskæftigelsesloven af 1958, § 21.

Henvisning til beskæftigelsesarbejder i henhold til nævnte lov sker udelukkende gennem den offentlige arbejdsanvisning. De henviste står fortsat tilmeldt som ledige og kan overføres til ordinært arbejde.

/. *Opgaver i henhold til revalideringsloven.*

Loven om revalidering af 29.4.1960 forudsætter, at de offentlige arbejdsanvisningskontorer samarbejder med de i henhold til loven oprettede revalideringscentrer. Arbejdsfordelingen mellem de to myndigheder er i princippet den, at arbejdsanvisningskontoret rådgiver centret i arbejdsmarkedsspørgsmål og forsøger at skaffe passende arbejdstilbud til centrets klienter, når disse skønnes at være egnet til placering på arbejdsmarkedet. For at kunne udføre denne vanskelige form for arbejdsanvisning er der til anvisningskontorerne blevet knyttet særlige arbejdskonsulenter, der ved henvendelse til arbejdsgivere m. v. søger at skaffe sig en sådan føling med arbejdsmarkedet, at den revalideredes placering kan blive bedst mulig, og som med henblik herpå er inddraget i revalideringsprocessen på et tidligt stadium. Som nævnt ovenfor har arbejdskonsulenternes virksomhed vist sig gavnlig også for det almindelige anvisningsarbejde ved kontorerne.

Det kan yderligere nævnes, at kontorerne er repræsenteret i det særlige i lovens § 14, stk. 2, omhandlede samråd.

g. Ud- og indvandring.

I forbindelse med *ud- og indvandring* har den oplysningsvirksomhed, med hvilken de offentlige arbejdsanvisningskontorer skal bistå personer, der ønsker at udvandre, hidtil kun haft et meget begrænset omfang.

2. Kontorernes tilsynsvirksomhed.

Kontorerne er forpligtede til at føre tilsyn med arbejdsløshedskasserne og disses medlemmer. Dette sker ved kritisk gennemgang af medlemskartoteket m.v., ved uanmeldt besøg mindst 1 gang årligt i kasseafdelingerne og ved stikprøvekontrol hos arbejdsgiverne.

Kontorerne har endvidere til opgave at føre tilsyn med den private arbejdsanvisning.

3. Opgaver i forbindelse med offentlige tilskudsarbejder.

Kontorerne medvirker ved planlægning og gennemførelse af beskæftigelsesarbejder og andre offentlige tilskudsarbejder samt gennemgår regnskaber vedrørende beskæftigelsesarbejder og grundforbedringsarbejder.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer skal således yde forskellige offentlige institutioner (amtsvejvæsen, amtsvandløbsvæsen, amtsarbejdsnævn og amtsgrundforbedringsudvalg) bistand ved tilrettelæggelse af planer for gennemførelsen af offentlige tilskudsarbejder, ligesom kontorerne skal tage stilling til, hvornår offentlige tilskudsarbejder kan iværksættes (genoptages) eller standses, samt afgøre, hvor stor en arbejdsstyrke der må være beskæftiget ved de enkelte arbejder, og foretage anvisning af arbejdskraften til disse.

Det påhviler kontorerne ved gennemgangen af samtlige regnskaber vedrørende grundforbedringsarbejder at efterse, hvorvidt de på regnskaberne opførte arbejdslønninger stemmer med de af de beskæftigede personer kvitterede lønsedler, samt om de personer, der har været i arbejde, har opfyldt betingelserne for at kunne være beskæftigede herved. Regnskaberne tilsendes kontorerne fra de amtslige grundforbedringsudvalg, og spørgsmål om uoverensstemmelser forhandles med disse udvalg.

Ved udførelsen af dette arbejde sammenholdes lønningslister med medlemskartoteket, hvorved arbejdet også får karakter af tilsynsvirksomhed (med hensyn til arbejdsløshedskassemedlemmer).

4. Erhvervsvejledning.

Til udførelse af den erhvervsvejledning, som i henhold til *lov nr. 117 af 3.5.1961* er pålagt de offentlige arbejdsanvisningskontorer. er der til disse knyttet *erhvervsvejledere.* De har til opgave 1) ved klassebesøg at give erhvervsorientering i skolen som et led i dennes undervisning på dette område, 2) at give individuel rådgivning til alle, der henvender sig til de offentlige anvisningskontorer for at få erhvervsvejledning, 3) at fremskaffe erhvervspraktikpladser (dette finder som oftest sted i snævert samarbejde med arbeidskonsulenten), 4) at give erhvervsvejledning til værnepligtige på kasernerne og til unge mennesker på efterskole, 5) at holde erhvervsoplysende foredrag for forældrekredse samt 6) at være konsulenter for skolemyndighederne, når disse tilrettelægger den erhvervsorienterende undervisning i skolen.

5. Oprettelse af lærekontrakter m. v.

De offentlige arbejdsanvisningskontorers opgaver i forbindelse med *lov nr. 261 af 2.10.1956 om lærlingeforhold* består *dels* i at udlevere lærekontraktformularer og sørge for, at uddannelsesreglerne er vedhæftet kontrakten, *dels* i at modtage den udfyldte kontrakt og

godkende denne. Herudover skal kontorerne modtage indberetningerne om læreforholdenes afslutning eller ophør og videresende disse indberetninger til de faglige udvalg.

Til kontorernes opgaver hører også rådgivningsvirksomhed over for både læremestre og lærlinge. Endvidere er kontorerne efter loven forpligtet til så vidt muligt at føre tilsyn med, at beskæftigelse ikke finder sted mod lærlingelovens bestemmelser.

Endelig har kontorerne enkelte rent administrative opgaver med hensyn til udbetaling af rejse- og opholdstilskud til lærlinge.

Som en ny opgave henlagt til kontorerne kan nævnes deres virksomhed ved fordeling af stipendier fra Ungdommens Uddannelsesfond til lærlinge.

6. Statistikarbejde og medlemskartotek.

Grundlaget for det statistiske arbejde og for store dele af kontorets øvrige virksomhed er et kartotek indeholdende et kort for hvert medlem af de under vedkommende kontor henhørende afdelinger af de statsanerkendte arbejdsløshedskasser. På kortet findes registreret en række almindelige oplysninger, såsom medlemmets opholdskommune, forsørgerforhold, ægteskabelige stilling, oplysning om hvorvidt pågældende er faglært eller ufaglært, hvilken branche pågældende tilhører, oplysning om eventuelt bierhverv, datoen for indmeldelsen i arbejdsløshedskassen, medlemsgruppe, erhvervsgruppe samt navnet på den afdeling, medlemmet tilhører m. v.; tilsvarende kortmateriale findes for de personligt tilmeldte arbejdssøgende, der ikke er medlemmer af nogen anerkendt arbejdsløshedskasse.

På disse kort skal desuden al ledighed for de enkelte personer registreres, og i det væsentlige på grundlag heraf udfærdiger kontorerne følgende statistiske opgørelser:

a) Ugeliste til arbejdsdirektoratet over de pr. hver onsdag ledige inden for de enkelte arbejdsløshedskasser.

b) Ein månedsvis opgørelse til amterne over antal ledige medlemmer af Arbejdsmændenes og Specialarbejdernes Arbejdsløshedskasse inden for hver kommune.

c) En månedsvis opgørelse over ledige fordelt på erhverv og kommunegrupper til Det statistiske Departement.

d) En halvårlig opgørelse over ledige fordelt efter alder samt forskellige specialopgørelser til Det statistiske Departement.

C. Den fremførte kritik af de offentlige arbejdsanvisningskontorers nuværende geografiske fordeling.

Som foran nævnt, har placeringen af de offentlige arbejdsanvisningskontorer og afgrænsningen af deres områder været næsten uforandret i de sidste 38 år.

Loven af 1927 var en nedskæringslov og har — selv om der allerede før den blev vedtaget var en bevægelse i gang for at begrænse antallet af anvisningskontorer – formentlig vakt fortrydelse hos nogle af de kommuner, der ved lovens gennemførelse mistede et anvisningskontor eller et filialkontor.

De ved lov nr. 322 af 24.7.1942 indførte *kommunale beskæftigelsesudvalg* må ses som en vis imødekommenhed over for ønsker om oprettelse af arbejdsanvisning i nær tilknytning til lokale områder. Disse udvalg, der nu er ophævet, fik dog aldrig megen betydning på det anvisningsmæssige område.

Den ved lov nr. 338 af 29.7.1942 om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, § 1, stk. 3, indførte mulighed for oprettelse af *filialkontorer*, må ses på samme baggrund.

Ændringerne i 1942 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløsedsforsikring var forinden fremsættelsen af lovforslaget blevet behandlet i et udvalg, som også havde taget stilling til spørgsmålet om en udvidelse af antallet af offentlige arbejdsanvisningskontorer.

Dette udvalg kom imidlertid til følgende konklusion:

> »... at de nye opgaver, kontorerne har fået pålagt i betydelig grad, kræver en centralisation; dette gælder ikke mindst indsamlingen af statistik og overførelse af arbejdskraft fra et sted til et andet. Udvalget må derfor mene, at de bestående arbejdsanvisningskontorers område er af passende størrelse, og der stilles derfor ikke forslag om udvidelse af kontorernes antal.
>
> Det har imidlertid i praksis vist sig, at der forskellige steder er trang til oprettelse af underordnede afdelinger med lokalt begrænsede områder under et offentligt arbejdsanvisningskontor, hvortil visse af hovedkontorets opgaver kunne henlægges; det drejer sig navnlig om selve arbejdsanvisningen og tilsynet med arbejdsløshedskassernes stedlige afdelinger. Udvalget vil finde det hensigtsmæssigt, om sådanne

filialkontorer kunne oprettes, hvor der viser sig trang dertil ...«.

Det bemærkes, at når det af det omhandlede udvalg anførtes, at anvisningskontorerne særligt havde fået pålagt nye opgaver, var den væsentligste, den under krigen indførte, nu forlængst afskaffede arbejdskortordning.

Selv under hensyn hertil fandt man det altså ikke begrundet at oprette nye anvisningskontorer, kun filialkontorer.

At der lokalt føltes behov for oprettelse af filialkontorer efter lovens bestemmelse, har for så vidt fundet udtryk i de ansøgninger om oprettelse af sådanne kontorer, der i tidens løb er blevet fremsendt.

Inden for Københavns amt har således Rødovre-Hvidovre kommuner i fællesskab, Glostrup kommune (sammen med Brøndbyerne, Herstederne og Vallensbæk kommuner) og Tårnby kommune (sammen med Store Magleby og Dragør) ansøgt om oprettelse af filialkontorer, ligesom der ved forskellige lejligheder har været aktioner iværksat med henblik på oprettelsen af husgerningskontorer i forskellige af disse kommuner samt i Gladsaxe.

Arbejdsministeriet har imidlertid i de fleste tilfælde afslået disse ansøgninger og i det hele taget været yderst tilbageholdende med at anvende adgangen til oprettelse af filialkontorer. Der findes for tiden 7 filialkontorer, jfr. side 9.

Medens den tidligere kritik af anvisningskontorernes virksomhed således kan siges at være kommet fra lokal, kommunal side og væsentligt at have været baseret på, at der var for få offentlige anvisningskontorer, og at de eksisterende derfor havde for lidt lokal kontakt, har den senere tids kritik været af et noget andet indhold. Man har herved først og fremmest rettet søgelyset mod de eksisterende arbejdsanvisningskontorers effektivitet særligt inden for det administrative og statistiske område.

Et under 1.3.1948 af arbejdsministeriet nedsat udvalg behandlede således spørgsmålet om arbejdsløshedsstatistikken og det materiale fra arbejdsanvisningskontorerne, som ligger til grund for denne statistik. Udvalget gik dog i behandlingen af spørgsmålet noget ud over det rent statistiske arbejde og tog i sin - ikke offentliggjorte — betænkning følgende stilling til de offentlige arbejdsanvisningskontorers antal og placering:

»Efter den af udvalget i almindelighed foretagne drøftelse af den offentlige arbejdsanvisnings nuværende udbygning har udvalget, for så vidt angår kontorernes omfang og antal, ment i hovedtræk at kunne slutte sig til de betragtninger, der er gjort gældende i betænkningen af 27.2. 1942 fra det på regeringens foranledning under 8.4.1941 nedsatte udvalg, der blandt andet havde til opgave at fremkomme med forslag til ændringer i arbejdsanvisningens organisation. Udvalget må være af den opfattelse, at de nuværende kontorers områder er af en passende størrelse, og at tilknytningen til amtsinddelingen stort set er rationel, hvorfor der ikke stilles forslag om en forøgelse af de i medfør af arbejdsløshedslovens § 1, stk. 1 og 2, godkendte arbejdsanvisningskontorer. Udvalget finder dog anledning til at henlede opmærksomheden på det ønskelige i, at det i forbindelse med en revision af arbejdsløshedsloven tages op til overvejelse, hvorvidt det kan siges at være hensigtsmæssigt, at selve formuleringen af lovens § 1, stk. 1, kun tillader oprettelsen af ét amts-arbejdsanvisningskontor i de sønderjyske landsdele, beliggende i Haderslev købstad, uanset at de sønderjyske landsdele omfatter 3 amter, hvoraf det ene er delt i 2 amtsrådskredse. Udvalget er ligeledes af den opfattelse, at det ved lejlighed bør undersøges, hvorvidt centralarbejdsanvisningskontoret i København har et geografisk område, der med henblik på arbejdsanvisningsvirksomheden inden for det storkøbenhavnske område kan anses for rationelt.«

I 1953 fandt forhandlinger sted mellem arbejdsdirektoratet, centralarbejdsanvisningskontoret for København og Frederiksberg og amtsarbejdsanvisningskontoret i Charlottenlund om en mere rationel afgrænsning af de to kontorers områder og om eventuel flytning af amts-arbejdsanvisningskontoret i Charlottenlund og/eller eventuel oprettelse af afdelingskontorer inden for dette kontors område.

Arbejdsdirektoratets konklusion af disse undersøgelser var, at der ikke på daværende tidspunkt var tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en ændring på det omhandlede område; men at spørgsmålet på den anden side burde tages op på ny, hvis der skulle blive tale om at søge en almindelig hovedstadsordning gennem-

ført - dog at direktoratet fortsat ville føre forhandlinger om eventuel flytning af Charlottenlund-kontoret.

Økonomi- og arbejdsministeriet anmodede herefter i skrivelse af 5.10.1955 forvaltningsnævnet om i forbindelse med undersøgelsen af mulighederne for en rationalisering af de offentlige arbejdsanvisningskontorers virksomhed at ville overveje spørgsmålet om antallet af offentlige arbejdsanvisningskontorer inden for Københavns kommune og Københavns amtsrådskreds samt spørgsmålet om disse kontorers områder.

I en senere skrivelse udtalte forvaltningsnævnets sekretariat imidlertid, at spørgsmålet om kontorernes geografiske områder efter sekretariatets opfattelse kunne tages op til overvejelse *ikke alene for hovedstadsområdet,* men eksempelvis også for Lolland og Falster, der dækkes af kontorerne i Nakskov, Maribo og Nykøbing, og det område, der dækkes af kontorerne i Vejle, Kolding, Fredericia og Esbjerg, hvorfor man fandt det rigtigst, at en sådan almindelig undersøgelse blev foretaget, når der var skabt klarhed over, hvilke arbejdsforenklinger der vil blive opnået på de enkelte kontorer ved en gennemførelse af de af sekretariatet fremsatte forslag til omlægninger af arbejdet.

Sekretariatet oplyste i denne forbindelse, at der syntes at kunne foreligge økonomiske fordele ved at gennemføre en ordning, hvorefter arbejdsanvisningskontor-arbejdet inden for det område, der nu dækkes af kontorerne i København, Charlottenlund og Lyngby, blev tilrettelagt på den måde, at alt det arbejde, der normalt ikke forudsætter publikumsekspedition, blev henlagt til arbejdsanvisningskontoret i København, hvor man for de nævnte arbejdsområders vedkommende skulle kunne udnytte »stordriftens« fordele, medens det egentlige publikumsekspeditionsarbejde af hensyn til, at der ikke skal være for lange afstande for dem, der ønsker at henvende sig på et arbejdsanvisningskontor, henlægges til afdelingskontorer.

Senere anførte forvaltningsnævnet, at undersøgelsen af arbejdsanvisningskontorernes geografiske områder burde tages op af et hurtigt arbejdende udvalg, hvori bl.a. erhvervsgeografisk viden var repræsenteret.

Spørgsmålet om antallet af anvisningskontorer og deres geografiske placering, specielt for så vidt angår Københavns-området, aktualiseredes ved en i slutningen af året 1960 fremsat anmodning fra tilsynsrådet for amts-arbejdsanvisningskontoret i Charlottenlund om oprettelse af en erhvervsvejledningsafdeling ved kontoret. Endvidere ved, at det i Glostrup eksisterende husgerningskontor — ikke mindst for at skabe et praktisk samarbejde særligt med revalideringscentret - blev omdannet til en særlig afdeling af Charlottenlund-kontoret i nær placeringsmæssig tilslutning til centret.

Gennemførelsen af revalideringsloven og placeringen af revalideringscentrene har i øvrigt aktualiseret hele områdespørgsmålet, ikke blot i hovedstadsområdet, idet revalideringskontorernes afgrænsninger i flere tilfælde er forskellige fra anvisningskontorernes.

Der synes ikke hidtil at have været foretaget samlede overvejelser med hensyn til spørgsmålet om, hvor mange arbejdsanvisningskontorer der skulle være, og hvor de skulle placeres for bedst at løse de opgaver, der måtte stilles til dem.

Når man ved loven af 1927 valgte amtsinddelingen, var det formentlig, fordi det var et eksisterende administrativt inddelingsgrundlag, som ikke var særligt vanskeligt at begrunde. Undtagelserne i loven fra amtsafgrænsningen blev kun givet for at skabe en vis elasticitet.

Fra centraladministrationens side har man udvist stor tilbageholdenhed over for ændringer, i nogen grad begrundet i ønsket om ikke at vække lokal uro ved nedlæggelse af kontorer eller skabe præcedens ved oprettelse af nye kontorer i større tal og derved opmuntre yderligere lokale ønsker om oprettelse af kontorer.

En bedømmelse af de nuværende forhold, som kunne danne grundlag for ændringsforslag, synes at måtte indebære en stillingtagen til følgende: Hvad er de offentlige arbejdsanvisningskontorers væsentligste opgaver i dag; og hvilke opgaver kan det forudses, de vil få i en overskuelig fremtid? Hvor mange kontorer bør der være, og hvor bør de placeres for bedst muligt at løse disse opgaver? Alt under rimelig hensyntagen til en økonomisk og rationel drift af anvisningskontorerne med fornuftig udnyttelse af medarbejdernes arbejdskraft.

Såfremt udførelsen af forskellige opgaver peger på forskellige områdeafgrænsninger, må der foretages en afvejelse af de forskellige hensyn.

III. Befolkningens og erhvervenes fordeling m. v.

A. Generelle bemærkninger.

Det er de offentlige arbejdsanvisningskontorers opgave at betjene befolkningen og erhvervslivet. På den ene side må kontorerne have et så stort geografisk område, at de ydelser, de tilbyder, kan blive efterspurgt af et rimeligt antal arbejdssøgende og erhvervsvirksomheder. På den anden side, bør kontorerne ikke ligge så langt fra hinanden, at afstandene fra kontorerne til dem, der skal benytte dem, bliver uhensigtsmæssigt store.

Ved bedømmelsen af, hvor stort antallet af offentlige anvisningskontorer skal være, og hvorledes de skal placeres, er det derfor afgørende at kende befolkningens og erhvervslivets fordeling.

For så vidt angår hensynet til befolkningens fordeling, bør det bemærkes, at ikke hele befolkningen har samme behov for arbejdsanvisning. Det er klart, at man i denne forbindelse i særlig grad må lægge vægt på erhvervsbefolkningen, og herunder specielt den del af befolkningen der er beskæftiget som lønarbejdere, idet det særligt er denne del af befolkningen, der kan have brug for anvisningskontorernes ydelser. Kontorerne bør derfor såvidt muligt placeres, hvor der findes en betydelig koncentration af lønarbejdere. I øvrigt retter kontorernes arbejde sig mod virksomhederne såvel som mod arbejderne, og hvor det er muligt, bør man derfor ved placeringen tage hensyn til såvel virksomhedernes beliggenhed som til arbejdernes bopæl. Kun enkelte steder i landet giver dette dog anledning til visse modsætninger, jfr. nedenfor.

Det må desuden bemærkes, at man ved opdeling af landet i områder for en række anvisningskontorer og ved placeringen af disse ikke blot bør tage hensyn til den øjeblikkelige situation, men også til udviklingen såvel befolkningsmæssigt som erhvervsmæssigt.

Det må iøvrigt anføres, at de offentlige arbejdsanvisningskontorer samarbejder med en række andre myndigheder og organisationer, revalideringscentrer, amter, lærlingeudvalg, skolemyndigheder o.s.v. og navnlig arbejdsløshedskasserne, og at det derfor, hvis ikke mere vægtige hensyn taler imod det, vil være praktisk, at kontorernes afgrænsninger følger andre administrative grænser. Det må dog bemærkes, at forskellige administrative områder har forskellige grænser, jfr. C, således at dette princip i alt fald kun kan gøres gældende, for så vidt angår de mest relevante grænser.

B. Befolkningens og erhvervslivets fordeling.

Den danske befolkning fordeler sig således, at der af landets samlede befolkning på ca. 4,7 mill. (1963) bor 1,3 mill eller noget over 1/4 i hovedstadsområdet.

Provinsbyer med forstæder med over 10.000 indbyggere har ca. 1.100.000 indbyggere og andre provinsbyer ca. 400.000 indbyggere, mens der i andre bymæssige bebyggelser uden for provinsbyerne bor ca. 800.000.

I sognekommunerne uden for de bymæssige bebyggelser bor i alt mellem 1,1 og 1,2 mill eller kun ca. 1/4 af hele landets befolkning.

Med hensyn til erhvervsbefolkningens fordeling fremgår det af bilag 8, at ca. 30 % af alle virksomheder uden for landbrug og lignende erhverv med godt 40 % af alt personale i de pågældende erhverv befinder sig i hovedstadsområdet, ca. 50 % af alle virksomheder med godt 50 % af personellet i provinsbyer med forstæder og bymæssige bebyggelser, medens der i de egentlige landkommuner befinder sig ca. 20 % af alle virksomheder, men knapt 10 % af personellet.

De anvisningsmæssige opgaver bortset fra anvisning til landbrug er således i høj grad koncentreret i byområderne.

Af befolkningen bor 47 % øst for Storebælt, hvor befolkningstætheden uden for Københavnsområdet ligger fra 73-88 pr. km^2, på Fyn bor ca. 9 % med en befolkningstæthed på 119 pr. km^2 (uden for Odense ca. 90 pr. km^2), i det østlige og sydlige Jylland bor ca. 21% af befolkningen med en befolkningstæthed på gennemsnitlig ca. 90 pr. km^2 (uden for Århus gennemsnitlig ca. 85 pr. km^2), medens det vestlige og nordlige Jylland har ca. 23 % af befolkningen, med en gennemsnitlig befolkningstæthed på 54 pr. km^2.

Af de enkelte tyndt befolkede amter har Thisted amt kun 48 beboere pr. km^2, Ringkøbing amt 45 pr. km^2 og Tønder amt 31 pr. km^2.

Man må i almindelighed regne med, at antal personer pr. anvisningskontor må være noget mindre i de tyndtbefolkede dele af landet end i de tætbefolkede, da afstandene til de enkelte an-

visningskontorer ellers vil blive for lange for store dele af befolkningen, jfr. nedenfor.

C. Administrative inddelinger.

Ved vurderingen af hvorvidt de administrative inddelinger, der er gældende på andre områder, vil kunne være vejledende med hensyn til placering af arbejdsanvisningskontorerne, kan anføres følgende 2 faktorer, der vil være af betydning ved bedømmelsen af, hvor relevant en eksisterende administrativ inddeling vil være i denne sammenhæng:

1. Spørgsmålet om, i hvilket omfang vedkommende organisation(er) eller myndighed(er) har samarbejde med arbejdsanvisningskontorerne.

2. Spørgsmålet om, hvorvidt vedkommende organisation(er) eller myndighed(er) udøver funktioner, der på den ene eller anden måde har træk fælles med de af kontorerne udøvede funktioner, f. eks. således, at det er det samme klientel, man henvender sig til.

Herefter kan det siges, at de fleste af de eksisterende administrative inddelinger af landet, f.eks. inddelingen i retskredse eller i skyldkredse er uden større interesse.

Lige så indlysende er det, at den *amts-kommunale* inddeling må tiltrække sig betydelig interesse på grund af kontorernes samarbejde med forskellige myndigheder, hvis interesseområder er knyttet til inddelingen efter amter. Den hidtidige inddeling af kontorområderne har amterne som baggrund, idet der dog - jfr. foran - er forskellige afvigelser fra amtsafgrænsningen.

Endvidere må samarbejdet med *revaliderings-centrene* fremhæves, i hvilken forbindelse det må erindres, at den geografiske opdeling på de 12 revalideringscentre i det store og hele hviler på amts-inddelingen, således at centrene dækker fra 1 til 4 amter.

D. Arbejdsløshedskassernes geografiske opdeling og medlemsforhold.

Det er pålagt de offentlige arbejdsanvisningskontorer at samarbejde med arbejdsløshedsforsikringskasserne (og disses afdelinger) i anvisningsspørgsmål, ligesom de skal føre tilsyn med kasserne. En hyppig kontakt mellem kontorer og kasser er derfor en nødvendighed, og det ville lette samarbejdet og effektiviteten i anvisningen, hvis de geografiske grænser stemte overens.

Dette synes dog ikke muligt at etablere, da kassernes opbygning med hensyn til antal afdelinger og disses geografiske placering er meget uensartet. På den ene side har man Arbejdsmændenes og Specialarbejdernes Arbejdsløshedskasse, der praktisk taget har afdelinger i samtlige kommuner i hele landet, hvortil kommer en branchemæssig opdeling i de større byer. På den anden side har man landsomfattende kasser, f.eks. sømændenes og søfyrbødernes arbejdsløshedskasser, der ikke har afdelinger i arbejdsløshedslovens forstand. Disse kasser samarbejder alene med centralarbejdsanvisningskontoret i København, idet det er kassens eller afdelingens beliggenhed (kassekontorets eller formandens »bopæl«) der afgør, under hvilket anvisningskontor kassen henhører.

For de øvrige kasser, der er opdelt i afdelinger, svinger antallet af afdelinger - og dermed antallet af anvisningskontorer, de har at gøre med - ret betydeligt. I en del kasser er der endvidere enkeltstående medlemmer, der direkte er tilsluttet hovedledelsen og derfor også er henført til kontoret i København, uanset hvor disse medlemmer har bopæl eller arbejdsplads.

Bestemmende for, hvilken afdeling en arbejdsløshedsforsikret står som medlem af, er i øvrigt i almindelighed om arbejdspladsens beliggenhed er inden for den pågældende afdelings område, og ikke pågældende medlems bopæl. I visse kasser — og det vil i reglen være på områder, hvor antallet af arbejdspladser er stort - er der fastlagt grænser mellem de enkelte afdelinger. En afdelings medlemsmasse består herefter af de medlemmer, der er *beskæftiget* på de arbejdspladser, der er beliggende inden for det område, der er tillagt vedkommende afdeling. Som en undtagelse kan dog nævnes, at en arbejder, når han bliver *ledig*, i visse tilfælde flytter til den kasseafdeling, inden for hvis område han har bopæl.

I andre kasser er der ikke fastlagt egentlige grænser mellem afdelingerne, idet reglen for et medlems afdelings-tilhørsforhold kan være formuleret på den måde, at et medlem skal være tilsluttet den afdeling, der har *overenskomst* med pågældende virksomhed (arbejdsplads). I denne forbindelse kan anføres, at i de tilfælde, hvor en kasses medlemmer er beskæftiget på et meget begrænset antal arbejdspladser, (større fabrikker spredt over hele landet), eller de tilfælde, hvor der findes afdelinger på samtlige de lokaliteter, hvor der er arbejdspladser, vil en eventuel grænsedragning mellem disse steder (punkter) ikke kunne tillægges nogen egentlig betydning.

De komplicerede forhold med hensyn til et medlems tilknytning til arbejdsløshedskassernes afdelinger kan medføre, at en arbejder går ledig inden for et offentligt anvisningskontors område, uden at dette kontor har nogen viden herom, idet pågældende er tilknyttet en kasseafdeling beliggende i et andet anvisningskontors område.

Således medfører dels den vidt forskellige opbygning af de ca. 70 arbejdsløshedskasser, dels de af kasserne praktiserede forskelligartede regler for, hvilken afdeling et medlem tilsluttes, at arbejdsløshedskassernes opdeling i lokale afdelinger og afgrænsningen mellem disse ikke vil være til megen nytte ved fastlæggelsen af anvisningskontorernes antal og afgrænsning.

IV. Udvalgets principielle betragtninger

A. Almindelige retningslinier vedrørende en geografisk placering af de offentlige arbejdsanvisningskontorer.

Som indledningsvis anført har det været udvalgets opgave at foretage en saglig vurdering af *antallet* af anvisningskontorer og *den nuværende geografiske afgrænsning* mellem dem. Overvejelserne skulle foregå i det væsentlige på grundlag af kontorernes nuværende - eller i sigte værende - funktioner under hensyn til kontorernes betjening af publikum og deres forhold til andre myndigheder.

Som det fremgår af det foregående, er der en lang række relevante faktorer, som indgår i den bedømmelse, som må foretages med henblik på fastsættelse af et hensigtsmæssigt antal anvisningskontorer og den geografiske fordeling af disse.

Hensynet til at opnå en rimelig kontorstørrelse, således at anvisningskontorerne kan fungere effektivt og økonomisk, er én side af sagen. Hensynet til betjeningen af befolkningen er det andet og måske væsentligste hensyn. Spørgsmålet om den mest hensigtsmæssige fordeling af kontorerne kompliceres ved, at anvisningskontorernes forskelligartede opgaver, der - som det fremgår foran - omfatter mange andre funktioner end arbejdsanvisning, vedrører ret forskellige grupper af befolkningen og forudsætter et ret forskelligartet personale på anvisningskontorerne.

Medens den egentlige arbejdsanvisning således fortrinsvis har at gøre med lønarbejdere, er erhvervsvejledningen fortrinsvis henvendt til skolebørn, arbejdet med lærlingesager henvender sig til unge, medens den særlige anvisning f.eks. af revalidender, langvarigt ledige eller ældre arbejdskraft har tyngdepunktet i andre grupper af befolkningen. Endelig er en væsentlig del af kontorernes arbejde f.eks. statistikarbejdet ikke vendt ud mod befolkningen, men har karakter af administration og forudsætter først og fremmest kontakt med andre myndigheder.

Det er muligt, at den mest hensigtsmæssige ordning med hensyn til antal af offentlige anvisningskontorer og disses geografiske fordeling vil være forskellig, efter hvilken betydning der tillægges anvisningskontorernes forskellige opgaver. Det kan således ikke på forhånd forventes, at den ordning, der ville være mest tilfredsstillende under hensyn til løsningen af visse af anvisningskontorernes opgaver, også vil være maksimalt tilfredsstillende ud fra andre hensyn.

Det må i denne forbindelse bemærkes, at de offentlige arbejdsanvisningskontorer kun er en del af arbejdsanvisningssystemet i Danmark. Man kan derfor ikke forvente, at det alene ved en ændring af de offentlige anvisningskontorers antal og grænser vil være muligt at løse alle de problemer, der har deres udspring i arbejdsanvisningsorganernes placering.

Som tidligere omtalt foregår den største del af arbejdsformidlingen, som vedrører organiserede arbejdere, og som overhovedet passerer anvisningssystemet, gennem arbejdsløshedskassernes anvisning. Som det ligeledes har været nævnt, er kassernes struktur med hensyn til arbejdsanvisningens områder meget forskelligartet. Der kan i denne forbindelse henvises til, at kasser med en enkelt eller meget få afdelinger i realiteten kun har nævneværdig kontakt med arbejdsmarkedet i de dele af landet, hvor afdelingerne er beliggende. Kasser med mange små afdelinger kan omvendt have vanskeligheder med kontakten såvel mellem afdelingerne ind-

byrdes som mellem afdelingerne og den offentlige arbejdsanvisning, hvilket kan virke hæmmende på anvisningens effektivitet.

Det falder imidlertid uden for dette udvalgs opgaver at stille forslag til en ændring af områdeinddelingen, for så vidt angår arbejdsløshedskasserne, men man kan dog pege på det problem, der ligger heri med henblik på effektivisering af anvisningen.

For så vidt angår de offentlige arbejdsanvisningskontorer, har udvalget ud fra sine overvejelser om, hvilke krav der må stilles til kontorernes placering og områdeinddeling, for at denne kan være så hensigtsmæssig som mulig, både under hensyn til befolkningen, til samarbejdet med andre myndigheder eller organer og til kontorernes administration, taget udgangspunkt i kontorernes *funktioner*. På grundlag af de nuværende til kontorerne henlagte opgaver har man søgt at bedømme, hvorledes disse bedst vil kunne løses under flere mulige løsninger for kontoropdeling. På tilsvarende måde er henset til funktioner, der kan forudses at blive henlagt til kontorerne. Ud fra gennemgangen af de enkelte funktioner, for hvilke der nærmere er redegjort i det følgende afsnit, er udvalget kommet til det resultat, at der inden for den offentlige arbejdsanvisnings område bør være tre kategorier af offentlige arbejdsanvisningskontorer:

1. *Regionskontorer* dækkende et større område. Disse kontorer skal - foruden de almindelige anvisningsmæssige opgaver — varetage sådanne funktioner, der nu udføres af alle offentlige arbejdsanvisningskontorer, men som med fordel ville kunne centraliseres inden for et større geografisk område; dertil kommer sådanne funktioner, som eventuelt senere i udvidet omfang vil blive henlagt til den offentlige arbejdsanvisning, og som bedst vil kunne løses fra mere centraliserede kontorer. Regionskontorerne skal øve koordinerende indsats hvert inden for sit område.

2. *Anvisningskontorer*, hvis særlige opgaver bliver de publikumsbetjenende funktioner – særligt af anvisningsmæssig art — som det vil være hensigtsmæssigt ikke at centralisere for stærkt.

3. Kontorer med begrænsede funktioner, f.eks. *anvisningssteder* i områder, der ligger afsides. men som ikke har et befolkningstal, der kan danne baggrund for et egentligt anvisningskontor, eller særligt i hovedstadsområdet *husgerningskontorer* og lignende, som foretager anvisning til husgerning og andre servicebetonede eller specielle opgaver.

B. Gennemgang af, hvorledes de enkelte funktioner kan fordeles på regionskontorer og anvisningskontorer.

I det følgende er anvisningskontorernes opgaver funktion for funktion gennemgået og bedømt ud fra deres mere eller mindre udadvendte eller administrative karakter, idet denne karakter vil være af betydning for, i hvilket omfang funktionerne med fordel kan centraliseres på færre kontorer, d.v.s. henlægges til regionskontorerne, eller bør være decentraliserede og henlægges til anvisningskontorerne.

1. De anvisningsmæssige opgaver.

a. Den almindelige arbejdsanvisning.

Den almindelige arbejdsanvisning er karakteriseret ved, at det er publikum, der henvender sig til kontoret om formidling af arbejdsforhold. I arbejdsanvisningen er der to parter: Arbejdsgiverne og de arbejdssøgende.

For *arbejdsgiverne* må det vigtigste være at vide, hvortil de skal henvende sig for at få arbejdskraft, og at det anvisende organ er i stand til så hurtigt og så godt som muligt at skaffe arbejdskraften. Henvendelser fra arbejdsgiver til kontor sker i de færreste tilfælde ved personligt fremmøde, og afstå ad fra arbejdsgiver til kontor er formentlig derfor i denne relation af forholdsvis ringe betydning. I en anden henseende kan man dog ikke frakende det betydning for arbejdsgiverne, at der er arbejdsanvisning placeret ude i de lokale områder, idet det også for arbejdsgiverne er en fordel, at arbejdsanvisningskontorerne har det lokale kendskab til virksomhederne og derigennem kan medvirke til de bedst mulige arbejdsplaceringer. Dette taler for en ret vidtgående decentralisering af denne funktion.

For så vidt angår de *arbejdssøgende*, taler hensynet til disse for, at arbejdsanvisningskontorerne etableres eller opretholdes således, at der er en nem adgang til at få anvist arbejde. De arbejdssøgende vil således ligesom til dels arbejdsgiverne have fordel af en decentralisering af anvisningsfunktionen. Anvisningskontorer skulle ud fra disse synspunkter placeres i de områder, hvor der er de største kredse af arbejdssøgende, eller hvor disse i hvert fald vil have nem trafikal adgang til et anvisningskontor. På den anden side må der naturligvis være

et så stort behov, at det kan forsvares administrativt at have et kontor, jfr. nedenfor.

Spørgsmålet bliver herefter, om man — under forudsætning af en vis decentralisering af anvisningen - skal vælge placeringen efter de arbejdssøgendes bopæl eller efter arbejdssted.

Til fordel for det standpunkt, at arbejdsanvisningskontorerne særligt skal være orienteret efter arbejdsstedernes beliggenhed, vil som nævnt kunne anføres, at det er af betydning for anvisningens effektivitet - og derfor i det lange løb også i de arbejdssøgendes interesse - at kontorerne har et indgående kendskab til de virksomheder, de anviser til, og virksomhederne til kontorerne, således at der kan fremmes et gensidigt tillidsforhold til gavn for den rigtige placering af de arbejdssøgende. For en lokalisering efter bopælsområder taler, at det er lettest for en arbejdsspgende at søge til et kontor i nærheden af sin bopæl, og specielt hvis pågældende har mulighed for at få arbejde inden for flere lokale industriområder.

I Sverige. Norge og Vesttyskland, jfr. bilag 7, er overvejelserne vedrørende dette problem mundet ud i, at hensynet til arbejdskraftens bopæl må være det væsentligste.

Efter udvalgets opfattelse må placeringen af anvisningskontorer inden for de forskellige områder ske i den lokalitet, hvor det største antal potentielt arbejdssøgende har deres *bopæl*, eller hvortil det overvejende flertal inden for området har forholdsvis nem adgang.

Ved udvælgelsen af den lokalitet, i hvilken et arbejdsanvisningskontor bør placeres, må det tages i betragtning, at ikke hele befolkningen i samme omfang benytter eller kan tænkes i fremtiden at ville benytte sig af kontorernes muligheder for at anvise arbejde. I lokaliteter, hvis befolkning i særlig grad er præget af mange selvstændige eller af tjenestemænd og funktionærer specielt i ledende stillinger, vil der næppe være megen brug for arbejdsanvisning.

I beboelsesområder, hvor der findes et stort antal arbejdspladser for huslig hjælp, kan der være tale om at oprette *husgerningskontorer*.

Ved bedømmelsen af, *hvor mange kontorer* der skal være, og *hvor de skal placeres*, kan det i øvrigt iagttages, at arbejdsanvisningernes antal falder med den geografiske afstand til arbejdsanvisningskontoret, hvorfor man ikke uden videre vil kunne benytte omfanget af anvisninger, der i øjeblikket finder sted i de enkelte lokaliteter, til bedømmelse af behovet for arbejdsanvisning.

Med hensyn til fremtidige opgaver bemærkes, at udvalget ikke ser sig i stand til at bedømme, hvorvidt der — inden for rammerne af den nuværende struktur, der er udvalgets arbejdsgrundlag - kan tænkes at ske en udvikling i retning af, at en større del af arbejdsanvisningen vil overgå til de offentlige arbejdsanvisningskontorer. En sådan eventuel ændring vil imidlertid på ingen måde bevirke en modifikation, men snarere en yderligere aktualisering af udvalgets synspunkter.

b. Afkontrollering af ledige.

Denne funktion synes ret klart at måtte udøves i nærheden af de forsikredes bopæl, idet det udelukkende må være hensynet til den nemme adgang til kontrol, der er afgørende. Dette taler for at lægge afkontrolleringen af de ledige ud til alle anvisningskontorer og anvisningssteder.

c. Ydelse af rejsehjælp m. v.

De offentlige arbejdsanvisningskontorers adgang til at yde rejsehjælp, hjælp til dobbelt husførelse, flyttehjælp og støtte til anskaffelse af bolig til personer, til hvilke der anvises arbejde uden for deres hjemsted, jfr. arbejdsløshedslovens § 3, må betragtes som bifunktioner til den egentlige arbejdsanvisning. Det er således en udadvendt funktion, og udbetalingen af disse ydelser synes derfor mest naturligt at kunne ske decentralt ved de respektive anvisningskontorer (men bør næppe i almindelighed lægges uxl til anvisningsstederne).

d. Opgaver i forbindelse med uddannelseslovene.

De opgaver, som anvisningskontorerne for tiden har i forbindelse med lovene om uddannelse og beskæftigelse af unge og uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, bør formentlig fordeles på såvel regionskontorerne som anvisningskontorerne. Det samme må være tilfældet for så vidt angår uddannelsen af faglærte i henhold til de særlige bevillinger, der siden 1965 er givet til dette formål.

Medens det vil være naturligt for de lokale anvisningskontorer at gøre de arbejdssøgende opmærksomme på uddannelsesmulighederne og eventuelt gøre regionskontoret opmærksom på personer, der burde uddannes efter disse bestemmelser, synes arbejdet med at finde og iværksætte den rette uddannelse at burde henlægges til regionskontorer, der vil have bedre

mulighed for at råde over særligt uddannet personale til behandlingen af de forskellige specialsager, jfr. også nedenfor under punkt e.

e. Undersøgelse af ledighedsårsager m. v. for langvarigt ledige.

Efter udvalgets opfattelse synes meget at tale for, at arbejdet med undersøgelserne efter arbejdsløshedslovens § 10, stk. 4, centraliseres på regionskontorer. Disse vil kunne have et særligt personale til dette på en gang bredt anlagte og samtidig dybtgående arbejde med enkeltpersoner, hvor særlige erhvervsvejledere eller konsulenter med overblik over erhvervsmuligheder inden for et større område kan sættes ind på opgavernes løsning. En ordning, hvorefter der fra et regionskontor kan udsendes trænede arbejdskonsulenter, som er i stand til hver inden for sit faglige felt at dyrke arbejdsmarkedet, synes at indebære de bedste muligheder for hensigtsm32ssige placeringer af og hjælp til de langvarigt ledige, jfr. også nedenfor under punkt f.

Regionskontorerne må formentlig lige så vel som anvisningskontorerne være i stand til at finde de langvarigt ledige frem - bl.a. ved hjælp af kartoteksoplysninger.

Konklusionen må være, at hele dette arbejde bør henlægges til regionskontorerne.

) Opgaver i henhold til revalideringsloven.

For så vidt angår de offentlige arbejdsanvisningskontorers arbejde med revalidering, taler alle hensyn for en centralisering på regionskontorer. Såfremt arbejdsanvisningskontorernes arbejde med revalidenderne er henlagt til regionskontorer, kan den specialiserede medarbejderstab, der har denne særlige funktion (arbejdskonsulenterne), på grund af det videre geografiske arbejdsområde og et større klientel opnå større erfaring og have bedre mulighed for at »spille på« et mere omfattende placeringsregister, end hvis arbejdet med disse klienter er decentraliseret og henlagt til alle anvisningskontorerne.

Den lokale kontakt kan og bør dog stadig bevares såvel til virksomhederne som til anvisningskontorerne.. Et hold arbejdskonsulenter, der virker fra et regionskontor, kan arbejde med placeringsmuligheder inden for hele regionen. Samtidig må de bevare og udbygge de lokale kontakter — eventuelt ved at have kontorsted eller træffetid på alle anvisningskontorer eller anvisningssteder — så man tillige opnår den fordel, der for placering af erhvervshæmmede ligger i, at virksomhederne får tillid til arbejdsanvisningen, idet disse ikke blot får anvist erhvervshæmmede, men også fuldt arbejdsdygtige, der egner sig for den pågældende virksomhed.

g. Ud- og indvandring.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer skal bistå med oplysninger til *personer, der ønsker at udvandre.* Denne side af arbejdsanvisningskontorernes virksomhed har hidtil kun haft et meget begrænset omfang. Rådgivningsvirksomhed til personer, der søger egentlig bistand ved udvandring, synes derfor mest hensigtsmæssigt at burde foregå fra regionskontorer, som vil have bedre muligheder end lokale kontorer ved fremskaffelse af relevante oplysninger og anden nødvendig service. I almindelighed kan det ikke siges at være særligt belastende for den, der virkelig overvejer at udvandre, evt. at skulle søge til et noget fjernere beliggende regionskontor, hvor der kan ydes bedre service end på det lokale plan. Udlevering af brochurer og lignende materiale må derimod kunne ske fra alle anvisningskontorer.

Med hensyn til udlændinges *indvandring til Danmark* henhører spørgsmål om udstedelse og forlængelse af arbejdstilladelser eller opholdstilladelser for tiden under politiet og justitsministeriet.

Såfremt udstedelse af arbejdstilladelser eventuelt skulle blive henlagt til arbejdsanvisningen, vil arbejdet hermed formentlig kræve en sådan indsigt i arbejdsmarkedsforholdene, at det utvivlsomt må henlægges til regionskontorerne.

2. Kontorernes tilsynsvirksomhed.

For så vidt angår den *tilsynsvirksomhed,* som de offentlige arbejdsanvisningskontorer har pligt til at føre *med arbejdsløshedskassernes virksomhed,* jfr. ovenfor, bl.a. ved uanmeldte besøg på disses kontorer, er det tidligere af kontorbestyrerne blevet hævdet, *at* tilsynsvirksomheden er af stor betydning, ikke mindst dens præventive virkning, *at* den er kombineret med instruktion af tillidsmændene, hvilket også tillægges betydning, og *at* den bør udøves i personlig kontakt med kassernes tillidsmænd.

Disse betragtninger kan imidlertid ikke være til hinder for udøvelse af tilsynsvirksomheden fra et regionskontor, hvor de for en sådan virksomhed nødvendige kartoteksoplysninger forudsættes at være. En nær personlig kontakt med tillidsmændene kan formentlig også opret-

holdes ved besøg fra et regionskontor, og der kan på den måde gives en mindst lige så god instruktion. Kontrollen vil måske endda kunne skærpes mere, end hvis tilsynet udøvedes af det lokale arbejdsanvisningskontor.

Efter udvalgets opfattelse bør tilsynsvirksomhedens kontrolfunktioner udøves fra regionskontorerne.

Tilsynet med den *private arbejdsanvisning* er kun et mindre arbejdsområde, som uden vanskeligheder må kunne overtages af regionskontorer.

3. Opgaver i forbindelse med offentlige tilskudsarbejder.

De offentlige arbejdsanvisningskontorer skal som nævnt yde forskellige offentlige institutioner (amtsvejvæsen, amtsvandløbsvæsen, amtsarbejdsnævn og amtsgrundforbedringsudvalg), bistand ved tilrettelæggelse af planer for gennemførelsen af offentlige tilskudsarbejder, ligesom kontorerne skal tage stilling til, hvornår offentlige tilskudsarbejder kan iværksættes (genoptages) eller standses, samt afgøre, hvor stor en arbejdsstyrke der må være beskæftiget ved de enkelte arbejder og foretage anvisningen af arbejdskraften til disse.

Hvis dette arbejde skal koordineres dels for hele landet, dels landsdels- eller egnsmæssigt, synes det hensigtsmæssigt, at arbejdet i forbindelse med de offentlige tilskudsarbejder ikke spredes for stærkt, og at planlægning af offentlige tilskudsarbejder ses i sammenhæng for større områder, i særdeleshed hvis disse nogenlunde har karakter af at være en større naturlig enhed.

Opgaver af denne art inden for den offentlige arbejdsanvisnings arbejdsområde synes derfor at burde henlægges til regionskontorerne.

For udførelsen af de offentlige arbejdsanvisningskontorers funktioner i forbindelse med grundforbedringsarbejder, synes den geografiske afstand mellem kontor og arbejdssted at være uden betydning. Disse arbejdsopgaver vil derfor med fordel kunne henlægges til regionskontorerne, der som anført under punkt 6 forudsættes at være i besiddelse af de nødvendige oplysninger.

4. Erhvervsvejledning.

Den erhvervsvejledning, som det, jfr. ovenfor, er pålagt de offentlige arbejdsanvisningskontorer at gennemføre, har to former: 1) den individuelle erhvervsvejledning og 2) erhvervsorientering for skoleklasser samt erhvervsorienteringsmøder.

Selv om erhvervsvejledning som publikumvendt funktion bør udøves decentralt, d.v.s. således, at befolkningen har let adgang til den uden at skulle rejse over lange afstande, synes der efter udvalgets opfattelse at være administrative fordele ved en ordning, hvorefter erhvervsvejlederne er knyttet til regionskontorer, idet der samtidig forudsættes at være mulighed for udstationering eller konsultation på faste tidspunkter forskellige steder inden for regionen. Ved den udbygning, der har fundet sted inden for erhvervsvejledningen i de senere år, er det faktisk således, at de offentlige arbejdsanvisningskontorer tilbyder erhvervsvejledning i et stort antal byer, hvor der ikke findes anvisningskontorer, d.v.s. at erhvervsvejlederne fra et centralt sted sendes ud til andre lokaliteter.

Kontorernes arbejde med erhvervsvejledning medfører i øvrigt et ikke ringe samarbejde med andre myndigheder, og en centralisering af erhvervsvejledningsarbejdet på regionskontorer vil formentlig gøre et sådant samarbejde lettere.

5. *Oprettelse af lærekontrakter m.* v.

De offentlige arbejdsanvisningskontorers opgaver i forbindelse med lærlingeforhold er vendt mod publikum. Såvel mestre som lærlinge vil henvende sig til kontorerne i tvivlsspørgsmål eller af andre grunde for at få oplysninger. Specielt for så vidt angår udlevering af formularer og en vis vejledning med hensyn til deres udfyldelse, vil det være mest praktisk for læremestre og lærlinge, at det kan foregå ved de lokale anvisningskontorer.

På den anden side kan den indsigt i loven og forholdene i øvrigt, der må kræves ved godkendelsen af kontrakterne, kun påregnes at være til stede på kontorer af en vis størrelse, som kan råde over specialister på dette felt. Ud fra det kontorsystem, som udvalget går ind for, synes den endelige godkendelse af lærekontrakter derfor at burde henlægges til regionskontorerne, og til sådanne kontorer bør også anvisningskontorerne henvise forespørgsler af mere kompliceret karakter.

For så vidt angår ydelsen af statstilskud til lærlinges rejse- og opholdsudgifter, må det af praktiske grunde formentlig være således, at lærlingen må kunne henvende sig på det lokale anvisningskontor med sin ansøgning. På den

anden side bør *afgørelsen* af disse sager i det omfang, de ikke går op til arbejdsdirektoratet, træffes af regionskontorerne. Udbetalingen kan derimod foregå fra alle anvisningskontorer.

Med hensyn til den offentlige arbejdsanvisnings medvirken ved tildeling af stipendier fra Ungdommens Uddannelsesfond bør deltagelsen i afgørelserne formentlig ligeledes henlægges til regionskontorerne, mens ekspeditionen af henvendelserne og udbetalingen kan foregå decentraliseret fra alle anvisningskontorerne.

6. Statistikarbejde og medlemskartotek.

For så vidt angår arbejdsanvisningskontorernes statistikarbejde - jfr. ovenfor - kan det fastslås, at der for denne funktions vedkommende ikke er noget direkte hensyn udadtil mod publikum at varetage. Det drejer sig om et administrativt arbejde, for hvilket den mest hensigtsmæssige interne arbejdsorganisation må søges.

En overgang til centraliseret bearbejdelse af ledighedsopgørelserne synes umiddelbart nærliggende, og med det omfattende manuelle sammendragningsarbejde af ledighedstal, der i dag finder sted på de offentlige arbejdsanvisningskontorer, er det naturligt, at spørgsmålet om en lettelse af arbejdet ved maskinel behandling får en fremtrædende plads i overvejelserne.

Indtil videre må man gå ud fra, at de nuværende statistiske oversigter skal udarbejdes også fremover. Et videregående samarbejde med andre lande vil i øvrigt stille udvidede krav til arbejdsmarkedsstatistikken.

Udvalget vil mene, at en vis centraliseret maskinel behandling af de statistiske data ville betyde en væsentlig forenkling og lettelse i kontorernes statistikarbejde; men ligesom udvalget i det hele ikke har til opgave at tage sig af arbejdstilrettelæggelsen på kontorerne, er man ikke gået ind på den nærmere arbejdsgang under en ordning, hvori maskinel statistikbehandling indgår, så meget mere som en sådan ordnings udformning i alle fald forudsætter en nærmere specialundersøgelse.

Der er dog anledning til at fremhæve, at en centraliseret maskinel databehandling ikke skulle behøve at medføre en indskrænkning i de oplysninger, der står til rådighed for kontorerne, idet der fra maskincentralen vil kunne tilgå kontorerne oversigter og fortegnelser af forskellig art til hjælp ved kontorernes udøvelse af de respektive andre funktioner.

Som nævnt benytter kontorerne ved udarbejdelsen af ledighedsstatistikken det såkaldte medlemskartotek, og det er udvalget bekendt, at der fra kontorernes side vil blive lagt vægt på bevarelsen af medlemskartoteket på alle anvisningskontorer af hensyn til visse andre af kontorernes funktioner, såsom anvisningsarbejdet, henvisningen til offentlige tilskudsarbejder og udøvelsen af tilsynet med kasserne. Som det fremgår af afsnittet om tilsynsvirksomheden, mener udvalget imidlertid, at tilsynsfunktionen bør udøves fra regionskontorerne, idet det pågældende regionskontor skal være i besiddelse af de herfor nødvendige kartoteksoplysninger. Under samme forudsætning synes henvisning til offentlige tilskudsarbejder og den særlige stikprøvekontrol (arbejdsløshedslovens § 23 A) at kunne foretages fra regionskontoret, idet man i så fald herfra kan udskille de i betragtning kommende personer.

For så vidt angår medlemskartotekets brug i den almindelige arbejdsanvisning - der som foran under 1 omtalt fortsat bør være decentralt placeret - må det afgørende være, at anvisningskontorerne er i besiddelse af oplysninger — under den ene eller anden form - der hurtigt og effektivt kan sikre arbejdsformidlingen. Medens udarbejdelsen af ledighedsopgørelser til statistisk formål ikke behøver at ske fra dag til dag, må de for anvisningen nødvendige ledighedsoplysninger hurtigt frem. Udvalget skal i så henseende indskrænke sig til at pege på det ønskelige i, at de fra kasseafdelingerne modtagne ledighedsoplysninger, der også ved en maskinel databehandling forudsættes at passere den offentlige arbejdsanvisning, så hurtigt som muligt tilstilles kontorerne. Udvalget har ikke fundet anledning til at gå dybere ind på spørgsmålet om den nærmere procedure, som i øvrigt i ikke ringe grad vil afhænge af, i hvilken form kassernes indberetningsmateriale fremtidig kan ventes afgivet.

På nuværende stade må udvalget indstille, at statistikarbejde, som den interne administrative funktion det er, samles på regionskontorerne, men at man ikke herved bør foregribe en eventuel yderligere centralisering af denne del af anvisningskontorernes virksomhed.

C. Resumé vedrørende fordeling af de offentlige arbejdsanvisningskontorers funktioner.

Det vil herefter være naturligt at sammenfatte, hvilke af de offentlige arbejdsanvisningskon-

torers funktioner der efter udvalgets opfattelse mest hensigtsmæssigt kan udøves på regionskontorer, og hvilke funktioner der bør henlægges til de lokale anvisningskontorer.

De opgaver, der efter udvalgets opfattelse bør centraliseres på regionskontorer, er: Afgørelser vedrørende uddannelse af unge og ufaglærte, undersøgelserne af ledighedsårsagerne for langvarigt ledige, samarbejdet med revalideringscentrene, udvandring og indvandring, tilsynsarbejdet med arbejdsløshedskasserne og den private arbejdsanvisning, sager om offentlige tilskudsarbejder og formidling af arbejdskraft til disse, ledelsen af erhvervsvejledningen, godkendelsen af lærekontrakter og afgørelsen vedrørende ydelser af statstilskud til lærlinge m.v. og statistikarbejdet.

Det må antages, at en ordning, hvorefter disse funktioner udøves eller ledes fra et regionskontor, vil give mulighed for en mere effektiv og rationel indsats, end det nuværende kontorsystem giver mulighed for. Regionskontoret bør i det hele taget udøve en koordinerende indsats inden for sit geografiske område og må råde over en medarbejderstab, der dækker den specialviden og erfaring, der i stedse stigende grad er nødvendig, såfremt de til den offentlige arbejdsanvisning henlagte opgaver skal løses på fuldt tilfredsstillende måde. Det kan næppe anses for rimeligt eller hensigtsmæssigt at tilstræbe en sådan personaledækning for alle anvisningskontorer. Både administrativt, kontormæssigt, lokalemæssigt o.s.v. synes en ordning med et mindre antal regionskontorer og et noget større antal anvisningskontorer med begrænsede funktioner at forekomme hensigtsmæssig.

På den anden side gør hensynet til publikumsbetjeningen det rimeligt, at der inden for regionens område består anvisningskontorer til varetagelse af de opgaver, der naturligt bør lægges ud på alle kontorer, idet det dog bemærkes, at hvert regionskontor inden for sit lokale område bør varetage disse almindelige opgaver samtidig med de ovennævnte centraliserede funktioner.

De funktioner, der herefter bør udøves decentraliseret, er især følgende:

Arbejdsanvisning.
Udbetaling af rejsehjælp, hjælp til dobbelt husførelse, flyttehjælp og støtte til anskaffelse af bolig.
Afkontrollering af ledige.

Det vil endvidere være naturligt, at en vis del af opgaverne i forbindelse med uddannelseslovene og lærekontraktarbejdet m. v. (det over for publikum ekspeditionsbetonede) er henlagt til anvisningskontorerne, ligesom det tilsvarende må gælde erhvervsvejledningsarbejdet.

Det må endelig bemærkes, at udvalget i visse tilfælde har ment, at der på steder, hvor der næppe er befolkningsmæssig baggrund for oprettelse af et anvisningskontor, kan placeres et anvisningssted, som særligt kunne tage sig af afkontrollering af ledige og ukomplicerede anvisningsopgaver samt fungere som kontakt til regionskontoret og som kontorsted for erhvervsvejlederen.

Det bemærkes, at det ovenfor anførte stort set svarer til de offentlige arbejdsanvisningskontorers nuværende funktioner.

Udvalgets forslag vedrørende opdelingen af de offentlige arbejdsanvisningskontorers funktioner skulle imidlertid ikke blot være hensigtsmæssigt under forudsætning af, at det stort set fortsat vil være de nuværende funktioner, der er henlagt til kontorerne. Såfremt der til de offentlige arbejdsanvisningskontorer overføres nye funktioner, vil disse alt efter deres karakter kunne henlægges til enten regionskontorerne eller de lokale anvisningskontorer. Det samme vil være tilfældet, hvis en større del af anvisningen går over til de offentlige anvisningskontorer, idet antallet af disse i givet fald kan udvides efter behov uden at bryde regionsinddelingen eller ændre princippet med regionskontorernes ledende og koordinerende funktion inden for større geografiske områder.

V. Beskrivelse og karakteristik af hovedstadsområdet

Udvalget har i overensstemmelse med sit kommissorium forlods foretaget en særlig gennemgang af forholdene i hovedstadsområdet. Med skrivelse af 21.1.1963 blev en betænkning herom afgivet til arbejdsministeriet. Da denne betænkning ikke er offentliggjort, er for sam-

menhængens skyld her i det store og hele medtaget de oplysninger vedrørende forholdene i hovedstadsområdet, som var indeholdt i den afgivne betænkning, ligesom der er foretaget sådanne redaktionelle ændringer, at den nuværende betænkning kan fremtræde som en helhed omfattende hele landet.

Den del af landet, som i forbindelse med arbejdsanvisningens områdeinddeling eventuelt kunne tænkes inddraget under hovedstadsområdet, omfatter København og Frederiksberg, København og Roskilde amtsrådskredse samt Frederiksborg amt.

For dette område er, på baggrund af de særlige problemer som anvisningskontorernes geografiske fordeling omkring hovedstaden frembyder, foretaget en særlig gennemgang.

Den nuværende inddeling, for så vidt angår de offentlige arbejdsanvisningskontorer inden for dette område, fremgår af bilag 1 a og b.

Centralarbejdsanvisningskontoret (med ialt 10 afdelingskontorer) dækker København og Frederiksberg, d.v.s. det centrale byområde i hovedstaden.

Amtsarbejdsanvisningskontoret i Charlottenlund (med filial i Søllerød (Holte), en afdeling i Glostrup, et husgerningskontor i Gladsaxe (Søborg) samt et midlertidigt afdelingskontor i Kastrup) omfatter næsten udelukkende kommuner med et fuldstændigt bymæssigt forstadspræg. Kun kommunerne i områdets udkant — Hersted-erne, Vallensbæk og Ledøje-Smørum - har endnu delvis præg af at være landkommuner.

Lyngby-kontoret ligger som en enklave inden for dette område alene omfattende forstadskommunen Lyngby-Tårbæk.

Roskilde-kontoret (med filial i Køge) har et distrikt, der foruden Roskilde amtsrådskreds dækker 3 kommuner fra Københavns amtsrådskreds — Høje Tåstrup, Sengeløse og Torslunde-Ishøj — samt 7 kommuner beliggende i Præstø amt. Dette område består ud over de to købstæder Roskilde og Køge næsten udelukkende af kommuner, som endnu har præg af at være landkommuner. En væsentlig undtagelse danner Høje Tåstrup kommune, hvis østlige del må regnes som en forstadsbebyggelse inden for hovedstadsområdet, medens den vestlige del, der støder op til Hvedstrup-Fløng og Roskilde kommunes østlige del, sammen med disse danner bebyggelsen Hedehusene.

Hillerød-kontoret (med filial i Helsingør) er amtsarbejdsanvisningskontor for Frederiksborg amt, omfattende fire købstadskommuner - Hillerød, Helsingør, Frederikssund og Frederiksværk - samt 39 landkommuner, heraf en del dog med bymæssige bebyggelser. De i amtets sydligste del beliggende kommuner Hørsholm, Birkerød og Farum har endvidere bymæssige bebyggelser af omtrent samme præg som andre forstadskommuner i omegnen af København.

Oplysninger om befolkningstallet og antallet af arbejdsløshedskasseafdelinger inden for de enkelte kontorers områder fremgår af nedenstående tabel, jfr. i øvrigt bilag 2.

TABEL 1.

Befolkning, arbejdsløshedskasser og disses afdelinger inden for arbejdsanvisningskontorernes områder.

	Befolkning 1960	pct.	Antal arbejdsløshedskasseafdelinger, filialer og kontrolsteder 1964	pct.	Antal arbejdsløshedskasser med afdelinger under kontoret 1964
Centralarbejdsanvisningskontoret	835.700	52,1	140	28,7	65
Charlottenlund-kontoret (m. filialer)	405.700	25,3	36	7,4	20
Lyngby-kontoret	63.700	4,0	15	3,1	12
Hillerød-kontoret (incl. Helsingør)	181.700	11,3	182	37,4	43
Roskilde-kontoret (incl. Køge)	117.000	7,3	114	23,4	41
Ialt	1.603.800	100,0	487	100,0	–

Som det fremgår af ovenstående, omfatter centralarbejdsanvisningskontoret godt halvdelen af områdets befolkning og godt 1/4 af kasseafdelingerne. Charlottenlund-kontoret har ca. 1/4 af indbyggerne og 8 ff af kasseafdelingerne. Næsten samtlige arbejdsløshedskasser - nemlig

65 af 68 - er repræsenteret i centralarbejdsanvisningskontorets område, hvor der i alt findes 139 kasseafdelinger.

I Charlottenlund-kontorets område er 20 kasser repræsenteret ved 36 afdelinger m. v., og i Lyngby-kontorets område findes 12 arbejdsløshedskasser repræsenteret ved 15 afdelinger.

Roskilde- og Hillerød-kontorerne er præget af et ret stort antal arbejdsløshedskasseafdelinger, der således hver for sig i mange tilfælde må være temmelig små.

Det statistiske Departement foretog i 1963 på foranledning af nærværende udvalg en undersøgelse af sammenhængen inden for hovedstadsområdet mellem de arbejdsløshedsforsikredes tilhørsforhold til arbejdsløshedskasserne i de forskellige kontorområder og kassemedlemmernes bopæl. Resultaterne fremgår af nedenstående tabel 2.

TABEL 2.

Arbejdsløsheds forsikrede fordelt efter de kontorområder, i hvilke deres arbejdsløshedskasseafdelinger er beliggende, og de områder, hvor de har bopæl.

Ultimo juli 1962.

	Forsikrede tilmeldt kasseafdelinger i kontorets område	Heraf med bopæl i området	Heraf med bopæl i andre kontorers områder	Forsikrede tilmeldt afdelinger under andre kontorer, men bosat i området	Ialt med bopæl i området
Centralarbejdsanvisningskontoret ...	255.493	190.452	65.041	5.407	195.859
Charlottenlund-kontoret	17.360	10.495	6.865	49.555	60.050
Lyngby-kontoret	6.807	3.102	3.705	5.322	8.424
Hillerød-kontoret	26.198	25.464	734	5.270	30.734
Roskilde-kontoret	19.896	15.368	4.528	7.450	22.818

Som det ses af tabellen, er der, jfr. i øvrigt det i kap. III anførte, ingen snæver sammenhæng mellem de forsikredes bopæl og deres tilknytning til de offentlige anvisningskontorer inden for det betragtede område. Dette hænger, som omtalt, sammen med, at medlemsskab af arbejdsløshedskasserne i almindelighed er knyttet til den afdeling af arbejdsløshedskassen, inden for hvis område den virksomhed ligger, hvor medlemmet arbejder eller sidst havde arbejde. Desuden svarer kassegrænser ikke til kontorernes grænser. Det statistiske Departements undersøgelser viser således, at der til arbejdsløshedskasseafdelinger under centralarbejdsanvisningskontoret står tilmeldt et betydeligt antal forsikrede, der ikke har bopæl i centralarbejdsanvisningskontorets område, medens på den anden side langt den overvejende del af de forsikrede med bopæl inden for centralarbejdsanvisningskontorets område står tilmeldt dette kontor. Også i de fire andre her undersøgte kontorer er der tilmeldt et betydeligt antal forsikrede, som har bopæl i andre kontorers område. Hertil kommer, at et meget betydeligt antal forsikrede med bopæl i disse områder står tilmeldt andre kontorer (fortrinsvis centralarbejdsanvisningskontoret). For Charlottenlund-kontoret og Lyngby-kontoret gælder dette over halvdelen af de forsikrede med bopæl i disse områder. I mindre grad gælder det Roskilde-kontorets og Hillerød-kontorets områder.

Med hensyn til omfanget og arten af disse kontorers anvisningsvirksomhed henvises i øvrigt til bilag 4, 5 og 6. Det fremgår heraf, at centralarbejdsanvisningskontoret foretog ialt 86.400 anvisninger i 1963/64, og at dets arbejdsanvisning især foretages til husligt arbejde for private samt erhvervsgrupperne »Hotel- og restaurationsvirksomhed« og »Forskellige servicefag i øvrigt«. Ialt udgør anvisninger inden for disse grupper 84 % af samtlige arbejdsanvisninger, der foretages af centralarbejdsanvisningskontoret med dettes afdelingskontorer i København og på Frederiksberg. Det kan i denne forbindelse bemærkes, at af disse afdelingskontorer beskæftiger de 8 sig med husgerning, medens ét kontor anviser til hotel- og restauration, og et andet afdelingskontor er specialiseret i anvisning af sygehjælpere. De øv-

rige anvisninger omfattende andre erhvervsmæssige områder foretages fra hovedkontoret.

De af kontorerne i Lyngby og Charlottenlund i 1963/64 foretagne anvisninger, ialt 1.642 for Lyngby og 8.578 for Charlottenlund, består ligeledes i hovedsagen af anvisning til husligt arbejde for private, henholdsvis ca. 64 % og 67 % af samtlige anvisninger, og antallet af anvisninger inden for servicegruppen andrager i alt henholdsvis 74 % *og 15 %* af anvisningerne for disse kontorer.

Under Charlottenlund-kontoret har filialkontoret i Søllerød væsentligt almindelige anvisningsmæssige opgaver, medens husgerningskontoret i Søborg alene er til anvisning af huslig medhjælp. Afdelingen i Glostrup varetager bl. a. arbejdskonsulentvirksomhed for Charlottenlund-kontorets område.

For kontorerne i Hillerød og Roskilde har anvisningerne et noget andet præg, idet det er erhvervsgruppen landbrug m. m., til hvilken det største antal arbejdsanvisninger foretages, henholdsvis 38 % og 40 % af samtlige arbejdsanvisninger.

Hvis man som mål for anvisningsvirksomhedens omfang benytter antallet af *anviste personer*, er billedet lidt anderledes, idet det naturligt er inden for husgernings- og servicefagene, at den samme person anvises mange gange inden for en kortere periode. En undersøgelse vedrørende 1961 viste, at af de af central arbejdsanvisningskontoret ialt anviste 16.300 forskellige personer var således 60 % til husgernings- og servicefag. I Lyngby, der anviste ialt 524 personer, var kun 44 % inden for disse fagområder, og i Charlottenlund (med filial og afdelinger) var ca. 50 % af de ialt anviste 1.913 personer fra disse grupper.

Til belysning af omfanget af to andre væsentlige sider af kontorernes virksomhed kan henvises til bilag 4, tabel C, der viser antal godkendte lærekontrakter inden for de enkelte kontorer og antallet af indtegnede til erhvervsvejledning i perioden samt antallet af skoler med afgangsklasser i skoleåret.

Af det til belysning af bevægelserne mellem kontorerne indsamlede materiale fremgår bl. a., at flytning af arbejdsløshedskassemedlemmer til og fra Charlottenlund-kontoret og Lyngby-kontoret hovedsageligt består af flytninger til og fra centralarbejdsanvisningskontoret. Talt har der i 1961/62 fundet 7.413 flytninger sted alene mellem disse 3 kontorer. For hele det betragtede område udgør det samlede antal tilflytninger 22.398, hvoraf 12.268 er flytninger mellem de 5 kontorer i hovedstadsområdet. Antallet af fraflytninger udgør ialt 18.771, heraf er 12.268, som ovenfor nævnt, interne flytninger, d.v.s. mellem de 5 kontorer. Disse flytninger medfører et ikke ringe registreringsarbejde for kontorerne.

Et særligt spørgsmål er det, hvor langt kontorerne - uden hensyn til de i dag fastlagte områdegrænser — faktisk udstrækker deres anvisningsvirksomhed. Den af udvalget hos arbejdsanvisningskontorerne foretagne undersøgelse af dette spørgsmål har for hvert af de 5 kontorer belyst henholdsvis anvisninger, der foretages til arbejdspladser i hver kommune i det betragtede område, samt anvisninger og antallet af anviste personer fordelt efter de anvistes bopæl i hver af kommunerne.

Det fremgår heraf, at de nævnte arbejdsanvisningskontorer, specielt de ovennævnte 3, der dækker hovedstadsområdet i snævrere forstand, i høj grad *anviser ind i hinandens område.* Praktisk taget al anvisning, der udføres af de offentlige arbejdsanvisningskontorer for personer med bopæl i kommunerne på Amager eller til arbejdssteder i disse kommuner, foretages således fra centralarbejdsanvisningskontoret i København. Centralarbejdsanvisningskontoret udstrækker endvidere sin anvisningsvirksomhed i ikke ringe grad så langt op mod nord som til Hørsholm, Birkerød, Farum og så langt mod syd og vest som til Havdrup-Solrød, Greve-Kildebrønde, Høje Tåstrup, Ballerup-Måløv og Værløse. Selv for arbejdssøgende fra Gentofte kommune og Lyngby-Tårbæk kommune, hvor andre offentlige arbejdsanvisningskontorer er beliggende, foretager centralarbejdsanvisningskontoret et ikke ringe antal anvisninger. Dette hænger i nogen grad sammen med, at en del forsikrede boende uden for København står tilmeldt arbejdsløshedskasser under centralarbejdsanvisningskontoret.

I kommunerne Gentofte, Søllerød, Gladsaxe, Værløse samt Glostrup, Herstederne og Brøndbyerne, der alle henhører under Charlottenlund-kontoret, er det dog dette kontor med filialer og afdelinger, der dominerer, for så vidt angår anvisningerne, selv om en del arbejdssøgende med bopæl i disse kommuner anvises såvel fra centralarbejdsanvisningskontoret, som - specielt for så vidt angår Gladsaxe og Værløse - tillige fra Lyngby-kontoret. Charlottenlund-kontoret har endvidere størsteparten af anvisningerne for arbejdssøgende fra kommunerne

Farum, Birkerød, Hørsholm og Lillerød, hvilke kommuner hører ind under Hillerød-kontorets område.

For så vidt angår Lyngby-kontoret, har dette ganske naturligt det største antal anvisninger fra Lyngby-Tårbæk kommune, men mere end $^1/_3$ af anvisningerne inden for denne kommune foregår dog fra centralarbejdsanvisningskontoret eller Charlottenlund-kontoret. Lyngby-kontoret har endvidere en væsentlig del af anvisningerne i Søllerød og Værløse samt, jfr. ovenfor, i Gladsaxe.

Såvel kontoret i Charlottenlund som også kontorerne i *Hillerød* og *Roskilde* anviser på den anden side en del personer med bopæl inden for centralarbejdsanvisningskontorets område. For så vidt angår kommunerne, der ligger vest for de ovennævnte kommuner, indtager Roskilde-kontoret anvisningsmæssigt den helt dominerende position, idet centralarbejdsanvisningskontorets virksomhed ikke når så langt ud, og for så vidt angår kommunerne, der ligger nord for Hørsholm, Birkerød og Farum, er det i særlig grad Hillerød-kontoret, som har anvisningen.

Ser man på anvisningerne fordelt ikke efter de anvistes bopæl, men efter arbejdsstedernes beliggenhed, vil det ses, at arbejdssteder inden for København og Frederiksberg praktisk taget udelukkende modtager de anviste personer fra centralarbejdsanvisningskontoret i København. Det samme er tilfældet med arbejdsstederne på Amager, og faktisk besættes flertallet af arbejdspladser i Hvidovre, Rødovre og Herlev fra centralarbejdsanvisningskontoret i København. Også i kommunerne nordpå: Gentofte, Gladsaxe, Lyngby-Tårbæk og Søllerød har centralarbejdsanvisningskontoret besat en væsentlig del af pladserne.

Charlottenlund-kontoret har en del anvisninger til arbejdspladser uden for sit område, navnlig i Birkerød kommune. Roskilde-kontoret er dominerende, for så vidt angår anvisning til arbejdspladser i kommunerne Høje Tåstrup, Torslunde-Ishøj og Greve-Kildebrønde.

Skal man drage en konklusion af det således anførte, må den blive, at det *område, der i dag dækkes af centralarbejdsanvisningskontoret i København, Charlottenlund-kontoret og Lyngby-kontoret samt formentlig den sydlige del af Hillerød-kontorets område, må betragtes som ét fælles arbejdsmarked.*

Det er hverken med hensyn til befolkningsgruppering, forholdet mellem de forsikredes bopæl, arbejdsplads, kassemedlemsskab, anvisningsforhold og lokale flytninger muligt inden for dette område at drage nogen rimelig grænselinie.

Med hensyn til egnen omkring Hillerød synes områderne syd for Hillerød meget nært knyttet til hovedstaden anvisningsmæssigt set, medens områderne nord og vest for denne by har et arbejdsmarked, som endnu kun i ret ringe grad har forbindelse med det københavnske arbejdsmarked. Det synes ligeledes at fremgå, at kommunerne vest og syd for Høje Tåstrup ikke har nogen særlig kontakt med det københavnske arbejdsområde. Hvad særlig angår Høje Tåstrup og de nærmest ved den liggende kommuner, synes disse på mange måder at danne en slags overgangsområde mellem det københavnske arbejdsmarked og det arbejdsmarked, som i anvisningsmæssig henseende særlig domineres af kontoret i Roskilde.

Det må imidlertid tages i betragtning, at ændringer inden for det omhandlede område med hensyn til indbyggertal og industrialisering foregår i hurtigt tempo og også vil påvirke arbejdsanvisningen.

Ifølge de foreliggende befolkningsprognoser kan befolkningen i det centrale byområde - inclusive Amager - i 1980 skønnes at ville udgøre ca. 900.000 indbyggere (omtrent som i 1960), medens indbyggertallet nord og nordvest for København formodes at være steget fra knap 300.000 indbyggere til 425.000-500.000 indbyggere og vest og sydvest for København fra knap 150.000 til henved 300.000 indbyggere.

Ser man på antallet af industriarbejdere, må det formodes, at antallet i det centrale område i 1980 vil være stagneret eller gået en lille smule tilbage i forhold til 1960, medens det i det nordlige område vil være vokset med ca. 50 % og i det vestlige og sydvestlige med ca. 200 %.

Tilvæksten i industrien må i væsentligt omfang forventes at ske mod vest og sydvest, hvor de største friarealer endnu findes. En del af de kommuner, der i dag har præg af landkommuner - jfr. ovenfor - må således forventes i løbet af få år at ændre karakter. Dette indebærer imidlertid ikke, at der vil opstå nye af det storkøbenhavnske erhvervsliv uafhængige industricentre med egen arbejdskraftforsyning, men udviklingen må betragtes som et led i hovedstadens vækst.

Den nærmere retning og det omfang, udviklingen vil tage, kan dog ikke forudsiges med sikkerhed, idet mange faktorer gør sig gældende, herunder bl. a. trafiksystemernes udbygning.

VI. Udvalgets indstilling vedrørende placering af offentlige anvisningskontorer

A. **Principielle betragtninger.**

Under henvisning til det foran anførte er udvalget ved sine overvejelser om *antallet af anvisningskontorer og disses placering* gået ud fra følgende hovedretningslinier:

Anvisningskontorerne bør så vidt muligt placeres, hvor der bor mange mennesker, særligt lønarbejdere og ligger mange virksomheder, d.v.s. i større byer, der er centre for industriel og anden virksomhed. Af hensyn til den arbejdskraft, som ikke bor i den by, der kan komme i betragtning ved placering af kontoret, bør der dog også tages hensyn til, om det pågældende sted er et trafikalt centrum, således at ikke blot byens, men hele områdets befolkning kan blive betjent bedst muligt. Der bør derfor så vidt muligt ikke fra noget sted til det nærmeste lokale anvisningskontor eller anvisningssted være mere end ca. 30 km ad landevejen, stort set svarende til ikke over en times transportafstand med bus eller eget motorkøretøj.

Af hensyn til en rimelig kontorstørrelse bør der i øvrigt i almindelighed næppe være mindre end ca. 100.000 indbyggere som grundlag for kontorets arbejdsområde.

Hvis ikke andre hensyn taler imod det, bør kontorerne i øvrigt placeres i byer, hvori der findes andre institutioner, med hvilke kontorerne skal samarbejde.

Det bemærkes, at disse hensyn i visse tilfælde kan stride mod hinanden. Ved placering af et anvisningskontor kan valget f. eks. komme til at stå mellem den største by og den trafikalt set mest centralt beliggende by eller den by, som er **et** administrativt centrum. I sådanne tilfælde har udvalget foretaget en afvejning af, hvad der alt i alt skønnes at tjene området bedst.

Hvis der skal være et rimeligt befolkningsmæssigt grundlag for hvert kontor, er det på grund af Danmarks opdeling i en række øer og halvøer ikke altid muligt at placere kontorerne således, at kravet om maksimalt 30 km til anvisningskontoret kan opfyldes. Man har derfor måttet tage stilling til, om relativt afsides beliggende områder skal være uden anvisningsmæssig betjening, eller om der eventuelt skulle være grundlag for under én eller anden form at placere »anvisningssteder« med begrænsede beføjelser eller ambulant anvisningsmæssig betjening i disse områder.

Det må endelig bemærkes, at der er steder, hvor der kan være grund til at placere egentlige anvisningskontorer, selv hvor det ikke er muligt at få et befolkningsunderlag på 100.000 indbyggere til et anvisningskontor, jfr. nærmere nedenfor.

I det følgende er for hver enkelt del af Danmark gennemgået, hvorledes området bedst kan dækkes med anvisningskontorer ud fra de ovenfor opstillede kriterier. Man har herved overvejet de forskellige mulige steder for anvisningskontorernes placering, og om det vil være rimeligt at anbringe et anvisningskontor disse steder. Man er således ikke gået ud fra et på forhånd bestemt antal anvisningskontorer, men har taget sit udgangspunkt i et vist strukturelt grundlag for hvert kontor, og er derved nået frem til nedenstående indstilling.

Med hensyn til *regionskontorer*, hvis særlige funktioner - jfr. kap. IV - i mindre grad end anvisningskontorernes kræver direkte lokal kontakt, har man anset det for rimeligt, at de kommer til at dække et område på i almindelighed ikke under ca. 300.000 indbyggere. Det er naturligvis vanskeligt at sige, hvor stort et befolkningsmæssigt underlag et sådant kontor bør have uden at miste kontakten med den befolkning, det skal betjene, og samtidigt hvor stort det skal være for at få en rimelig og økonomisk organisation. Man må imidlertid regne med, at sådanne kontorer efter deres karakter alt i alt må

dække områder, der såvel arealmæssigt som befolkningsmæssigt svarer til to eller tre af de ovennævnte anvisningskontorer i almindelighed. Der har dog ikke i alle tilfælde kunnet opnås et befolkningsgrundlag af denne størrelse. Det er tilstræbt at fastlægge regionerne således, at områderne danner nogenlunde sammenhængende enheder af rimelig størrelse. Heller ikke ved fastlæggelse af regionerne er man gået ud fra et bestemt antal, men der er søgt opnået en rimelig struktur, således at man har søgt at placere regionscentrene i byer, der kan anses for at være velbeliggende i forhold til områder af en vis rimelig størrelse.

Med hensyn til fastlæggelse af regionerne har man i øvrigt ikke været i stand til at følge helt ensartede kriterier, men har i visse tilfælde måttet tage hensyn til særlige geografiske forhold.

Udvalget har i øvrigt skitseret, hvorledes man har tænkt sig grænserne trukket mellem regionerne. Udvalgets forslag i denne henseende må anses for tentative. I betydelig grad må der således ved grænsedragningen mellem disse områder være mulighed for at kunne foretage korrektioner, f.eks. hvis grænser mellem kommuner eller amter eller andre administrative grænser ændres.

Med hensyn til grænsedragningen mellem anvisningskontorerne inden for hver region har udvalget undladt at stille forslag. Det forudsættes således, at hver region fungerer som en enhed.

B. Hovedstadsområdet.

Det er på forhånd klart, at der må anbringes et regionskontor i København.

De spørgsmål, der bliver at tage stilling til, er herefter, hvor langt skal denne region udstrækkes, og hvor mange kontorer skal der placeres inden for regionens grænser.

1. Hovedstadsregionens afgrænsning.

Som omtalt i kap. V har udvalgets undersøgelser ført til den konklusion, at det område, der dækkes af centralarbejdsanvisningskontoret i København og af kontorerne i Charlottenlund og Lyngby samt den sydlige del af Hillerød-kontorets område, må betragtes som ét fælles arbejdsmarked. Endvidere, at betydelige dele af Hillerød-kontorets nuværende anvisningsområde og størstedelen af Roskilde-kontorets område kun har ubetydelig forbindelse med det storkøbenhavnske arbejdsmarked.

Det kan desuden - uden nærmere undersøgelse - herefter påregnes, at de øvrige områder på Sjælland har endnu mindre kontakt med det storkøbenhavnske arbejdsmarked end de her nævnte dele af Hillerød-kontorets og Roskilde-kontorets områder.

Udvalget har herefter draget den konklusion, at der bør være én region i hovedstadsområdet, mens Sjælland uden for hovedstadsområdet anvisningsmæssigt skal dækkes på anden måde.

Som det fremgår af ovenstående, synes det endvidere klart, at København og Frederiksberg samt Charlottenlund og Lyngby-kontorernes nuværende områder må tilhøre hovedstadsregionen.

Under hensyn til, at størstedelen af *Roskilde-kontorets område* i vidt omfang har sit eget af hovedstadsområdet uafhængige arbejdsmarked, har udvalget den opfattelse, at det foreløbigt *ikke* bør inddrages i hovedstadsregionen.

Roskilde-kontorets placering vil herefter blive behandlet i forbindelse med indstillingen for Sjælland uden for hovedstaden, jfr. nedenfor.

Med hensyn til hovedstadsregionens *afgrænsning* over for Roskilde-kontorets område - og dermed over for Sjælland i øvrigt - er udvalget af den opfattelse, at regionens afgrænsning mod *syd* og *vest* foreløbig bør følge den nuværende afgrænsning mellem Charlottenlund-kontoret og Roskilde-kontorets områder. Udvalget har overvejet, hvorvidt Høje Tåstrup kommune, Torslunde-Ishøj, Sengeløse og eventuelt Greve-Kildebrønde, som hidtil har henhørt under Roskilde-kontoret, skulle inddrages under hovedstadsregionen. Til fordel for at henføre de nævnte kommuner under hovedstadsregionen kunne anføres det betydelige antal anvisninger af personer med bopæl i disse kommuner, som foretages fra centralarbejdsanvisningskontoret i København, og at den overvejende del af de arbejdsløshedsforsikrede, der har bopæl i disse kommuner, er tilmeldt kasseafdelinger under centralarbejdsanvisningskontoret. Til fordel for at bevare den nuværende afgrænsning taler på den anden side det betydelige antal arbejdspladser, der faktisk i de sidste år inden for disse kommuners område har været besat fra amtsarbejdsanvisningskontoret i Roskilde. Anvisningsaktiviteten, der i øvrigt ikke kan være eneafgørende, giver således ikke sikkert grundlag for en grænsedragning. Bortset fra Høje Tåstrup, der for en del af kommunens vedkommende allerede i erhvervsmæssigt henseende er vendt mod København, er stillingen for de øvrige kommuners vedkommende i dag tvivlsom

bedømt ud fra erhvervsgeografiske synspunkter. Udvalget har herefter ment, at argumenterne for at foretage en grænseflytning skal være væsentlig stærkere end argumenterne for at opretholde den hidtidige tilstand, og at dette i forbindelse med udvalgets nedenstående forslag om at nedlægge den hidtidige anvisningsafdeling i Glostrup og oprette et anvisningskontor for hele det sydlige og vestlige område inden for Københavns kommune, jfr. side 33, taler stærkt for ikke foreløbig at ændre den afgrænsning, der hidtil har været gældende mellem Charlottenlund-kontorets område og anvisningskontoret i Roskilde.

Det må imidlertid understreges, at denne opretholdelse af den nuværende tilstand må betragtes som værende af *foreløbig* karakter. Den befolkningsmæssige såvel som den erhvervsmæssige udvikling netop i disse kommuner foregår i disse år i et så hurtigt tempo, at forudsætningerne for det af udvalget stillede forslag om bevarelse af den nuværende afgrænsning i løbet af forholdsvis få år kan være ændret væsentligt. Udflytningen af såvel befolkningen som virksomhederne til det sydlige og vestlige område og udbygningen af eksisterende trafiklinier og oprettelsen af nye kan bevirke, at nogle kommuner, såvel de foran nævnte som eventuelt andre, kan komme til at indgå i det københavnske erhvervsområde og arbejdsmarked på en sådan måde, at en effektiv løsning af den offentlige arbejdsanvisnings opgaver bedst kan ske fra København som regionscentrum.

Under hensyn til den for tiden herskende situation mener udvalget imidlertid, at hovedstadsregionens grænse foreløbig bør være således, at den følger Roskilde-kontorets nuværende grænse, nemlig østgrænsen for kommunerne Torslunde-Ishøj, Høje Tåstrup og Sengeløse, nordgrænsen for Hvedstrup-Fløng og østgrænsen for Ågerup-Kirkerup kommuner.

Med hensyn til *Hillerød-kontoret* er der tre muligheder for regionstilknytning:

Området kunne danne en selvstændig region, det kunne knyttes til hovedstadsregionen, og endelig kunne det knyttes til det øvrige Sjælland. Til at danne en selvstændig region synes området, der dækker Frederiksborg amt, dog med ca. 200.000 indbyggere at have for lille et befolkningsunderlag. Endvidere må det anføres, at det storkøbenhavnske arbejdsmarked formentlig i stigende grad vil gøre sin indflydelse gældende inden for dette område. Med hensyn til en tilknytning til Sjælland vest for hovedstaden bemærkes i øvrigt, at der fra alle byer i området er jernbaneforbindelse til hovedstaden, ligesom alle hovedveje går ind imod byen, medens der kun er få og relativt sekundære forbindelser til det øvrige Sjælland.

Under hensyn hertil har udvalget fundet, at Hillerød-kontoret regionsmæssigt bør tilknyttes hovedstadsregionen.

Udvalget indstiller herefter, at der oprettes en region dækkende København og Frederiksberg, Københavns amtsrådskreds (afgrænset over for Roskilde-kontoret som ovenfor anført) samt Frederiksborg amt. Endvidere indstilles, at det nuværende «centralarbejdsanvisningskontor» bliver regionskontor for området.

2. Antal kontorer inden for hovedstadsregionen.

Udvalget har herefter behandlet spørgsmålet om *anvisningsorganisationen inden for den således fastlagte hovedstadsregion.* Udvalget har fundet, at der til dækning af det indre byområde og Amager kun bør være ét egentligt anvisningskontor, nemlig regionskontoret (centralarbejdsanvisningskontoret i København). Derudover bør der imidlertid som hidtil opretholdes særlige *»husgerningskontorer«*, der varetager anvisningen af huslig medhjælp og lignende, og anvisningen til andre servicefag, herunder hotel og restauration samt sygeplejere. Udvalget har ikke ment det som sin opgave at tage stilling til antallet og den nærmere placering af disse husgerningskontorer inden for det københavnske område i snævrere forstand. Man skal imidlertid i forbindelse med inddragelsen af kommunerne på Amager pege på betydningen af, at disse kommuner får en rimelig betjening. Det særlige behov for en betjening af dette område er for så vidt erkendt ved placering af det nuværende midlertidige afdelingskontor i Kastrup, jfr. ovenfor. Om Kastrup er det rigtige sted for en sådan placering er dog tvivlsomt. Udvalget vil i denne forbindelse pege på, at Sundbyvesterplads i stort omfang er et trafikcentrum for Amager.

Med hensyn til omegnskommunerne, det vil – bortset fra kommunerne på Amager - sige de kommuner, der hidtil har henhørt under Charlottenlund-kontoret, samt Lyngby-Tårbæk kommune, mener udvalget at kunne anbefale, at der opretholdes 2 *anvisningskontor er* med alle arbejdsanvisningsmæssige beføjelser, jfr. kapitel IV. Udvalget har herved taget i betragtning det

stor-københavnske områdes geografiske udstrækning og store befolkning. Selv om der fra hele området er så gode trafikforbindelser til centralarbejdsanvisningskontoret i København, at de særlige funktioner, der af udvalget er foreslået henlagt til et regionskontor, uden vanskelighed vil kunne varetages herfra, mener udvalget dog. at der må være basis for, at den almindelige anvisningsvirksomhed samt andre funktioner, som udvalget har ment burde foregå decentraliseret, jfr. kapitel IV, kan foregå fra kontorer, der geografisk er placeret i områdets ydre ring, og hvortil beboerne i omegnskommunerne vil have endnu nemmere adgang end til anvisningskontoret i midten af København.

I den nordlige og nordvestlige sektor er der i øjeblikket et amtsarbejdsanvisningskontor i Charlottenlund, et offentligt arbejdsanvisningskontor i Lyngby og et filialkontor i Holte, samt et husgerningskontor i Gladsaxe (Søborg). Ifølge udvalgets opfattelse bør de almindelige anvisningsmæssige funktioner inden for dette område samles på ét kontor, idet der med i alt ca. 1.900 anvisninger — når bortset fra servicefagene - ikke synes at være basis for flere kontorer. Der bør dog formentlig bevares særlige husgerningskontorer for visse dele af området, idet der er mellem 7.000 og 8.000 af disse anvisninger inden for dette område.

Udvalget har herefter beskæftiget sig med, hvor dette områdes anvisningskontor skulle placeres. Det største nuværende kontor inden for området er kontoret i Charlottenlund, der har status som amtsarbejdsanvisningskontor, og både for Gentofte kommune og for amtet i almindelighed har såvel det største antal anvisninger som det største antal erhvervsvejledninger, lærlingekontrakter m.v. Lyngby-kontoret, hvis område alene er begrænset til Lyngby-Tårbæk kommune, har som følge af denne begrænsning et væsentligt mindre antal arbejdshandlinger. Såfremt disse kontorers funktioner skal udøves fra ét sted, må Charlottenlund-kontorets placering imidlertid anses for uheldig. I forhold til hele området så langt op som til Farum og ud til Værløse og Måløv ligger Charlottenlund-kontoret skævt placeret. End ikke i forhold til Gentofte kommunes befolkning er dets beliggenhed særlig bekvem. Hertil kommer, at Gentofte kommune ganske vist for tiden er den befolkningsmæssigt største af de omhandlede kommuner, men at den befolkningsmæssige tilvækst, som er foregået i de senere år, har koncentreret sig om de vestlige og nordvestlige dele af det omhandlede område, medens Gentofte kommune i det store og hele er stagneret.

Endvidere har erhvervsudviklingen stort set fundet sted i den vestlige del af området med en tilbøjelighed til at koncentrere sig omkring Lyngby. Lyngby station er det største trafikmæssige centrum inden for området, idet den har forbindelse til S-tog og via Holte til Nordbanen og er et vigtigt rutebilcenter. Såfremt man placerer det nordlige-nordvestlige områdes arbejdsanvisningskontor i Lyngby i stedet for i Charlottenlund, vil man i forhold til den nuværende placering skønsmæssigt give ca. 130.000-150.000 mennesker bedre og mere effektiv arbejdsanvisningsmæssig betjening, medens man, dersom Charlottenlund-kontoret samtidig nedlægges, formentlig vil give ca. 30.000-40.000 af Gentofte kommunes beboere længere afstand til et anvisningskontor. Det drejer sig dog fortrinsvis om beboere af villakvarterer o. lign., som næppe i større omfang anvender den offentlige arbejdsanvisning - undtagen som arbejdsgivere til husmedhjælp og havemedhjælp m.v. Egentlige virksomheder findes praktisk talt ikke i området. En placering som det nuværende Charlottenlund-kontors ville formentlig kun være til særlig gavn for et lille antal af Gentofte kommunes beboere, medens det ville gøre kontakten meget vanskelig for beboere i kommuner som Gladsaxe, Værløse og kommunerne nord for Lyngby-Tårbæk, der alle har fortrinlige forbindelser til Lyngby station.

Udvalget indstiller derfor, at der for det nordlige og nordvestlige område af Københavnsregionen oprettes et anvisningskontor med alle anvisningsmæssige beføjelser i nærheden af Lyngby station.

Udvalget mener imidlertid, at det betydelige antal anvisninger til husgerningsvirksomhed, som har fundet sted i dette område, gør det berettiget at 1) lade *Charlottenlund-kontoret* fortsat bestå alene som *husgerningskontor*, idet der alene fra dette kontor finder ca. 4.000 anvisninger sted af denne art, 2) at bevare *Søllerød-kontoret* (placeret i Holte) som *husgerningskontor* for de nordligste kommuner, hvilket specielt vil være begrundet, når Farum, Birkerød og Hørsholm inddrages under området, ligesom det vil være rimeligt at opretholde det nuværende *husgerningskontor i Søborg.*

Det *sydlige og vestlige område* af Københavns amtsrådskreds har (bortset fra de under Roskilde-kontoret hørende områder), som nævnt, hidtil været betjent af Charlottenlund-

kontoret gennem dettes afdeling i Glostrup (og Kastrup). Etableringen af Glostrupafdelingen, til hvilken arbejdskonsulenterne har været knyttet, var særlig begrundet med, at revalideringscentret for Københavns amt var anbragt i Glostrup.

Udvalget har nøje overvejet, hvorvidt et arbejdsanvisningskontor for det sydvestlige område, for hvilket der såvel befolkningsmæssigt som erhvervsmæssigt skulle være et grundlag, eventuelt burde placeres i Glostrup. Man er imidlertid nået til det resultat, at en sådan placering under de nuværende forhold ikke er særlig hensigtsmæssig.

Udvalget mener at kunne konstatere, at der *ikke*, for så vidt angår området syd og vest for København, findes noget naturligt centrum uden for København og formentlig heller ikke i den najrmeste fremtid vil komme et sådant centrum. Ser man på de trafikmæssige forhold, vil det også kunne konstateres, at der ikke i hele dette område findes et trafikcentrum, der på nogen måde kan sammenlignes med Lyngbys stilling inden for det nordlige område. Det er tværtimod således, at alle linierne i dette område går radialt, og såvel togforbindelserne som rutebil forbindelserne peger ind imod et ganske bestemt sted, nemlig Valby station og Toftegårds Plads. Omvendt er ringforbindelserne i hele dette område meget dårlige og kun i svag grad centreret mod f.eks. Glostrup. Udvalget har bl.a. fået oplyst, at forbindelserne mellem en del af det område, der strækker sig langs jernbanelinien mellem København og Roskilde, og det område, der ligger ned mod Brøndby strand, i stort omfang opretholdes via Toftegårds Plads.

For det sydlige og vestlige område må efter udvalgets opfattelse det trafikalt bedst beliggende knudepunkt være omkring Valby station og Toftegårds Plads, og et anvisningskontor med alle anvisningsmæssige funktioner for det sydlige og vestlige område børe derfor oprettes i umiddelbar nærhed af disse lokaliteter.

Samtidig bør efter udvalgets opfattelse *afdelingskontoret i Glostrup nedlægges.* Med hensyn til placeringen af denne afdeling har det tidligere været nævnt, at revalideringscentret var placeret i Glostrup, hvorfor det var praktisk at have anvisningskontoret her. Men da samarbejdet med revalideringscentrene efter udvalgets forslag i det væsentligste forudsættes at foregå fra regionskontoret, synes begrundelsen for opretholdelsen af denne afdeling bortfaldet.

Udvalget har fundet det meget tvivlsomt, om der for tiden er basis for genoprettelse af et husgerningskontor i Glostrup.

Udvalget må imidlertid fremhæve, at en placering af anvisningskontoret for det sydlige og vestlige område i Valby må anses for at være en *foreløbig* løsning. Det kan, som nævnt, forudses, at der inden for dette område i løbet af et ret begrænset åremål vil ske en stærk udvikling, og det er sandsynligt, at såvel det befolkningsmæssige som erhvervsmæssige tyngdepunkt i løbet af denne periode vil flytte mere og mere mod vest og tillige eventuelt mod sydvest langs Køge bugt. Dette kan forårsage, at den løsning af anvisningskontorets placering, som i dag forekommer hensigtsmæssig, i løbet af nogle år vil være urimelig. Til den tid vil muligvis alle forhold pege mod en mere vestlig placering af et anvisningskontor. Man kan naturligvis heller ikke se bort fra den mulighed, at udviklingen kan blive så kraftig, at der vil blive basis for en placering af et anvisningskontor vestpå og yderligere et anvisningskontor mod sydvest. Det er imidlertid ikke muligt i dag at tage hensyn til en udvikling, der vanskeligt kan forudses selv i store træk. Ved eventuelle fremtidige overvejelser må også den udvikling af trafiknettet, specielt af rutebil nettet og den udbygning af tværlinierne, som da vil være foretaget, drages ind i overvejelserne. På baggrund af de nuværende forhold er udvalget imidlertid nået til det resultat, at der kun bør være ét anvisningskontor for dette område, og at dets foreløbige placering må være i Valby.

Såfremt udviklingen skulle medføre, at anvisningskontoret for den sydlige og vestlige del af hovedstadsregionen om nogle år flyttes mod vest eller sydvest, må samtidig spørgsmålet om afgrænsningen af regionen over for Roskildekontorets område på ny tages op til overvejelse, jfr. nedenfor. Udvalget har, som nævnt, indstillet, at Høje Tåstrup kommune *indtil videre* forbliver under Roskilde-kontoret, og det samme gælder kommunerne Sengeløse og Torslunde-Ishøj. Dette finder man så meget mere berettiget, når det hidtidige anvisningssted i Glostrup nedlægges, og anvisningsfunktionerne ifølge udvalgets indstilling flyttes mod øst, d.v.s. fjernere fra de omhandlede kommuner.

En eventuel senere flytning mod vest af anvisningskontoret vil kunne ske samtidig med, at Høje Tåstrup kommune i stigende omfang inddrages i det storkøbenhavnske arbejdsmarked, og S-banenettet udbygges videre vestpå. I så fald bør denne kommunes og de nærmest

liggende kommuners forhold igen tages op til overvejelse. Det samme kan iøvrigt gælde kommuner, for hvilke udvalget ikke under de nuværende forhold har indstillet eller overvejet ændringer.

3. Frederiksborg amt.

Den samlede befolkning i Frederiksborg amt, med Hillerød-kontorets nuværende anvisningsområde, er 196.000 indbyggere (1963).

Ud fra udvalgets principielle synspunkter med hensyn til befolkningsgrundlag for et anvisningskontor synes der at være grundlag for at placere et arbejdsanvisningskontor i dette område.

Der er for tiden et anvisningskontor i Hillerød og et filialkontor i Helsingør. Ved placeringen af ét anvisningskontor inden for hele området kan valget komme til at stå mellem disse to byer.

Det kan herved bemærkes, at Helsingør (med forstæder) har ca. 33.000 indbyggere og i alt (i 1958) havde 829 virksomheder uden for landbrug med 9.400 beskæftigede, medens Hillerød (med forstæder) har ca. 18.000 indbyggere og (i 1958) 580 virksomheder med 3.616 beskæftigede. Helsingør har således ikke alene flere indbyggere, men også flere virksomheder og beskæftigede end Hillerød.

Imidlertid ligger Helsingør yderligt i området, således at en placering af anvisningskontoret i denne by ville give store dele af amtet væsentligt mere end 30 km til anvisningskontoret. Afstanden fra Frederikssund er således 46 km, fra Frederiksværk 44 km.

Hillerød ligger derimod centralt i et betydeligt opland. Afstanden fra Hillerød til amtets fjerneste hjørner er til Hundested kun 34 km, til visse landkommuner på Hornsherred noget lignende. Endvidere er trafikforbindelserne til Helsingør fra de øvrige dele af amtet gennemgående dårlige, medens Hillerød er et centrum for såvel jernbane- som vejtrafikken for hele amtet. Alt i alt er Helsingørs opland (handelsområde) kun ca. 40.000 indbyggere, medens Hillerøds handelsområde er på ca. 85.000 indbyggere.

På baggrund af disse oplysninger indstiller udvalget, *at der for dette område opretholdes et anvisningskontor i Hillerød,* idet området iøvrigt knyttes til hovedstadsregionen, jfr. ovenfor.

For så vidt angår filialkontoret i Helsingør, mener udvalget, at der for tiden næppe er grundlag for at opretholde et anvisningssted her mindre end 25 km fra Hillerød; men at en væsentlig forøgelse af befolkningen inden for området evt. kan give anledning til fornyede overvejelser om eventuel placering af et anvisningssted med begrænsede beføjelser i Helsingør.

C. Sjælland i øvrigt.

Det heromhandlede område dækker Roskilde amtsrådskreds samt Holbæk, Sorø og Præstø amter. Det har i alt (1963) 485.000 indbyggere. Der findes inden for området 15 købstæder med tilsammen 173.000 indbyggere eller godt Vs af områdets befolkning. Af byerne er 4, nemlig Roskilde, Holbæk, Slagelse og Næstved på over 15.000 indbyggere. I øvrigt er en væsentlig del af området rene landkommuner.

Der findes for tiden 4 offentlige arbejdsanvisningskontorer inden for området, nemlig i Roskilde, Holbæk, Slagelse og Næstved.

De hidtidige anvisningskontorer er således anbragt i områdets største byer.

(Det bemærkes, at der i perioder, hvor store anlægsarbejder - ved raffinaderibyggeri m.v. - har gjort det særligt begrundet, har været oprettet midlertidige afdelingskontorer i Kalundborg og Stigsnæs under henholdsvis Holbæk- og Slagelse-kontoret. Disse afdelingskontorer er dog atter nedlagt, da der ikke længere var behov for dem).

Som det fremgår af bilag 2, har de fire nuværende anvisningsområder tilnærmelsesvis samme befolkningstal. Arealet, antallet af kommuner og antallet af arbejdsløshedskasseafdelinger er en del mindre i Roskildekontorets område end for de øvrige kontorer, mens befolkningstallet ligger på samme niveau og antallet af arbejdsløshedskassemedlemmer en lille smule højere end for de tre andre kontorer.

Det må bemærkes, at en del af Roskildekontorets nuværende område - som omtalt vedrørende hovedstadsområdet — formentlig i løbet af nogle år kan tænkes at blive inddraget under det storkøbenhavnske anvisningsområde; antagelig vil dog befolkningstilvæksten i Roskildekontorets område i øvrigt opveje en del af det tab af befolkning og af kassemedlemmer, som derved vil finde sted.

Alt i alt må man fastslå, at de hidtidige fire kontorer har delt det sjællandske område nogenlunde ligeligt.

De 4 eksisterende kontorer opfylder på mange måder de kriterier, der ovenfor er opstillet for placering af anvisningskontorer. De er beliggende i de 4 største byer, som alle har et betydeligt antal industrielle og andre virksomheder. Roskilde har således i alt (1958) 1.231 virksomheder med 7.338 ansatte, Holbæk har 736 virksomheder med 4.724 ansatte, Slagelse har 1.063 virksomheder med 5.887 ansatte og Næstved 804 virksomheder med 7.080 ansatte. De nævnte byer er alle centre såvel for jernbanetrafik (med hurtigtogsforbindelser) som for landevejstrafikken.

Afstandene (ad landevejen) til andre købstæder inden for områderne er:

Fra	Roskilde	til	Køge	25 km
	-	-	Ringsted	29 km
Fra	Holbæk	til	Kalundborg	43 km
	-	-	Nykøbing Sj.	33 km
Fra	Slagelse	til	Korsør	18 km
	–	-	Skelskør	18 km
..	-	-	Sorø	15 km
Fra	Næstved	til	Vordingborg	29 km
	-	-	Præstø	24 km

Mellem kontorerne er afstandene:

Fra	Roskilde	til	Holbæk	30 km
..	-	-	Slagelse	58 km
..	–	-	Næstved	54 km
	Holbæk	-	Slagelse	46 km
	Slagelse	-	Næstved	35 km

Uden for en afstand af 30 km fra de nævnte 4 centre ligger følgende områder: *Stevns* (med købstaden St. Heddinge) med i alt ca. 17.000 indbyggere, *Kalundborg* med de nærmest omliggende kommuner med i alt ca. 18.000 indbyggere, *Nykøbing Sjælland* (med Rørvig, Højby og Odden) med i alt ca. 10.500 indbyggere samt *Møn* med i alt ca. 1 3.000 indbyggere.

I intet af disse yderligt beliggende områder er antallet af beboere imidlertid så stort, at det med rimelighed vil kunne danne grundlag for placering af et anvisningskontor (eller anvisningssted). I Køge har der været en filial af Roskildekontoret. Afstanden fra Køge til Roskilde er imidlertid kun 25 km, og filialkontoret har kun haft få anvisninger og andre arbejdsopgaver, så der er næppe basis for at opretholde det.

Udvalget indstiller herefter, at anvisningskontorerne i de fire byer Roskilde, Holbæk, Slagelse og Næstved bevares, men at filialkontoret i Køge nedlægges.

Udvalget har med hensyn til *regionsinddelingen* overvejet den mulighed, om der på Sjælland uden for København var grundlag for 2 regioner: Én bestående af kontorerne i Roskilde og Hillerød (hvorved Hillerødkontoret altså skulle løsgøres fra kontakten med Københavnsområdet) og én af kontorerne i Holbæk, Slagelse og Næstved.

Som anført i beskrivelsen af hovedstadsområdet, udstrækker dette imidlertid i stigende grad sin anvisningsvirksomhed over såvel Hillerød- som Roskildekontorets områder; og de til disse kontorer knyttede arbejdsmarkeder vil formentlig *efterhånden* blive stedse mere integrerede i det stor-københavnske. Dette gælder som nævnt særligt Hillerødområdet.

Afgørende for at udvalget ikke har kunnet anbefale en sådan løsning, har det været, at de to kontorer i Hillerød og Roskilde ikke har noget fælles arbejdsmarked. Trafikalt fører næsten alle kontakter mellem de to områder gennem København. Som anført ovenfor har man derfor anset det for rimeligt, at kontoret i Hillerød knyttes til hovedstadsregionen, som det navnlig med hensyn til trafikforbindelser er knyttet nært til.

Hvad angår Roskildekontoret, står en væsentlig del af dette område i dag i højere grad i forbindelse med de vest for liggende dele af Sjælland end med hovedstadsområdet, selv om udviklingen formentlig vil bringe også dette område i stadig stigende kontakt med København. Udvalget har derfor ment, at dette kontor foreløbigt bør knyttes til de øvrige sjællandske kontorer.

For så vidt angår den regionsmæssige placering, *indstiller udvalget herefter, at de fire områder knyttes sammen til én region* med i alt ca. 480.000 indbyggere.

Med hensyn til placering af kontoret bemærkes, at Roskildekontorets område efterhånden helt eller delvis vil blive inddraget under det storkøbenhavnske område, hvorfor en placering af regionskontoret i Roskilde formentlig vil være uheldig. Af de øvrige byer, der kan komme på tale, er Næstved den største (ca. 27.000 indbyggere); men Slagelse er den mest centralt beliggende i forhold til hele området. Det må derfor anses for mest hensigtsmæssigt, at *det bliver kontoret i Slagelse, som bliver regionskontor.*

D. Bornholm.

Bornholm har i alt ca. 49.000 indbyggere, hvoraf ca. 13.500 bor i øens største købstad

Rønne. I alt bor ca. 25.500 eller lidt over halvdelen af øens befolkning i landkommunerne. På hele øen findes (1958) 1.975 virksomheder uden for landbrug (heraf 639 detailhandlere) med et samlet personel på 9.207 (heraf 2.025 i detailhandel). Øen udgør et selvstændigt amt.

Der er for tiden et anvisningskontor i Rønne. Det samlede antal anvisninger har i 1963/64 udgjort 557.

Alt i alt er området efter udvalgets almindelige kriterier for lille til opretholdelse af et anvisningskontor. På den anden side gør øens isolerede beliggenhed det ikke muligt at undvære et anvisningskontor, til hvilket arbejdere og arbejdsgivere, lærlinge m.v. kan henvende sig, og hvortil der er knyttet erhvervsvejledning.

Udvalget skal herefter *indstille, at der fortsat opretholdes et anvisningskontor på Bornholm,* og at der gives dette kontor visse af de opgaver, der i øvrigt er henlagt til regionskontorerne, specielt vedrørende erhvervsvejledningen, lærlingelovgivningen og anvisningen af erhvervshæmmede.

Med hensyn til denne regionsmæssige tilknytning bemærkes, at Bornholms regelmæssige trafikforbindelser med de øvrige danske landsdele foregår over København. *Det bornholmske anvisningskontor bør derfor for så vidt angår de beføjelser, der ikke er henlagt til det, knyttes til hovedstadsregionen.*

Det bornholmske anvisningskontors status bør i øvrigt af de ovenfor anførte grunde formentlig udformes særskilt.

E. Maribo amt.

Maribo amt omfatter Lolland, Falster og enkelte mindre øer. Det har i alt ca. 130.000 indbyggere, heraf ca. 80.000 i sognekommunerne og 50.000 i købstæderne. De største byer er Nykøbing Falster med ca. 18.000 indbyggere og Nakskov med ca. 16.500 indbyggere.

Området har for tiden 3 offentlige anvisningskontorer, af hvilke kontoret i Nykøbing Falster (jfr. bilag 2) for tiden dækker næsten halvdelen af området med halvdelen af befolkningen, kommuner, arbejdsløshedskasseafdelinger og arbejdsløshedskassemedlemmer. I øvrigt findes kontorer i Maribo og Nakskov.

Det synes i øvrigt klart, at det i området, der areal- og befolkningsmæssigt kun er ubetydeligt større end Næstvedområdet, ikke er hensigtsmæssigt at have tre anvisningskontorer.

Med hensyn til placering af anvisningskontorer synes der ikke at være tvivl om, at Nykøbing Falster bør have et kontor.

Nykøbing er med ca. 18.000 indbyggere amtets største by. Den har 927 virksomheder uden for landbruget med i alt 6.570 ansatte. Den er i øvrigt centrum for hurtigtogs- og andre jernbaneforbindelser og med gode trafikforbindelser i alle retninger.

Afstandene fra Nykøbing til amtets øvrige byer er følgende:

Til	Stubbekøbing	21 km
-	Sakskøbing	17 km
-	Rødby (færge)	44 km
-	Nysted	16 km
-	Maribo	29 km
-	Nakskov	54 km

Udvalget indstiller derfor, at der opretholdes et anvisningskontor i Nykøbing Falster.

Et kontor i Nykøbing vil foruden Falster inden for en 30 km afstand kunne dække store dele af Lolland. Især bemærkes, at Maribo og en stor del af det område, som hidtil har været betjent herfra, ligger inden for 30 km grænsen; og derfor formentlig kan betjenes fra Nykøbing. Udvalget ser derfor ingen begrundelse for at opretholde et kontor eller anvisningssted i Maribo.

Det bemærkes dog, at der er et område, som falder uden for 30 km afstanden fra Nykøbing, indbefattende Nakskov, Rødby og en del landkommuner med tilsammen 40-50.000 indbyggere.

Udvalget har derfor anset det for rimeligt, at der *i Nakskov bibeholdes et anvisningssted* alene med anvisningsmæssige og kontrollerende beføjelser til betjening af dette område.

Med hensyn til områdets *regionsmæssige placering* har udvalget overvejet, om området, der ud fra de almindelige kriterier er for lille til at danne en selvstændig region, burde tilknyttes regionskontoret i Slagelse.

Man har imidlertid ment, at dette områdes forholdsvis isolerede beliggenhed berettiger til, at kontoret i Nykøbing Falster uanset dets begrænsede område får beføjelser som regionskontor, således at amtets område bliver en selvstændig region.

Udvalget indstiller herefter, *at kontoret i Nykøbing Falster bliver regionskontor for Lolland og Falster, og at der placeres et anvisningssted med begrænsede beføjelser i Nakskov.*

F. Den fynske øgruppe.

Området, der omfatter Fyn og omliggende øer, har ialt (1963) 420.000 indbyggere. Heraf boede (1960) 130.000 i Odense med forstæder, ca. 50.000 boede i de tre byer med over 10.000 indbyggere: Svendborg, Nyborg og Middelfart (med forstæder), og ca. 27.000 i de øvrige købstæder. Det vil igen sige, at over halvdelen af øernes befolkning bor i byerne, medens knapt halvdelen bor i landkommuner (med eller uden bymajssig bebyggelse).

Mens Odense ligger centralt, er de øvrige købstæder placeret langs kysten eller på de omliggende øer.

Der findes for tiden offentlige arbejdsanvisningskontorer i Odense og i Svendborg.

Det synes ud fra alle synspunkter umiddelbart indlysende, at der må bevares et anvisningskontor i *Odense.* Byen havde (i 1958) 4.600 virksomheder med ialt ca. 42.400 ansatte. I øvrigt peger alle trafikforbindelser på Fyn mod Odense. Inden for en radius af 30 km ad landevejen ligger byerne Nyborg, Kerteminde og Bogense.

Det synes ligeledes ud fra de opstillede kriterier klart, at der fortsat bør være et anvisningskontor i *Svendborg.*

Svendborg har 24.000 indbyggere og over 1.000 virksomheder med ialt ca. 7.000 ansatte. Den er - udover sin egen omegn — trafikalt centrum for de omliggende mindre øer. Dens handelsområde blev ved Det statistiske Departements oplandsundersøgelse bedømt til ca. 83.000 indbyggere. Inden for 30 km's afstand fra Svendborg ligger Fåborg med et handelsområde på ca. 20.000. Alt i alt vil et kontor i Svendborg således få et samlet opland på 100.000 indbyggere.

Ved placering af et anvisningskontor i Odense og et i Svendborg vil imidlertid størstedelen af Assens amtsrådskreds med byerne Middelfart og Assens komme til at ligge uden for 30 km-grænsen (Afstand Odense-Middelfart 45 km, Odense-Assens 39 km, Svendborg-Assens 61 km). Dette områdes samlede indbyggertal andrager 50-55.000 indbyggere. Udvalget har derfor overvejet, om det herefter kunne anses for rimeligt eventuelt at placere et anvisningssted (med begrænsede beføjelser) i Assens købstad. Der synes imidlertid ikke at være grundlag for placering af yderligere kontorer inden for dette område, idet det bemærkes, at navnlig området omkring Middelfart, der har fortrinlige tog- og rutebilforbindelser til Odense, ikke har megen tilknytning til Assens og i övrigt også ifølge Statistisk Departements undersøgelse til dels viste sig at være knyttet til Odense handelsområde.

Regionsmæssigt udgør Fyn med omliggende øer en helhed med Odense som det naturlige centrum for et regionskontor. Regionen får 420.000 indbyggere.

Det skal herefter *indstilles,* at den fynske øgruppe gøres til én region, og at der *opretholdes et anvisningskontor i Odense, som bliver regionskontor, og bevares et anvisningskontor i Svendborg.*

G. Nordjylland.

Til området Nordjylland regnes i almindelighed Hjørring, Ålborg og Thisted amter. Det samlede indbyggerantal for dette område var (1963) 508.000. Afgrænsningen følger mod syd langs Mariager fjord i en næsten lige linie vest på til Limfjorden, der følges, således at Mors hører med til Thisted amt. Arealet er 7.553 km^2 eller omtrent som Sjælland, men ligger mindre samlet. Af områdets 508.000 indbyggere bor i Ålborg og Nørre-Sundby med forstæder ca. 120.000. I købstæder i øvrigt ca. 85.000 eller ialt 205.000, medens befolkningen i landkommunerne udgør ca. 303.000 eller henved $^3/s$ af områdets befolkning. Følgende byer har mere end 10.000 indbyggere: Ålborg og Nørresundby, Frederikshavn, Hjørring og Skagen.

Der findes for tiden offentlige anvisningskontorer i Ålborg, Hjørring, Frederikshavn og Thisted. Stort set dækker disse kontorer de nævnte amter, bortset fra 3 kommuner i Ålborg amt, der er henført til det nuværende Randers-kontors område.

Vedrørende kontorernes nuværende områder m. v. henvises til bilag 1 og 2.

Ålborg-området omfatter 47 % af befolkningen, 58 % af de forsikrede, men kun 38 % af kasseafdelingerne. Hjørring og Frederikshavn har tilsammen 36 % af folketallet og 31 % af de forsikrede, medens kontoret i Thisted kun har 17 % af folketallet og 11 % af de forsikrede. Dette kontor har imidlertid 1 18 kasseafdelinger eller 22 % af samtlige afdelinger. I selve Ålborg-Nørre-Sundby byområde findes som nævnt 120.000 indbyggere, og den omhandlede oplandsundersøgelse tillægger Ålborg handelsområde 316.000 indbyggere.

Ålborg og Nørre-Sundby har i øvrigt (1958) 4.170 virksomheder med ca. 32.500 ansatte.

Ud fra de kriterier, udvalget har benyttet, med hensyn til befolkningsmæssig og erhvervsmæssig koncentration, trafikforbindelser m. v. synes det klart, at der bør bevares *et anvisningskontor i Ålborg.*

Foruden et kontor i Ålborg er der såvel under hensyn til arealets som befolkningens størrelse brug for endnu et kontor nord for Ålborg.

lait har Hjørring amt 181.000 indbyggere, men den sydlige del af Hjørring amt (ifølge Det statistiske Departements oplandsundersøgelse indtil et stykke nord for Brønderslev) med et indbyggertal på henved 80.000 hører nærmest til Ålborg opland. Ét kontor for området nord for Ålborg skulle derfor formentlig kunne dække dette område, og udvalget har overvejet spørgsmålet om, hvorvidt kontoret eventuelt skulle ligge i Frederikshavn eller i Hjørring.

Til fordel for Frederikshavn taler, at det er den største by - med 22.000 indbyggere mod Hjørrings 15.000 indbyggere - at den (1958) har 844 virksomheder med 5.800 ansatte mod 720 virksomheder i Hjørring med 4.200 ansatte.

Til fordel for Hjørring taler, at den ligger midt i området og formentlig har det største opland, idet oplandsundersøgelsen har beregnet dens handelsområde til 74.000 indbyggere mod kun 40.000 for Frederikshavn.

Afstanden ad landevejen mellem de to byer er 35 km.

Ved placering i Hjørring kommer i øvrigt til den østlige side Frederikshavn med omegn og Sæby med omegn, ialt et område med ca. 40.000 mennesker til at ligge uden for 30 km-grænsen. Endvidere ligger mod nord Skagen med ca. 10.000 indbyggere, og desuden enkelte landkommuner mod syd-vest udenfor.

Ved placering i Frederikshavn kommer Hjørring og kommunerne vest herfor til at ligge uden for 30 km-grænsen, ialt et område med 38-40.000 indbyggere. Skagen (med 10.000 indbyggere) ligger ligeledes udenfor.

Meget taler dog for, at navnlig Sæbyområdet til en vis grad er knyttet til Ålborg og altså falder uden for betragtning, mens det vestlige område, særligt omkring Hirtshals, vanskeligt vil kunne betjenes fra Frederikshavn. For Hjørring taler i øvrigt, at den er sæde for amtet.

Alt taget i betragtning er udvalget kommet til det resultat, at et *anvisningskontor* nord for Ålborg bør ligge i *Hjørring.* Udvalget vil dog anse det for rimeligt, hvis forholdene i øvrigt taler derfor, at der eventuelt bibeholdes et *anvisningssted* med begrænsede beføjelser i *Frederikshavn.*

Der bør endvidere efter udvalgets opfattelse opretholdes et anvisningskontor i *Thisted amt.* I amtet findes 2 næsten lige store byer. Thisted har knapt 9.000 indbyggere, hvor Nykøbing Mors har 9.300 indbyggere (1960). Thisted har imidlertid 811 virksomheder med 3.247 ansatte, medens Nykøbing Mors har 716 virksomheder med 3.199 ansatte.

Det afgørende ved valget mellem de to byer for placering af et anvisningskontor er dog, at Thisted ligger langt mere centralt end Nykøbing Mors både med hensyn til vej- og jernbaneforbindelser. Dens handelsmæssige opland er af Det statistiske Departement opgjort til 47.000 mod 29.000 for Nykøbing Mors. Thisted har banegård og 15 rutebilforbindelser, medens Nykøbing Mors har 12 (væsentlig kortere) rutebilforbindelser.

Der kan næppe være tvivl om, at et *anvisningskontor* i dette område (som hidtil) skal være i *Thisted.*

For så vidt der i det nordlige Jylland opretholdes kontorer i Ålborg, Hjørring og Thisted (samt anvisningssted i Frederikshavn), vil der være følgende områder, der falder uden for 30 km-grænsen: Nogle øer og landkommuner med ret små indbyggertal i den sydvestlige del af Thisted amt, et område mellem Ålborg og Thisted (omkring Fjerritslev (med ialt ca. 9.000 indbyggere)), den sydlige og sydvestlige del af Ålborg amt med Løgstør by og en del landkommuner (svarende omtrent til, hvad der i oplandsundersøgelsen er benævnt Løgstørs, sydvest Himmerlands, dele af Hadsunds og af Hobros handelsdistrikter med ialt ca. 60.000 indbyggere) samt Skagen med ca. 10.000 indbyggere. Det drejer sig - bortset fra Skagen - om udkanter af Ålborgs oplandsområde, og de nævnte områder har intet i retning af centralt beliggende byer, hvor et anvisningssted vil kunne placeres. Udvalget mener derfor, at man må se bort fra placering af anvisningssteder i disse spredt beliggende, tyndt befolkede områder, uanset at de derved får ret langt til anvisningskontorerne.

Udvalget *indstiller derfor, at der bibeholdes anvisningskontor er i Ålborg, Hjørring og Thisted og et anvisningssted i Frederikshavn.*

Med hensyn til regionsplacering skal udvalget *indstille, at de tre kontorer (og anvisnings-*

stedet i Frederikshavn) samles til én region med kontoret i Ålborg som regionskontor. Regionen får ca. 475.000 indbyggere.

H. Østjylland.

Området, som udvalget herved har taget i betragtning, omfatter nogenlunde det areal, der dækkes af Randers, Århus, Skanderborg og Vejle amter, ialt ca. 7300 km^2 med 744.000 indbyggere, (idet dog også dele af Viborg amt er indgået i overvejelserne).

Området har følgende byer med over 15.000 indbyggere (1960):

Århus	122.000	(med	forstæder	177.000)
Randers	42.000	(med	forstæder	55.000)
Horsens	37.000	(med	forstæder	40.000)
Silkeborg	24.000	(med	forstæder	25.000)
Fredericia	30.000			
Vejle	31.000	(med	forstæder	39.000)
Kolding	35.000	(med	forstæder	37.000)

Disse 7 store byer med forstæder har ialt 393.000 indbyggere. I fire mindre købstæder bor yderligere 24.000, således at 56 % af områdets befolkning bor i købstæderne og deres forstæder. Der er således tale om en ret stærk koncentration af befolkningen.

Området betjenes for tiden af anvisningskontorer i Randers, Århus, Horsens (med filialkontor i Silkeborg), Vejle, Fredericia og Kolding. Midlertidigt har der i forbindelse med visse store anlægsarbejder været placeret et afdelingskontor under Randers-kontoret i Grenå. De enkelte kontorområders folketal m. v. fremgår af bilag 2.

Randers- og Århusområdet omfatter således mere end 4.000 km^2 med 440.000 indbyggere, medens det øvrige område kun har 344.000 indbyggere. I det sidste område er der imidlertid 4 anvisningskontorer, hvilket er mere, end der synes at være behov for.

Ud fra alle kriterier med hensyn til befolkningstal, trafikmæssige hensyn m. v., som udvalget benytter, må der efter udvalgets *indstilling bibeholdes et anvisningskontor i Randers.* Byen har som nævnt med forstæder 55.000 indbyggere. Den har (1958) 1.900 virksomheder med næsten 12.300 ansatte. Der er lyntogs- og andre vigtige togforbindelser og ca. 40 rutebilforbindelser. Inden for 30 km-grænsen ligger byerne Hobro (26 km) og Mariager (23 km), og man når mod nord op til kanten af, men ikke over det ovenfor definerede område for Ålborg-kontoret. Inden for 30 km's afstand fra Randers ligger i øvrigt en del af Viborg amt og nordspidsen af Århus amt.

Der må ligeledes efter udvalgets *indstilling bevares et anvisningskontor i Århus.* Byen har — som nævnt - med forstæder 177.000 indbyggere og over 5.000 virksomheder med godt 40.000 ansatte. Den er trafikcentrum for tog og buslinier og har en stor, stærkt trafikeret havn. Handelsområdet har ca. 290.000 indbyggere.

Inden for 30 km-grænsen ligger Skanderborg.

Ved placering af kontorer i Randers og i Århus bliver imidlertid størstedelen af Djursland, incl. Grenå og Æbeltoft, uden for 30 km-grænsen, ialt et område med ca. 30.000 indbyggere. Dette er imidlertid efter udvalgets formening ikke tilstrakkeligt til at danne basis for varigt at lægge et anvisningssted i Grenå.

Udvalget *indstiller* endvidere, at der *som hidtil opretholdes et anvisningskontor i Horsens.* Byen med forstæder har 40.000 indbyggere, 1.650 virksomheder med over 11.000 ansatte. Der er hurtigtogsforbindelser og 24 buslinier. Byens handelsområde har 93.000 indbyggere.

Uden for 30 km-grænsen fra anvisningskontorerne i Randers, Århus og Horsens falder området omkring Silkeborg, og det bemærkes, at dette område også vil ligge uden for 30 km-grænsen ved placering af kontorer i andre byer uden om Silkeborg, navnlig Viborg og Herning.

Alt i alt vil et område omkring Silkeborg omtrent svarende til det i oplandsundersøgelsen afgrænsede Silkeborg handelsområde med 57.000 indbyggere være udækket, såfremt der ikke er et anvisningssted i Silkeborg. Der har hidtil været en filial af Horsens-kontoret i Silkeborg, og udvalget *indstiller,* at der *fortsat i Silkeborg opretholdes et anvisningssted* med begrænsede beføjelser.

Der er for tiden 3 kontorer i Vejle amt med et areal, som er mindre end Randers-kontorets, og et folketal, der kun er en ubetydelighed større.

Det er udvalgets opfattelse, at der efter områdets størrelse og folketal kun er behov for *ét egentligt anvisningskontor* i dette område, og at man når den bedste dækning for området som helhed ved at placere *dette kontor i Vejle.* Vejle er den største by inden for området (med forstæder 39.000 mod 37.000 i Kolding og 30.000 i Fredericia). Den har det største handelsområde (117.000 mod 89.000 til Kolding

og 37.000 til Fredericia) og det største antal virksomheder (1.628 med 11.300 beskæftigede mod 1.384 med 10.400 beskæftigede i Kolding og 1.117 virksomheder med 7.800 beskæftigede i Fredericia). Den har ligeledes det største antal busforbindelser (ca. 37) mod henved 28 i Kolding og væsentlig færre i Fredericia (ca. 14—16), idet dog Fredericia er centrum for jernbanetrafikken.

Med hensyn til afstande vil et anvisningskontor i Vejle inden for 30 km-grænsen dække såvel Fredericia (24 km) som Kolding (26 km), (men det må dog bemærkes, at et kontor anbragt i en af de to andre byer også vil dække Vejle). Det kunne mod en placering i Vejle indvendes, at byen ligger for nær ved Horsens, idet der kun er 26 km imellem disse to byer og derfor kun behov for et anvisningskontor i den ene af dem. Imidlertid kan Horsens-kontoret ikke undværes, idet der ellers bliver for langt til Århus. Dette kunne tale for en placering af anvisningskontoret i Kolding. En anbringelse af kontoret i Kolding vil imidlertid gøre det vanskeligt at finde en rimelig inddeling af områderne i det sydlige Jylland, idet et sådant kontors område måtte gribe ind i denne del af landet.

Udvalget indstiller derfor, *at der opretholdes et anvisningskontor i Vejle.* Fredericia har hidtil haft et kontor. Baggrunden for en eventuel opretholdelse af et kontor eller anvisningssted skulle være, at der i byen med nærmeste omegn bor ca. 30.000 indbyggere. Imidlertid er der kun 24 km til Vejle og særdeles gode trafikforbindelser mellem de to byer, så udvalget finder det ikke begrundet, at der opretholdes et kontor i Fredericia.

Med hensyn til *Kolding* bemærkes, at denne by med et samlet opland på ialt 89.000 indbyggere vil blive afstandsmæssig temmelig dårligt betjent både fra Vejle og eventuelt fra Haderslev, idet den ligger lige ved 30 km fra dem begge.

Udvalget *indstiller derfor, at der bibeholdes et anvisningssted i Kolding* med begrænsede beføjelser.

Med hensyn til den regionsmæssige inddeling bemærkes, at området er så stort - med ialt ca. 750.000 indbyggere - at det efter udvalgets opfattelse bør deles i *2 regioner. Den ene region foreslås omfattende anvisningskontorerne i Randers, Århus samt anvisningsstedet i Silkeborg med anvisningskontoret i Århus som regionskontor.* Regionen får ialt ca. 450.000 indbyggere.

Den anden region *omfattende anvisningskontorerne i Vejle, Horsens samt anvisningsstedet i Kolding* foreslås oprettet med anvisningskontoret i Vejle som regionskontor. Regionen får ca. 300.000 indbyggere.

Et særligt problem er *afgrænsningen* mellem *regionerne i Jylland.*

For så vidt angår afgrænsningen mellem den ovenfor foreslåede region med hovedsæde i Ålborg og Århusregionen, bemærkes, at et tyndt befolket område fortrinsvis bestående af landkommuner (dog også med stationsbyen Hadsund med ca. 7.000 indbyggere) i den sydlige del af Ålborg amt ligger stort set 30-35 km fra såvel Ålborg som Randers. Befordringsmæssigt kunne de formentlig i lige høj grad henregnes til hver af de to byer. Oplandsundersøgelsen henfører imidlertid praktisk talt hele dette område til Ålborgs opland. I øvrigt taler praktiske og administrative grunde — særligt samarbejdet med andre myndigheder - for, at grænsen mellem regionerne, hvor ikke andet taler imod det, følger amtsgrænsen. Den hidtidige afgrænsning mellem de offentlige arbejdsanvisningskontorer i Randers og Ålborg har fulgt amtsgrænsen, dog at tre landkommuner: Kongens Tisted-Binderup-Durup, Rørbæk-Grynderup-Stenild og Øls-Hørby-Døstrup i Ålborg amt med tilsammen ca. 5.000 indbyggere har været henført til Randers-kontoret.

Disse kommuner er trafikmæssigt og på anden måde nærmere knyttet til Randers end til Ålborg, hvorfor udvalget er af den formening, at de fortsat bør forblive under Randers-kontoret i Århusregionen. Udvalget foreslår derfor den hidtidige afgrænsning opretholdt.

Spørgsmålet om afgrænsningen mod vest vil blive behandlet i forbindelse med fastlæggelse af kontorerne for det vestlige område, jfr. nedenfor.

Med hensyn til afgrænsningen mellem Århus-regionen og Vejle-regionen indstiller udvalget, at den følger amtsgrænsen mellem Skanderborg og Århus amter langs fjorden og et lille stykke nordover; men derefter drejer mod vest således, at de kommuner i Skanderborg amt, som efter oplandsundersøgelsen er fundet som hørende til Århus handelsområde (herunder Skanderborg handelsdistrikt), henføres til Århus-regionen. Det drejer sig om kommunerne Skanderborg købstad[1]), Hørning[1]), Dallerup[1]), Dover[1]), Fruering-Vitved[1]), Hammel-

Voldby-Søbyi), Hylke, Laasby[1]), Røgen-Sporup[1]) og Veng[1]); endvidere at de kommuner i Skanderborg amt, som henhører til Silkeborg handelsområde, nemlig Silkeborg købstad og Allinge-Tulstrup[1]), Gjern-Skannerup, Linå, Rye, Skorup-Tvilum-Voel og Them kommuner, ligeledes henlægges til Århus-regionen.

Med hensyn til afgrænsningen af Vejleregionen mod vest og syd henvises til nedenfor anførte i forbindelse med fastlæggelse af kontorer i disse områder.

I. Det sydlige Jylland.

Som det sydlige Jylland er i dette tilfælde betragtet Haderslev, Åbenrå-Sønderborg, Tønder og Ribe amter, et område med ialt ca. 410.000 indbyggere. Inden for området ligger 3 byer med over 15.000 indbyggere: Esbjerg 56.000 indbyggere, Sønderborg 22.000 indbyggere og Haderslev 20.000 indbyggere. Ialt omfatter købstæder og flækker kun 135.000 eller $^1/_3$ af områdets befolkning, medens $^2/_3$ bor i landkommuner. Området har således en forholdsvis stor del af befolkningen boende i landkommuner.

Området betjenes anvisningsmæssigt af kontorerne i Haderslev (med filialkontorer i Åbenrå og Tønder), Sønderborg og Esbjerg. (Under Esbjerg-kontoret har i øvrigt været oprettet et midlertidigt afdelingskontor i Varde).

Området skulle såvel efter sin størrelse som efter sit folketal (jfr. bilag 2) kunne give rimelig basis for placering af 3 anvisningskontorer. Fordelingen mellem anvisningskontorernes nuværende områder er noget ulige, idet specielt Hader slev-kontoret har et forholdsvis stort område på bekostning af Sønderborg-kontoret.

En gennemgang af området efter de tidligere nævnte kriterier må føre til, at der i hvert tilfælde som hidtil bør bibeholdes et anvisningskontor i hver af de tre største byer.

Esbjerg har 56.000 indbyggere og 2.231 virksomheder (1958) med over 14.000 ansatte, stor eksporthavn, hurtigtogsforbindelser og 15-20 busforbindelser. Handelsområdet er beregnet til 109.000 indbyggere. *Haderslev* har 20.000 indbyggere, 966 virksomheder med 5.100 ansatte. *Sønderborg* har 22.000 indbyggere og 855 virksomheder med 6.000 ansatte (heri ikke medregnet den i Havnbjærg liggende Danfoss med ca. 7.000 beskæftigede, som i denne forbindelse må være relevant).

1) For liden henlagt under Århuskontorets område.

Alt i alt vil kontorer i Haderslev og Sønderborg inden for 30 km-grænsen dække praktisk taget hele Haderslev og Åbenrå-Sønderborg amter, incl. Åbenrå og flækkerne Christiansfeld, Nordborg og Augustenborg. Der synes derfor *ikke* behov for et anvisningskontor eller filial i Åbenrå.

Derimod bør der oprettes et anvisningssted (med begrænsede beføjelser) i *Tønder,* da et område (omtrent svarende til Tønder amt med ca. 40.000 indbyggere) ellers vil få væsentligt mere end 30 km til et anvisningssted.

Et anvisningskontor i Esbjerg vil inden for 30 km-grænsen dække både Ribe og Varde, medens den østlige del af Ribe amt vil have ret langt til et anvisningskontor.

Der kan dog alligevel næppe siges at være grundlag for placering af et anvisningssted i disse områder med en befolkning på 15-20.000.

Udvalget indstiller derfor, at der opretholdes anvisningskontorer i Haderslev, Sønderborg og Esbjerg samt anvisningssted i Tønder, og at disse kontorer samles i én region med anvisningskontoret i Haderslev som regionskontor. Udvalget har overvejet, hvorvidt regionskontoret eventuelt burde henlægges til Esbjerg. Ud fra den opfattelse at Haderslev dækker en større del af det her betragtede område end Esbjerg, har man dog foretrukket Haderslev.

For så vidt angår *afgrænsningen* over for Vejle-regionen, henstiller udvalget, at den fra Lillebælt følger grænsen mellem Haderslev og Vejle amter og derefter grænsen mellem Haderslev og Ribe amter til Folding og derefter sognegrænserne langs Folding, Brørup, Lindknud, Hegnsvig og Grindsted til grænsen mellem Vejle og Ringkøbing amter, som derefter følges.

J. Vest- og Midtjylland.

Området dækker Ringkøbing amt og det meste af Viborg amt med ialt ca. 350.000 indbyggere, idet en del af Viborg amt formentlig ved afgrænsning af anvisningsregionernes område af p>raktiske grunde må henlægges til de i Østjylland beliggende kontorer. Af befolkningen i Ringkøbing og Viborg amter bor ialt ca. 112.000 eller $^1/_3$ i købstæderne. Området hører således til de mindst urbaniserede i Danmark.

Af byerne har 4 (Herning, Holstebro. Viborg og Skive) over 15.000 indbyggere.

Området er for tiden betjent af offentlige ar-

bejdsanvisningskontorer i Skive, Viborg, Herning med filialkontor i Ringkøbing og Holstebro (med et midlertidigt afdelingskontor i Lemvig).

Efter de foran lagte kriterier (hvor der regnes med ca. 100.000 indbyggere pr. kontor) skulle der inden for området kun være brug for 3 anvisningskontorer. Området er imidlertid meget vidtstrakt, og der bør derfor - for at ikke store områder skal få for lange afstande - til betjening af befolkningen være ialt 5 anvisningskontorer eller anvisningssteder, jfr. nedenfor.

Udvalget indstiller således, at der fortsat skal være et anvisningskontor i *Herning.* Herning er områdets største by med 26.000 indbyggere. Den har 1.135 virksomheder (1958) med 8.500 ansatte (den 10. største købstad i landet med hensyn til ansatte) i ikke-landbrugsvirksomheder.

Dens handelsområde udgør ifølge Det statistiske Departement ca. 88.000 indbyggere.

Det indstilles endvidere at bibeholde et anvisningskontor i *Holstebro,* der har 19.000 indbyggere. 820 virksomheder med 5.400 ansatte.

Udvalget indstiller derfor opretholdelse af anvisningskontorer i Herning og Holstebro.

Ved placering af anvisningskontorer i disse byer falder imidlertid store dele af det vestlige Ringkøbing amt uden for 30 km-grænsen. Det drejer sig stort set om det, der i oplandsundersøgelsen er beregnet som Ringkøbing handelsdistrikt med ca. 20.000 indbyggere og dele af Skjern-Tarm handelsdistrikt med ligeledes ca. 20.000 indbyggere og dele af Lemvig handelsdistrikt med ca. 16.000 indbyggere.

Ved placering af et anvisningssted i Ringkøbing eller Skjern vil de to sydlige af disse områder stort set være dækket. Til fordel for Skjern taler, at den er den største af de to byer, 5.700 indbyggere mod 5.000 i Ringkøbing, og den hurtigst voksende. Til fordel for Ringkøbing taler, at den har lidt flere virksomheder, særligt inden for detailhandel, ialt 422 (1958) mod 380 virksomheder i Skjern. Men de to byer har næsten det samme antal ansatte, henhenholdsvis ca. 1.600 og ca. 1 500 Til fordel for Ringkøbing taler i øvrigt, at den er sæde for amtsadministrationen.

Alt taget i betragtning taler dog særligt hensynet til dækning af den sydlige del af amtet for, at et anvisningssted placeres i Skjern, hvilket udvalget derfor indstiller.

Området omkring Lemvig er formentlig ikke tilstrækkelig stort til at danne grundlag for et anvisningssted.

Udvalget har endvidere drøftet, hvorvidt der bør placeres et anvisningskontor i Skive og et anvisningssted i Viborg eller omvendt.

Til fordel for et anvisningskontor i Viborg taler, at den har 24.000 indbyggere (mod Skives 16.000), den har 981 virksomheder med 5.700 ansatte, hvor Skive har 808 virksomheder med 4.900 ansatte. Viborg er centrum for amtsadministrationen og et betydeligt vejtrafikcentrum med hurtigtogsforbindelser og ca. 30 rutebilforbindelser. Det må dog bemærkes, at en del kommuner i Viborg amt formentlig under alle omstændigheder vil blive henlagt til anvisningskontorer i Randers og Silkeborg (jfr. nedenfor), hvilket i betydelig grad vil beskære Viborgs opland.

Til fordel for Skive taler, at den har det største ikke anvisningsmæssigt dækkede opland.

Udvalget skal derfor *indstille, at der bevares et anvisningskontor i Skive,* og at anvisningskontoret i Viborg bibeholdes som *anvisningssted* med begrænsede beføjelser.

Regionsmæssigt kan de tre kontorer i Herning, Holstebro og Skive og to anvisningssteder i Skjern og Viborg knyttes sammen til én region. Regionskontoret bør være anvisningskontoret i Herning, der er områdets største og stærkest industrialiserede by.

Afgrænsningen kan mod syd og sydøst følge den nuværende afgrænsning mellem Ringkøbing amt og Ribe, Vejle og Skanderborg amter. Over for det område, der dækkes af kontoret i Silkeborg, kan afgrænsningen ske således, at følgende kommuner i Viborg amt henlægges til Silkeborg-kontoret: Balle[1]), Engesvang[1]), Funder [1]), Grønbæk, Gødvad[1]), Kragelund[1]), Lemming[1]), Sejling-Sinding[1]), Serup og Svostrup[1]).

Mod Randerskontoret bør afgrænsningen formentlig foretages således, at kommunerne: Bjerringbro,, Haurum-Sall, Hornbæk-Tånum[2]), Houlbjerg-Granslev[2]), Hvorslev-Gerning[2]), Langå-Torup-Sdr. Vinge[2]), Nørbæk-Sønderbæk-Læsten[2]), Sahl-Gullev, Vejerslev-Aidt-Thorsø, Vellev[2]), Vester Velling-Skjern, Vorning-Kvorning-Hammershøj, Øster Bjerregrav-Ålum[2]) og Øster Velling-Helstrup-Grensten[2]) henlægges til Randers-kontoret.

Der sker således med hensyn til regionsafgrænsningen en vis beskæring af Viborg amt, hvilket dog allerede har fundet sted ved den nuværende afgrænsning af anvisningskontorområderne. Over for Ålborg og Thisted-kontoret bør regionsgrænsen følge amtsafgrænsningen.

1) For tiden under Silkeborg-filialen af Horsens-kontoret.
2) For tiden under Randers-kontoret.

VII. Sammenfatning af udvalgets synspunkter

Udvalget foreslår, at der, for så vidt angår de offentlige arbejdsanvisningskontorer, foretages en inddeling af landet i et antal regioner, inden for hvilke den offentlige arbejdsanvisnings funktioner ledes og koordineres af et regionskontor, jfr. kapitel IV.

I de fleste af disse regioner foreslås tillige oprettet anvisningskontorer, som fortrinsvis skal have opgaver med hensyn til anvisning, kontrol og andre forhold, som det er hensigtsmæssigt at decentralisere af hensyn til den lokale befolkning.

Endelig kan der, hvor særlige forhold gør det rimeligt, oprettes anvisningssteder, der især kan tage sig af den lokale arbejdsanvisning og kontrol med arbejdsløse.

Ifølge udvalgets forslag, jfr. kap. VI, skulle der herefter oprettes:

1. En region for hovedstaden med regionskontor i *København* og anvisningskontorer for Københavns amtsrådskreds nordlige del i *Lyngby,* for den sydlige del (midlertidigt) i *Valby* og for Frederiksborg amt i *Hillerød.*
2. En region for Sjælland i øvrigt med regionskontor i *Slagelse* og anvisningskontorer i *Roskilde, Holbæk* og *Næstved.*
3. Et kontor på *Bornholm* med en del beføjelser som regionskontor, men med en vis tilknytning til hovedstadsregionen.
4. En region for Lolland-Falster med regionskontor i *Nykøbing F.* og et anvisningssted i *Nakskov.*
5. En region for Fyn med regionskontor i *Odense* og anvisningskontor i *Svendborg.*
6. En. region for Nordjylland med regionskontor i *Ålborg* og anvisningskontorer i *Hjørring* og *Thisted* samt anvisningssted i *Frederikshavn.*
7. En region med regionskontor i *Århus,* anvisningskontor i *Randers* og anvisningssted i *Silkeborg.*
8. En region med regionskontor i *Vejle,* anvisningskontor i *Horsens* og anvisningssted i *Kolding.*
9. En sydjysk region med regionskontor i *Haderslev,* anvisningskontorer i *Sønderborg* og *Esbjerg* og anvisningssted i *Tønder.*
10. En region for Vestjylland med regionskontor i *Herning,* anvisningskontorer i *Holstebro* og *Skive* og anvisningssteder i *Skjern* og *Viborg.*

Det bemærkes, al ovenstående forslag må læses som konsekvens af udvalgets principielle betragtninger, jfr. side 18. Som tidligere nævnt indgår en lang række faktorer i bedømmelsen, som er foretaget med henblik på fastsættelsen af et hensigtsmæssigt antal anvisningskontorer og den geografiske fordeling af disse. De nævnte faktorer trækker ikke alle i samme retning, og man har derfor i en del tilfælde måttet afveje modstående hensyn. Selv om det udøvede skøn eventuelt kunne give anledning til forslag om alternative løsninger, har udvalget anset det for mest formålstjentligt, at man i denne betænkning kun opstillede den ene model, som man ud fra en samlet bedømmelse har skønnet var mest konsekvent.

Endvidere bemærkes, at ovenstående forslag er stillet ud fra, hvad udvalget under de givne forudsætninger med hensyn til de offentlige arbejdsanvisningskontorers opgaver og den for tiden eksisterende administrative inddeling af landet på andre områder (specielt amtsinddelingen og kommuneinddelingen) har anset for den principielt rigtigste. En omgående gennemførelse af disse forslag ville for så vidt være hensigtsmæssig, men støder formentlig på mange såvel administrative som personalemæssige hindringer.

Udvalget har imidlertid ikke stillet forslag til overgangsordninger, idet man er af den opfattelse, at tilrettelæggelsen af sådanne ordninger bedst vil kunne foretages af de administrative myndigheder (arbejdsministeriet i forbindelse med arbejdsdirektoratet). Det bemærkes herved, at gennemførelsen af udvalgets forslag i et vist omfang kan ske gradvis, således at man eventuelt ved tjenesteledighed nedlægger de kontorer, som udvalget foreslår nedlagt, eller omorganiserer dem til det, udvalget har benævnt »anvisningskontorer«, mens man efterhånden samler de opgaver, udvalget har anvist til regionskontorer ne på disse kontorer.

Det bemærkes iøvrigt, at en eventuel væsentlig ændring af kontorernes opgaver, således at flere opgaver henlægges til dem, kan få indflydelse på antallet af anvisningskontorer, men

næppe berører princippet i den af udvalget foreslåede geografiske opdeling.

Kommunesammenlægninger og eventuelle ændringer af amtsafgrænsningen kan desuden få indflydelse på den af udvalget foreslåede *afgrænsning* mellem regionerne, idet det formentlig bør tilstræbes, at administrative grænser falder sammen, hvor ikke andre hensyn taler imod.

København, den 2. august 1965.

Kristian Antonsen. *Bengt Bengtson,* formand. *Gunnar Klavsen.* *Willy Sørensen.*

Ebbe Kjeldgård. *Kirsten Rudfeld.*

De offentlige arbejdsanvisningskontorers geografiske områder

1. Centralarbejdsanvisningskontoret:

København og Frederiksberg kommuner.

2. Charlottenlundkontorets område:

Københavns amtsrådskreds med undtagelse af de kommuner, som hører under Roskilde kontoret (se 4) og Lyngby-Tårbæk kommune.

3. Lyngby kontoret:

Lyngby-Tårbæk kommune.

4. Roskilde kontorets område:

Roskilde amtsrådskreds samt Høje-Tåstrup, Sengeløse og Torslunde-Ishøj kommuner i Københavns amtsrådskreds og Bjæverskov, Herfølge, Lellinge, Lidemark, Sædder, Vallø og Vollerslev-Gørslev kommuner i Præstø amt.

5. *Hillerød kontorets område:*

Frederiksborg amt.

6. Holbæk kontorets område:

Holbæk amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Slagelse kontoret (se 7).

7. *Slagelse kontorets område:*

Sorø amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Næstved kontoret (se 8), samt Finderup, Gierslev, Havrebjerg, Helsinge-Drøsselbjerg, Niløse, Ruds Vedby, Stenlille, Tersløse-Skellebjerg og Ørslev-Solbjerg kommuner i Holbæk amt og Sandby-Vrangstrup kommune i Præstø amt.

8. Næstved kontorets område:

Præstø amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Roskilde kontoret (se 4), og Slagelse kontoret (se 7), samt Fodby, Fuglebjerg, Førslev, Gunderslev, Herlufsholm, Hyllinge, Karrebæk, Krummerup, Marvede, Terslev (÷ Tjæreby sogn) og Vallensved kommuner i Sorø amt.

9. Rønne kontorets område:

Bornholms amt.

10. Nykøbing F. kontorets område:

Følgende kommuner i Maribo amt: Nykøbing F., Nysted, Sakskøbing, Stubbekøbing, Døllefjelde-Musse, Falkerslev, Gundslev, Herritslev, Horbelev, Idestrup, Karleby-Horreby-Nr. Ørslev, Kettinge-Bregninge, Kippinge-Brarup-Stadager, Magiebrænde, Majbølle, Nysted Landsogn, Nr. Alslev-Nr. Kirkeby, Nr. Vedby, Radsted, Sakskøbing Landsogn, Skelby-Gedesby, Slemminge-Fjelde, Systofte, Sdr. Kirkeby-Sdr. Alslev, Tingsted, Toreby, Thorkildstrup-Lillebrænde, Tårs, V. Ulslev, Vignæs, Væggerløse, Valse, Ørnslev-Fskildstrup, 0. Ulslev-Godsted og Åstrup.

11. Maribo kontorets område:

Følgende kommuner i Maribo amt: Maribo, Rødby, Askø, Bandholm, Errindlev-Olstrup, Fejø, Femø, Fuglse-Krønge, Hillested, Holeby-Bursø, Hunseby, Maribo Købstads Landdistrikt, Nebbelunde-Sædinge, Ringsebølle, Stokkemarke, Tirsted-Skøringe-Vejleby, Tågerup-Torslunde, Våbensted-Engestofte og Østofte.

12. Nakskov kontorets område:

Følgende kommuner i Maribo amt: Nakskov, Arninge, Birket, Branderslev, Dannemare, Gloslunde-Græshave, Halsted-Avnede, Herredskirke-Løjtofte, Horslunde-Nordlunde, Kappel, Købelev, Landet-Ryde, Sandby, Skovlænge-Gurreby, Søllested, Tillitse, Utterslev, Vestenskov, Vesterborg og Vindeby.

13. Svendborg kontorets område:

Svendborg amt.

14. Odense kontorets område:

Odense amtsrådskreds samt Assens amtsrådskreds.

75. *Fredericia kontorets område:*

Følgende kommuner i Vejle amt: Fredericia, Bredstrup, Erritsø, Gauerslund, Gårslev, Herslev, Pjedsted, Skærup, Smidtstrup, Ullerup og Vejlby.

16. Kolding kontorets område:

Følgende kommuner i Vejle amt: Kolding, Alminde, Dalby, Egtved, Eltang-Sdr. Vilstrup, Harte-Nr. Bramdrup, Hejls, Sdr. Bjert, Sdr.

Stenderup, Taps, Taulov, Vejstrup, V. Nebel, Viuf, Vonsild, Ødis og 0. Starup samt Hjarup, Lejrskov-Jordrup, Seest, Skanderup og Vamdrup kommuner i Ribe amt.

17. Vejle kontorets område:

Vejle amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Kolding kontoret (se 16), Fredericia kontoret (se 15) og Horsens kontoret (se 18).

18. Horsens kontorets område:

Skanderborg amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Århus kontoret (se 19), samt As-Klakring, Barrit-Vrigsted, Glud-Hjarnø, Hatting-Torsted, Hornum, Korning, Nebsager-Bjerre, Rårup, Skjold, Stouby, Tyrsted-Uth, Urlev-Stenderup og Ølsted kommuner i Vejle amt og Balle, Engesvang, Funder, Gødvad, Kragelund, Lemming, Sejling-Sinding og Svostrup kommuner i Viborg amt.

19. Århus kontorets område:

Århus amt samt Skanderborg, Alling-Tulstrup, Hørning, Dallerup, Dover, Fruering-Vitved, Hammel-Voldby-Søby, Låsby, Røgen-Sporup og Venge kommuner i Skanderborg amt, Hjortshøj-Egå og Skødstrup kommuner i Randers amt og Haurum-Sall, Skjød og Vejerslev-Aidt-Thorsø kommuner i Viborg amt.

20'. Randers kontorets område:

Randers amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Århus kontoret (se 19), samt Hornbæk-Tånum, Houlbjerg-Granslev, Hvorslev-Gerning, Klejtrup, Langå-Torup-Sdr. Vinge, Nørbæk-Sønderbæk-Læsten, Vellev, 0. Bjerregrav-Ålum og 0. Velling-Helstrup-Grensten kommuner i Viborg amt og Kongens Tisted-Binderup-Durup, Rørbæk-Grynderup-Stenild og Øls-Hørby-Døstrup kommuner i Ålborg amt.

21. Ålborg kontorets område:

Ålborg amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Randers kontoret (se 20).

22. Hjørring kontorets område:

Hjørring amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Frederikshavn kontoret (se 23).

23. Frederikshavn kontorets område:

Følgende kommuner i Hjørring amt: Frederikshavn, Skagen, Sæby, Elling, Flade-Gærum, Hirtsholmene, Hørmested, Lendum, Læsø, Mosbjerg, Råbjerg, Skagen Landsogn, Tolne, Tversted-Uggerby, Understed-Karup og Åsted-Skærum.

24. Thisted kontorets område:

Thisted amt.

25. Viborg kontorets område:

Viborg amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Horsens kontoret (se 18), Århus kontoret (se 19), Randers kontoret (se 20) og Skive kontoret (se 26).

26. Skive kontorets område:

Følgende kommuner i Viborg amt: Skive, Balling-Volling, Brøndum-Hvidbjerg, Durup-Tøndering, Fur, Grinderslev-Grønning, Hem-Hindborg-Dølby, Hjerk-Harre. Højslev-Dommerby-Lundø, Håsum-Ramsing. Jebjerg-Lyby, Junget-Torum, Krejberg, Lem-Vejby. Lihme, Nautrup-Sæby-Vile, Oddense-Otting, Roslev, Rybjerg, Rødding, Selde-Åsted, Skive Landsogn-Resen, Thise og Vridsted-Fly.

27. Herning kontorets omrade:

Ringkøbing amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Holstebro kontoret (se 28).

28. Holstebro kontorets område:

Følgende kommuner i Ringkøbing amt: Holstebro, Lemvig, Struer, Borbjerg. Dybe-Ramme, Ejsing, Estvad-Rønbjerg, Fabjerg, Fjaltring-Trans, Gimsing, Gudum, Gørding-Vem-Bur, Haderup, Handbjerg, Harboøre-Engbjerg, Hjerm, Idum, Klinkby, Lomborg-Rom, Mejrup, Måbjerg, Navr-Sir, Nørlem, Nr. Feiding, Nr. Nissum, Nr. Omme, Resen-Humlum. Ryde, Råsted, Sal, Sevel, Tangsø, Thyborøn. Tvis, Ulfborg. Vejrum, Venø, Vinding-Vind og Ølby-Asp-Fovsing.

29. Esbjerg kontorets område:

Ribe amt med undtagelse af de kommuner, som hører under Kolding kontoret (se 16).

30. Haderslev kontorets område:

Haderslev amt samt Åbenrå amtsrådskreds og Tønder amt.

31. Sønderborg kontorets område:

Sønderborg amtsrådskreds.

Kilde: Statistiske Meddelelser 1962: 6. Årsledigheden 1960/61. Tabel 4.4. (ajourført med hensyn til sammenlægning af kommuner).

DE OFFENTLIGE ARBEJDSANVISNINGSKONTORERS OMRÅDER 1965.

● Anvisningskontorer

⊙ Filialkontorer

KONTORGRÆNSER

AMTSGRÆNSER

LANDSPLANUDVALGETS SEKRETARIAT JUNI 1965

UDVALGETS FORSLAG TIL REGIONER FOR DEN OFFENTLIGE ARBEJDSANVISNING.

■ REGIONSKONTORER

● Anvisningskontorer

⊙ Anvisningssteder

REGIONSGRÆNSER

AMTSGRÆNSER

LANDSPLANUDVALGETS SEKRETARIAT JUNI 1965

De offentlige arbejdsanvisningskontorers område, folketal, antal arbejdsløshedskasseafdelinger m. v. og antal arbejdsløshedskassemedlemmer

	a Område km²	b Antal kommuner under kontorets område	c Folketal i 1000 1960	d Antal arbejdsløshedskasseafdelinger, filialer og kontrolsteder 31/3 1964	e Antal arbejdsløshedskassemedlemmer 31/3 1964 i 1000
København	92	2	835,7	140	257,2
Charlottenlund	377	16	405,7	36	17,1
Lyngby	39	1	63,7	15	7,3
Hillerød	1.344	46	181,7	182	26,6
Roskilde	976	40	118,9	114	20,4
Ialt hovedstadsområdet	2.828	105	1.605,7	487	328,6
Holbæk	1.539	55	112,6	160	15,6
Slagelse	1.461	68	128,6	186	19,3
Næstved	1.714	64	126,3	177	17,6
Ialt Sjælland uden for hovedstadsområdet	4.714	187	367,5	523	52,5
Rønne	588	22	48,4	87	6,9
Nykøbing F.	870	35	67,7	99	9,9
Maribo	453	19	27,7	48	4,2
Nakskov	474	20	36,4	56	6,2
Ialt Lolland-Falster	1.797	74	131,8	203	20,3
Svendborg	1.667	83	149,2	187	17,2
Odense	1.816	91	264,7	227	52,5
Ialt Fyn	3.483	174	413,9	414	69,7
Ålborg	2.769	67	234,1	202	40,9
Frederikshavn	679	16	55,4	78	9,8
Hjørring	2.187	46	122,3	138	12,2
Thisted	1.774	54	84,9	117	7,6
Ialt Nordjylland	7.409	183	496,7	535	70,5
Randers	2.852	90	185,1	217	26,6
Århus	1.279	53	254,8	182	46,2
Horsens	1.950	52	142,2	154	22,3
Vejle	1.313	34	92,2	106	14,5
Fredericia	221	11	43,3	55	8,0
Kolding	641	22	66,8	67	14,2
Ialt Østjylland	8.256	262	784,4	781	131,8

	a Område km²	b Antal kommuner under kontorets område	c Folketal i 1000 1960	d Antal arbejdsløshedskasseafdelinger, filialer og kontrolsteder 31/8 1964	e Antal arbejdsløshedskassemedlemmer 31/8 1964 i 1000
Haderslev	3.523	98	164,4	189	19,0
Sønderborg	441	22	56,3	53	10,6
Esbjerg	2.895	65	175,4	175	24,7
Ialt sydlige Jylland	6.859	185	396,1	417	54,3
Skive	613	24	43,0	66	5,7
Viborg	1.836	47	92,0	113	10,1
Holstebro	1.764	39	87,3	115	11,8
Herning	2.885	55	118,5	109	14,2
Ialt Vest- og Midtjylland	7.098	165	340,8	403	41,8
Hele landet	43.032	1.357	4.585,3	3.850	776,4

Kilde: Beretning om Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen 1963–64, tabel og materiale fra arbejdsdirektoratet.

Antal flytninger af medlemmer af arbejdsløshedskasserne i regnskabsåret 1961/62 i hovedstadsområdet

Fraflytningskontor	Tilflytningskontor						
	København	Charlotten-lund	Lyngby	Hillerød	Roskilde	Øvrige land	Ialt
København	–	2.998	770	835	716	4.072	9.391
Charlottenlund	2.613	–	129	192	312	605	3.851
Lyngby	789	114	–	105	10	169	1.187
Hillerød	908	201	160	–	62	729	2.060
Roskilde	949	334	7	64	–	928	2.282
Øvrige land	5.644	794	139	961	2.592	–	10.130
Ialt	10.903	4.441	1.205	2.157	3.692	6.503	28.901

	Tilflytninger	Fraflytninger
Flytninger ialt	22.398	18.771
Heraf flytninger fra og til »øvrige land«	10.130	6.503
Interne flytninger	12.268	12.268

Anm. Tabellen er opstillet på grundlag af de oplysninger, kontorerne har givet over flytninger *til* de øvrige kontorer.

De offentlige arbejdsanvisningskontorers personale og virksomhed

A. *Kontorernes personalestyrke 31.3.1965.*

	Egentlig kontorpersonale incl. kontorbestyrere	Arbejdskonsulenter	Erhvervsvejledere	
			kontraktaflønnede	lærer-aflønnede*)
København	86	9	8	5
Charlottenlund	20	4	3	2
Lyngby	4	1	0	1
Hillerød	11 2/3	2	1	1
Roskilde	11 1/2	3	1	2
Holbæk	11	2	1	2
Slagelse	13 1/2	3	1 1/2	0
Næstved	12	2	1	1
Rønne	5 1/2	1	1	0
Nykøbing F.	9	2	0 1/2	1
Maribo	5	0 1/2	0 1/2	0
Nakskov	7 1/2	1	0	1
Svendborg	14	3	1	3
Odense	33	5	2	4
Ålborg	30	5	4	1
Frederikshavn	8	1	0	2
Hjørring	11	2	2	1
Thisted	11	3	1 1/2	0
Randers	16	3	2	1
Århus	33	4	4 1/2	1
Horsens	16	3	0	3
Vejle	9	2	0 1/2	1
Fredericia	4	1	0	1
Kolding	9	1	0 1/2	0
Haderslev	16	2	0	3
Sønderborg	5 1/2	1	0 1/2	1
Esbjerg	15	3	2 1/2	1
Skive	8	2	1	2
Viborg	10	3	1	2
Holstebro	11	3	2 1/2	0
Herning	16	4	3 1/2	3
Ialt	472 1/6	81 1/2	47 1/2	46

*) deltidsbeskæftigede.

B. *Kontorernes anvisningsvirksomhed 1963/64.*

Kontor	Antal anvisninger ialt	Heraf til		Antal tilmeldinger af ledige kassemedl.	Antal afkontrolleringer af kassemedlemmer + personlig tilmeldte	Nyoptagelser, modtagne flytteblanketter
		husgerning o. a. service	beskæftigelsesforanstn. m.v.			
København	86.353	73.490	307	77.666	33.759	130.332
Charlottenlund	8.578	6.432	198	7.955	1.670	14.856
Lyngby	1.642	1.219	2	2.026	951	4.969
Hillerød	1.781	543	78	11.977	622	17.798
Roskilde	2.696	484	294	9.738	5.306	14.512
Holbæk	1.743	431	46	22.539	3.905	8.638
Slagelse	2.639	336	451	19.229	7.354	13.177
Næstved	2.607	489	417	21.983	6.535	11.034
Rønne	557	116	218	25.621	1.696	3.315
Nykøbing F.	1.586	259	483	15.648	7.492	5.424
Maribo	409	156	23	7.269	2.700	2.704
Nakskov	1.478	260	290	12.401	11.247	2.656
Svendborg	2.378	589	54	31.805	6.244	9.640
Odense	18.146	8.591	403	41.646	8.510	33.280
Ålborg	8.616	4.678	1.352	77.562	22.888	34.441
Frederikshavn	1.004	110	218	30.602	2.344	5.347
Hjørring	2.350	326	802	50.705	4.701	6.386
Thisted	3.824	192	613	46.395	6.464	4.132
Randers	2.681	552	230	45.882	26.844	14.390
Århus	9.523	6.983	167	44.764	33.148	24.247
Horsens	2.582	697	108	36.033	20.796	11.894
Vejle	1.601	716	23	18.229	7.961	9.034
Fredericia	1.260	623	9	5.113	6.303	5.578
Kolding	2.318	1.121	51	22.897	6.514	7.923
Haderslev	3.853	496	334	39.018	18.339	10.190
Sønderborg	692	222	53	7.162	8.659	6.511
Esbjerg	4.474	2.040	591	55.864	24.634	14.439
Skive	2.333	209	219	16.683	1.805	3.275
Viborg	1.641	619	127	20.125	4.617	5.802
Holstebro	3.462	167	483	31.769	6.508	7.100
Herning	3.226	400	434	33.175	6.750	8.882
Hele landet	188.033	113.546	9.078	889.481	307.266	451.906

C. *Antal skoler med afgangsklasser 1963/64, antal indtegnede til erhvervsvejledning og antal godkendte lærekontrakter.*

Kontor	Antal skoler med afgangsklasser	Antal indtegnede til erhvervsvejledning			Godkendte lærekontrakter
		ny-indtegnede	tidligere indtegnede	ialt	
København	131	2.730	707	3.437	7.658
Charlottenlund	110	1.757	334	2.091	2.307
Lyngby	17	138	41	179	361
Hillerød	70	286	10	296	1.389
Roskilde	61	442	112	554	883
Holbæk	88	464	49	513	874
Slagelse	64	1.213	52	1.265	1.118
Næstved	69	824	146	970	865
Rønne	24	228	43	271	352
Nykøbing F.	33	559	154	713	528
Maribo	18	173	132	305	184
Nakskov	21	233	205	438	320
Svendborg	118	478	150	628	1.084
Odense	123	1.605	399	2.004	2.352
Ålborg	131	1.454	489	1.943	1.971
Frederikshavn	23	249	93	342	466
Hjørring	72	596	202	798	706
Thisted	68	528	315	843	558
Randers	93	828	195	1.023	1.473
Århus	100	1.400	341	1.741	2.304
Horsens	87	749	193	942	1.125
Vejle	55	1.461	551	2.012	732
Fredericia	19	462	248	710	316
Kolding	45	621	73	694	545
Haderslev	137	1.524	208	1.732	1.210
Sønderborg	34	303	94	397	412
Esbjerg	115	890	276	1.166	1.403
Skive	31	491	98	589	328
Viborg	73	376	57	433	588
Holstebro	56	873	173	1.046	680
Herning	94	1.656	122	1.778	973
Hele landet	2.180	25.591	6.262	31.853	36.065

Antal arbejdsanvisninger i regnskabsåret 1961/62 fordelt på erhvervsgrupper og på forsikrede og ikke-forsikrede (hovedstadsområdet).

(Omfatter alene arbejdsanvisninger foretaget inden for vedkommende kontors eget område).

Erhvervsgruppe	København				Charlottenlund				Lyngby				Hillerød				Roskilde			
	Arb.mænd	Andre fors.	Ikke fors.	Ialt	Arb.mænd	Andre fors.	Ikke fors.	Ialt	Arb.mænd	Andre fors.	Ikke fors.	Ialt	Arb.mænd	Andre fors.	Ikke fors.	Ialt	Arb.mænd	Andre fors.	Ikke fors.	Ialt
1. Land- og skovbrug m. m.	5	–	51	56	13	2	110	125	3	1	20	24	51	5	871	927	188	10	879	1.077
2. Mine- og grubedrift	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1
3. Håndværk og industri	282	1.295	3.987	5.564	72	24	486	582	32	10	139	181	56	65	81	202	219	89	308	616
4. Bygge- og anlægsvirksomhed	126	70	437	633	78	22	161	261	15	1	46	62	38	40	34	112	60	19	72	151
5. Offentlige værker	–	–	–	–	2	–	3	5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Handel m. m.	118	86	6.275	6.479	18	5	147	170	1	–	29	30	–	8	16	24	24	8	78	110
7. Landtransport m. m.	110	24	1.350	1.484	6	1	32	39	3	–	19	22	1	–	2	3	8	4	51	63
8. Søtransport	–	–	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Ialt 1–8	641	1.475	12.100	14.216	189	54	940	1.183	54	12	253	319	146	118	1.004	1.268	499	130	1.389	2.018
10. Hotel- og restaurationsv.	46	714	31.159	31.919	–	–	6	6	–	–	–	–	–	21	147	168	2	4	35	41
11. Husligt arbejde for private	–	45	17.051	17.096	15	8	7.031	7.054	–	14	1.332	1.346	–	189	287	476	–	29	261	290
12. Forsk. servicefag i øvrigt	60	261	24.509	24.830	11	1	494	506	7	1	104	112	4	54	86	144	2	48	204	254
13. (9 + 10 + 11 + 12)	747	2.495	84.819	88.061	215	63	8.471	8.749	61	27	1.689	1.777	150	382	1.524	2.056	503	211	1.889	2.603
Heraf lærepladser				594				38				29				41				4

Samlet antal arbejdsanvisninger og anviste personer i regnskabsåret 1961/62 fordelt på erhvervsgrupper (hovedstadsområdet).

Erhvervsgruppe	København		Charlottenlund		Søborg husgerningskont.		Glostrup		Søllerød		Lyngby		Hillerød[1])		Roskilde[2])	
Antal	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers	Arb. anvisn.	Anv. pers.	Arb. anvisn.	Anv. pers.
1. Land- og skovbrug m. m. ...	244	233	81	43	–	–	13	11	55	34	24	13	940	490	1.379	654
2. Mine- og grubedrift	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	1	–
3. Håndværk og industri.....	5.744	2.404	431	269	–	–	143	107	45	37	198	203	203	104	635	503
4. Bygge- og anlægsvirksomhed.	882	587	401	238	–	–	17	15	27	22	76	44	165	120	358	254
5. Offentlige værker	–	–	4	1	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	1	–
6. Handel m. m.	6.497	3.001	155	110	–	–	34	28	3	3	32	28	24	17	110	78
7. Landtransport m. m.	1.489	433	30	18	–	–	7	3	7	4	22	7	3	4	64	32
8. Søtransport	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–
9. Ialt 1–8	14.856	6.658	1.102	679	–	–	214	164	139	102	352	295	1.335	737	2.548	1.521
10. Hotel- og restaurationsv.	33.248	3.100	–	–	–	–	–	–	6	6	–	–	168	103	51	36
11. Husligt arbejde for private ..	18.907	1.849	3.934	266	1.526	135	241	75	1.582	278	1.346	166	476	175	292	108
12. Forsk. servicefag i øvrigt	25.568	4.690	326	126	122	22	70	56	12	4	114	63	144	62	254	187
13. (9 + 10 + 11 + 12)	92.579	16.297	5.362	1.071	1.648	157	525	295	1.739	390	1.812	524	2.123	1.077	3.145	1.852

1) inkl. filialkontoret i Helsingør.
2) inkl. filialkontoret i Køge.

Arbejdsanvisning i nogle andre lande

A. Sverige.

Indledning.

Den offentlige arbejdsanvisning i Sverige er forskellig fra den danske først og fremmest ved, at der er tillagt den udstrakt bemyndigelse på forskellige områder (byggetilladelser, igangsætning af anlægsarbejder, disposition over offentlige beskæftigelsesarbejder, uddannelsesspørgsmål og revalidering), som i Danmark sorterer under andre myndigheder end arbejdsanvisningen, til dels under forskellige ministerier. Inden for det rent anvisningsmæssige område går bemyndigelserne også videre end i Danmark, idet praktisk talt al anvisning er statslig. Der er dog ingen anvisningstvang, og mange ansættelser foregår også i Sverige »ved porten«, men for så vidt der er tale om formidling af arbejdskraft, foregår den næsten udelukkende gennem de offentlige anvisningskontorer, der også kontrollerer ledigheden.

Arbejdsløshedsforsikringen har alene at gøre med udbetaling af understøttelse på grundlag af den af anvisningskontorerne kontrollerede ledighed.

A rbetsmarknadssty reisen.

Den samlende øverste myndighed for hele arbejdsformidlingen ligger i Arbetsmarknadsstyrelsen, hvis øverste ledelse er et råd med repræsentanter for staten, arbejdsgivere, arbejder- og funktionærorganiationer.

Alle ansatte på anvisningskontorerne sorterer herunder. (De er altså ikke tjenestemænd under de lokale nævn).

Arbetsmarknadsstyrelsen udsteder *generelle* retningslinier vedrørende arbejdsmarkedspolitikken og anvisningen, koordinerer og kontrollerer lensarbejdsnævnenes virksomhed, har budgetspørgsmål og samlende administrative spørgsmål og arbejder med landsplanlægning, herunder spørgsmålet om opdeling af Sverige i regioner, som har langt videregående opgaver end blot arbejdsformidlingen.

Arbetsmarknadsstyrelsen har selv ingen anvisende funktioner.

Lensar be tsnämnderne.

Lensarbetsnämnderne er for de enkelte len sammensat på omtrent tilsvarende måde som Arbetsmarknadsstyrelsen (med landshøvdingen som formand). Stockholm har sin egen styrelse.

Inden for lenene (der geografisk, selv for så vidt angår de »små« len, er så store som danske landsdele) arbejder lensarbejdsnævnene, og det til dem knyttede lensarbejdsformidlingskontor (som oftest beliggende i lenets største by), med egnsplanlægning, igangsætningstilladelser til bygge- og anlægsarbejder, til en vis grad med administration af boliganvisning, visse beredskabsopgaver med henblik på mobilisering eller krig, administration af offentlige beskæftigelsesarbejder, omskolingscentre m.v. samt administrative opgaver, herunder statistik, central registrering og sekretariatsopgaver for hele lenet.

Til lensarbejdsformidlingskontorerne er desuden knyttet erhvervsvejledningen og revalideringsvirksomheden. For så vidt angår erhvervsvejledningen er der dog lokalt knyttet til skolerne visse særlige »ombudsmænd«, der imidlertid også sorterer direkte under lensarbejdsformidlingskontoret. I øvrigt tager erhvervsvejlederne ofte ud til de lokale steder.

Lensarbejdsformidlingskontorerne varetager anvisningen af udlændinge, og endelig er lensarbejdsformidlingskontoret almindeligt anvisningskontor for sit lokale område inden for lenet og har ofte den mere specialiserede anvisning.

Arbejdsanvisningen i Sverige lægger megen vægt på, at man derigennem anviser *alt* fra ingeniører til landarbejdere, og det understreges fra arbejdsanvisningsmyndighedernes side, at vellykket anvisning af første klasses arbejdskraft er en næsten nødvendig forudsætning for samarbejde med arbejdsgiverne om placering af erhvervshæmmede m.v.

De almindelige anvisningskontor er.

De almindelige anvisningskontorer findes i større byer eller centre. Placeringen er til dels traditionelt bestemt, men alle større industripladser har et kontor. De har (i almindelighed) kun egentlige anvisningsmæssige opgaver inden for deres område. Til større kontorer er dog ofte knyttet en erhvervsvejleder og eventuelt en »revalideringskonsulent« (medens disse funktioner i øvrigt er centraliseret på lensarbejdsformidlingskontoret - se ovenfor).

Til anvisningskontorerne kan være knyttet lokale »ombud«, som i afsides bygder er anvisningstillidsmænd med mere eller mindre fast kontortid, som lokalt kontrollerer de arbejdsløse, og på det helt lokale plan foretager anvisninger og desuden har telefonisk kontakt med de egentlige anvisningskontorer. Antallet af små »ombud« har i de seneste år været nedadgående, dels fordi kontrollen, de kan udøve, ofte er mindre effektiv, dels fordi de ikke kan fungere i sygdomstilfælde og lignende. I visse tilfælde udsender anvisningskontorerne i stedet tjenestemænd til »ambulant« tjeneste på afsides liggende lokale pladser.

Arbejdsanvisningen i Stockholm.

I Stockholm, hvor arbejdsformidlingen har sin egen styrelse, er næsten alle funktioner samlet i ét kontor med ca. 250 ansatte. I udkanten af byen findes dog tre (til dels ganske små) filialer, som de arbejdssøgende kan søge kontakt med specielt for kontrol; anvisningsmæssigt sorterer disse kontorer dog direkte under hovedkontoret, og deres egne anvisningsopgaver vil oftest have et meget »lokalt« præg: Rengøring, midlertidig hjælp og lignende.

I øvrigt findes et stort (ret selvstændigt) anvisningskontor på havnen for søfolk og havnearbejdere.

Arbejdsanvisningens midler.

Det bemærkes, at de svenske arbejdsanvisningsmyndigheder i høj grad har midler i hænde til arbejdsformidling og regulering af arbejdsmarkedet. Således har man i Sverige et udbygget system af rejse- og flyttehjælp samt uddannelsesforanstaltninger og hjælp til familier, hvis forsørgere er anvist arbejde i en anden lokalitet. Endvidere udøver arbejdsanvisningskontorerne et betydeligt herredømme over boliganvisningen.

Derimod kan de svenske anvisningskontorer ikke af deres registre se, hvor længe den enkelte arbejdsløse har gået ledig. (Denne oplysning findes i Sverige hos den af anvisningen uafhængige arbejdsløshedsforsikring). De kan derfor ikke alene på basis af deres egne registre systematisk arbejde for at få langvarigt ledige i gang.

Samarbejdet mellem kontorerne.

Arbejdsanvisningskontorernes lokalisering binder hverken arbejdere eller arbejdsgivere. En arbejder kan henvende sig til et kontor uden for sin kreds og ansøge om arbejde eller om andre af anvisningskontorets former for service; og kontorerne har derfor et vidtstrakt indbyrdes notificeringssystem. En arbejdsgiver kan også samarbejde med andre kontorer end det, hvortil virksomheden rent lokalt er knyttet. Specielt i Stockholm-området betyder dette, at en del af anvisningen fra Stockholm len går over anvisningskontoret for Stockholm stad og altså uden om lensarbejdsanvisningen i Solna. Det gælder ikke mindst visse meget store virksomheder, som er placeret lige uden for selve Stockholm.

Man har derfor planer om at slå Stockholm og Stockholms len sammen i anvisningsmæssig henseende, således at Stockholm-kontoret skulle overtage lensarbejdsanvisningskontorets specielle funktioner, men ikke de lokale anvisningskontorers, og at sammenlægningen skal ske snarest og om muligt inden 1. juli 1966.

Sammenligning mellem det danske og det svenske arbejdsanvisningssystem

Forskellen mellem det svenske og det danske system for offentlig arbejdsanvisning er som nævnt, at det svenske system på næsten alle punkter giver anvisningsmyndighederne videregående kompetence end det danske.

Følgende kan formentlig være af særlig betydning at bemærke:

Den i Sverige gennemførte *koncentration* af
- administrative funktioner,
- anvisning af udlændinge,
- erhvervsvejledning og
- revalidering

i et enkelt kontor for hvert len, medens de rent anvisende funktioner er lagt ud til lokale kontorer i de større byer.

Det bør herved bemærkes, at et svensk len, for så vidt angår befolkning, gennemsnitlig er næsten dobbelt så stort som et dansk amt, og for så vidt angår udstrækning varierer fra en

størrelse svarende til ca. 2-3 danske amter på øerne til mere end Danmarks samlede areal.

For så vidt angår hovedstadsområdet, har Sverige problemer, som minder om de nuværende danske. Her gør sig den væsentlige forskel gældende, at medens Københavns amtsrådskreds er en kreds på 10-15 km omkring byområdet og praktisk talt helt urbaniseret, er Stockholms len en kreds på 30-40 km omkring byen og rummer selvstændige fra Stockholm klart adskilte industriområder og land- og skovbrugsområder, som for tiden affolkes hurtigt. Københavns amt må vel siges at være København nærmere, end Stockholms len er Stockholm.

I øvrigt bemærkes i den svenske ordning den smidige publikumsbetjening, som gør spørgsmålet om afgrænsning såvel mellem lensarbejdsformidlingskontorernes områder som mellem områderne inden for disse til et internt problem mellem kontorerne, medens publikum - både arbejdere og arbejdsgivere - blot kan henvende sig til anvisnings »systemet« som sådan og blive ligeligt betjent overalt.

B. Norge.

Indledning.

Den offentlige arbejdsanvisning i Norge er for nylig omorganiseret. Den norske arbejdsanvisning har tidligere været baseret på kommunale kontorer med statsstøtte. Sådanne kontorer, der havde tradition helt tilbage i forrige århundrede, havde en stærk tilknytning til den lokale kommune, selv om de skulle samarbejde indbyrdes. Før 2. verdenskrig fandtes **kun** ca. 50 kommunale kontorer. Efter krigen skulle hver kommune have et arbejdsformidlingskontor, eventuelt en deltidsansat formidlingmand. Der fandtes herefter 68 arbejdsanvisningskontorer og ca. 600 formidlingsmænd (deltidsenga gerede), ofte forretningsføreren i de statslige trygdekasser.

Endvidere fandtes i alt 16 specielle sømandskontorer, der til forskel fra de almindelige arbejdsanvisningskontorer var direkte statslige og virkede helt uafhængigt af de almindelige arbejdsanvisningskontorer. Endvidere fandtes for hvert fylke et statsligt fylkesarbeidskontor. Disse kontorer havde ingen direkte formidlingsopgaver, men var ledende og tilsynsførende i forhold til den lokale arbejdsanvisningsvirksomhed. Desuden var de sekretariat for fylkesarbejdsnævnene.

Det kommunale arbejdsanvisningskontor i Oslo blev sidestillet med et fylkesarbejdskontor (her fandtes altså kun ét kontor i selve Oslo by), medens man i Bergen og det omliggende fylke Hodaland havde et fælles fylkesarbejdskontor (statsligt), men Bergen og Hodaland havde hver sit fylkesarbejdsnævn. Det kommunale arbejdsanvisningskontor i Bergen dækkede i øvrigt ikke hele Hodaland.

Fylkesarbejdsnævnene havde indtil nyordningen deres specielle opgaver, særlig med hensyn til at sætte offentlige arbejder, beskæftigelsesarbejder o.lign. i gang og deltage i den økonomiske områdeplanlægning. Områdeplanlægningen er imidlertid nu flyttet over til fylkesmændene og således ikke længere knyttet til den offentlige arbejdsanvisning.

Fylkesarbejdskontorerne skulle og skal fortsat udarbejde prognoser for den lokale udvikling med hensyn til mangel på eller overskud af arbejdskraft. Disse prognoser har hidtil vist sig at være særdeles gode, hvilket beror på god kontakt med virksomhederne. Fylkesarbejdskontorerne kan i øvrigt påvirke de offentlige etaters bygge- og anlægsvirksomhed, og det bemærkes, at vejprojekter har været brugt som udjævningsprojekter for beskæftigelsen.

Den nuværende ordning.

Den nye ordning er baseret på en lov af 14. december 1956 med ændringer af 2. juni 1960. Herefter skal *al arbejdsanvisning være statslig.* Privat arbejdsanvisning er ikke tilladt, bortset fra særlige undtagelsestilfælde, og arbejdsanvisning i forbindelse med arbejdsløshedsforsikringen (trygdekasserne) el. lign. har aldrig været på tale.

Det er altså meningen, at den kommunale arbejdsanvisning skal afvikles, og dens opgaver overgå til 106 statslige arbejdskontorer.

Ændringen er foregået etapevis, således at man stort set er begyndt med de fra Oslo og Bergen fjernestliggende og i erhvervsmæssig hensende mest underudviklede fylker.

De særlige sømandskontorer opretholdes som uafhængige af anvisningskontorerne.

Arbejdsanvisningen er herefter organiseret fylkesvis samt med en særlig ordning for Oslo. I hvert fylke skal findes ét statsligt fylkesarbejdskontor og et antal statslige almindelige arbejdsanvisningskontorer. Tilknytningen til fylkerne har man fundet som den naturlige organisatoriske løsning, hvorved bemærkes, at fylkes-

grænserne i Norge ofte følger naturlige geografiske grænser, bjergrygge o.lign. I enkelte ganske særlige tilfælde har man fraveget fylkesgrænserne, hvor specielle geografiske forhold gjorde det naturligt, men sådanne afvigelser støder som oftest på lokalpolitiske vanskeligheder. Med hensyn til de almindelige kontorers afgrænsning har man ikke været inde på dybtgående overvejelser, men dog benyttet en vis erhvervsgeografisk orientering. Arbejdsdirektoratet har lagt planerne for afgrænsningen af de enkelte kontorers områder, men efter forhandling med de lokale myndigheder. Hensynet til de ofte meget store geografiske afstande har gjort, at man i visse tilfælde har placeret anvisningskontorer i afsides egne, men med en meget lille bemanding, enkelte steder således kun én mand.

Forholdet mellem fylkesarbejdskontorerne og de almindelige arbejdsanvisningskontorer er herefter følgende: Fylkesarbeidskontoret er i hvert af fylkerne placeret i hovedbyen. I denne by findes som oftest tillige et lokalt arbejdsanvisningskontor for byen og det nærmest omliggende distrikt. Disse lokale anvisningskontorer er ofte en direkte fortsættelse af de kommunale arbejdsanvisningskontorer, som tidligere fandtes netop i de større og mere centralt beliggende byer. Det er hensigten, at fylkesarbejdskontoret og arbejdsanvisningskontoret for byen og omegnen så vidt muligt skal have kontor i samme bygning.

Fylkesarbejdskontoret, der i almindelighed beskæftiger 6 personer, har ledelsen af de øvrige kontorer i hele fylket og en vis tilsynsvirksomhed. Det virker endvidere som sekretariat for fylkesarbejdsnævnene, der stadig har visse planlæggende opgaver, og beskæftiger sig i det hele taget med spørgsmål som arbejdskraftprognoser og planlægning og mobilisering af arbejdskraft over hele fylket. Til hvert af kontorerne, herunder også fylkesarbejdskontoret, er der knyttet en erhvervsvejleder og en arbejdskonsulent (somme tider mere end én). Disse særlige tjenestemænd er på fylkesarbejdskontoret dels beskæftiget som ledere over for de tilsvarende tjenestemænd på de almindelige arbejdsanvisningskontorer i fylket, dels har de deres eget særlige lokale distrikt for erhvervsvejledning eller for arbejdskonsultation. Dette distrikt er imidlertid ikke i eller i nærheden af den hovedby, i hvilket fylkesarbejdskontoret er beliggende - idet dette område er betjent af erhvervsvejleder og arbejdskonsulent fra byens lokale arbejdsanvisningskontor; men erhvervsvejleder og arbejdskonsulent på fylkesarbejdskontoret har som oftest som deres særlige område et fjerntliggende distrikt, hvis lille lokale arbejdsanvisningskontor ikke har sådanne specialister. Samtidig med, at fylkeskontorets erhvervsvejledere og arbejdskonsulenter skal lede og føre tilsyn med disse funktioner i hele fylket, skal de altså personligt fungere i dets mest afsides distrikter. Denne måske noget indviklede organisation har delvis historisk begrundelse.

Erhvervsvejledernes opgave er dels erhvervsorientering i skolerne, dels personlig erhvervsvejledning for folk, der henvender sig. Arbejdskonsulenternes opgaver er at vejlede og hjælpe erhvervshæmmede og ældre samt andre, der har vanskeligheder af speciel art ved at finde beskæftigelse. Deres arbejdsområde synes nærmest at være en blanding af en revalideringskonsulents og en arbejdskonsulents i dansk betydning. En særlig af arbejdsanvisningen uafhængig revalideringsvirksomhed forefindes ikke.

Med hensyn til betjeningen af Norge rent arbejdsformidlingsmæssigt har man kommet befolkningen i møde ved ikke alene at oprette 106 arbejdsanvisningskontorer, som tænkes placeret landet over, altså en udvidelse i forhold til tidligere, men også derved, at der desuden er oprettet lokale kontorsteder, til hvilke tjenestemændene fra anvisningskontorerne rejser ud. Lejlighedsvis udstationerer man tjenestemænd disse steder, og i visse tilfælde har man også ansat tjenestemænd på deltid. I øvrigt har man med hensyn til kontrollen med arbejdsløsheden endnu enkelte steder såkaldte »meldingsmodtagere«. Nogle steder bl.a. i de nordligste fylker har man en skriftlig meldeordning med hensyn til arbejdsløshed.

Det statistiske arbejde foregår således, at de statistiske oplysninger om arbejdsløshed registreres på basis af arbejdsanvisningskontorernes kartoteker og går gennem fylkesarbejdskontoret ind til arbejdsdirektoratet, hvor den centrale behandling foregår. Oplysninger om beskæftigelsesstatistiken går fra trygdekasserne (der administrerer arbejdsløshedsforsikringen) til fylkesarbejdskontoret og derfra til arbejdsdirektoratet.

Med hensyn til bemandingen af arbejdsanvisningskontorerne regner man i Norge - bortset fra de undtagelser, som de geografiske forhold gør nødvendige - med ca. 7.100 indbyggere pr. arbejdsformidlingstjenestemand. Det bemærkes, at selve bemandingsspørgsmålet har vist sig at

være et stort problem, da lønningerne ikke i særlig grad tiltrækker egnet arbejdskraft til kontorerne.

De særlige problemer i Oslo og omegn.

I spørgsmålet om koncentration kontra spredning af arbejdsanvisningsvirksomheden har den almindelige opfattelse i Norge været, at en for stærk koncentration af anvisende virksomhed ikke er praktisk. Man ønsker ikke for store enheder, og man ønsker — specielt for så vidt angår Oslo-kontoret - ikke en sådan koncentration af anvisningsvirksomheden, at det kunne bidrage til at føre arbejdskraften i særlig grad ind i selve Oslo by. Man har derfor foretrukket at organisere en særlig arbejdsanvisning for Oslo byområde og desuden en arbejdsanvisning for de omliggende fylker, specielt Akershusfylke og Buskerudfylke. Det bemærkes herved, at disse fylker, selv om visse dele af dem i nogen grad har arbejdsmarked fælles med Oslo, dog i betydelig grad har deres egne industrielle centrer.

Det kan dog nævnes som kuriositet, at Akershus-fylkes arbejdskontor rent faktisk ligger i Oslo. For Akershus-fylke påtænker man imidlertid at oprette en ordning i lighed med de andre fylker med det største anvisningskontor i Lillestrøm, fylkets største by.

Hvad selve Oslo by angår, er det hensigten at opretholde et kombineret fylkesarbeidskontor og offentligt arbejdsanvisningskontor for Oslo by som statsligt kontor, medens det hidtidige anvisningskontor har været kommunalt.

Arbejdsanvisningens organisation i forhold til problemerne på det norske arbejdsmarked.

Den statslige arbejdsanvisnings organisation, som man forsøger at gennemføre, har først og fremmest til formål at bringe arbejdsanvisningen i fuld effektivitet, selv i fjerntliggende områder og derved gøre hele det norske arbejdsmarked til en enhed.

Den øjeblikkelige situation på det norske arbejdsmarked stiller betydelige krav til arbejdsanvisningens samordning og effektivitet. Norge er stort set præget af en meget væsentlig mangel på arbejdskraft. Den samlede arbejdsløshed i sommeren 1962 androg for hele landet ca. 7.000 personer. Der er imidlertid tale om meget store forskelligheder, idet de industrialiserede egne lider af en særdeles udpræget mangel på arbejdskraft, medens der i visse fjernere egne er en del arbejdsløse. I nogen grad synes dog effektiviseringen af arbejdsanvisningen at have gjort denne arbejdskraft mere mobil, og befolkningens modvilje mod at skifte bopæl synes i det hele taget i de senere år at være blevet noget mindre udtalt.

C. Vesttyskland.

(På grundlag af oplysninger særligt vedrørende Schleswig-Holstein og specielt Flensborg).

Den vesttyske arbejdsløshedsforsikring og arbejdsanvisning er sammenknyttet og en af staten uafhængig, men ved lov opretholdt og reguleret institution med hovedsæde i Nürnberg. Den har sine egne indkomster fra pligtmæssige forsikringsbidrag fra arbejdere og arbejdsgivere og en betydelig formue (5 milliarder DM).

Anvisningen er for hele Vesttyskland opdelt i 9 landsarbejdsområder med i alt 175 kontorer. Gennemsnitligt område er ca. 1.400 km^2 pr. kontor (omtrent som i Danmark).

Arbejdsløshedsforsikringens og arbejdsanvisningens dertil knyttede virksomhed er reguleret ved lov. Institutionen er organiseret således, at ledelsen fra de øverste til de laveste instanser ligger i hænderne på råd med repræsentanter for arbejdere, arbejdsgivere og statsmyndigheder. Ledelsen for et landsarbejdsområde har intet med landsregeringen at gøre, og områdegrænserne følger ikke altid forvaltningsgrænserne, hvilket bl.a. kommunerne er utilfredse med. Anvisningens hovedledelse i Nürnberg har imidlertid lagt vægt på, hvad der hører sammen som fælles arbejdsmarked og ikke de almindelige forvaltningsgrænser.

Ledelsen i Nürnberg har den afgørende myndighed, men de lokale »tilsynsråd« betyder meget for det lokale kontor. Rådene for hvert af de 9 »Länder-områder« spiller ingen større rolle; dog har f.eks. rådet i Kiel (tre-partielt sammensat, jfr. ovenfor) en vis myndighed over alle kontorerne i Schleswig-Holstein, idet det kan modtage klager og give visse generelle direktiver. Men anvisningskontoret i Kiel er ikke overordnet det i Flensborg eller omvendt. De er, bortset fra den myndighed som »Landesrat« kan udøve, hver for sig direkte underordnet Nürnberg.

Fra Nürnberg udgår flere planer om at indskrænke kontorantallet, men lokalt ønsker man, at kontorerne ikke bliver for store, bl.a. af hensyn til administrationen, hvis der kommer arbejdsløshed.

Flensborg-kontorets geografiske område er 2700 km^2. (Det optimale anses i Tyskland for at være ca. 2000 km^2).

Under Flensborg-kontoret findes 5 ekspeditionskontorer, de 3 med hver 5 mand ansat, medens Husum er lidt større (har karakter af egentlig filial). Et kontor på Föhr er ganske lille med en stab på 2 mand. Til de 5 kontorer kommer 32 meldesteder (særligt på øerne), hvortil folk fra kontorerne udstationeres. De enkelte kontorers beliggenhed er bestemt af, hvor befolkningen er bosat.

I sommeren 1962 var der kun 500 arbejdsløse i hele Flensborg-kontorets område. Under den offentlige arbejdsformidling sorterer tildeling af understøttelse. Understøttelse udbetales pr. post. Kontrol finder kun sted 1 gang månedlig, men den enkeltes beskæftigelse kan efter det oplyste kontrolleres ganske godt ved arbejdsgivernes pligtmæssige anmeldelser til sygeforsikringen om, hvem de beskæftiger.

Fagforeningerne har ikke siden århundredskiftet haft noget at gøre med arbejdsanvisningen, som skal være strengt neutral i arbejdskampe.

Statistik og registratur foregår i anvisningskontoret i Flensborg for hele området. Formidlingen er derimod decentraliseret på ekspeditionskontorerne, hvorfra der indsendes statistiske sedler til Flensborg. Ekspeditionskontorer og meldesteder står telefonisk i forbindelse med hovedkontoret, hvorfra fordelingen af arbejdskraft over hele området foregår. En gang månedlig mødes lederne af ekspeditionskontorerne i Flensborg.

Erhvervsvejledning foregår centralt i Flensborg for hele området og beskæftiger 18 mand, som udover at have ekspedition i Flensborg 2 dage om ugen kører ud til de forskellige ekspeditionskontorer, hvor de har konsultation. Husum har dog en mandlig og en kvindelig erhvervsvejleder. Hver erhvervsvejleder har sit geografiske distrikt.

Man har en særlig rådgivning for revalidering, som foregår ved, at de pågældende enten kaldes til Flensborg, eller rådgiveren kører ud, hvor den, der søger revalidering, bor.

Al erhvervsvejledning er frivillig. Skolerne *kan* sige nej til at modtage erhvervsvejledning, men gør det sjældent, og 70 % af de unge søger personlig kontakt med erhvervsvejledningen.

Anvisningskontorerne anviser lærepladser, men godkendelse af lærlingekontrakter hører under de forskellige handels- og håndværkskamre.

Alle arbejdstagere er registreret. Kortene står ved det hovedkontor eller ekspeditionskontor (men ikke meldested), hvor pågældende bor, og følger ham (eller hende) ved flytning, som man får meddelelse om, i alt fald gennem sygeforsikringen (jfr. ovenfor).

Statistik over beskæftigelse opgøres på basis af disse kort. Man optæller også anvisninger og ledige pladser.

Over de arbejdsløse har både kontoret i Flensborg og de lokale ekspeditionskontorer kartotek. Ansøgninger om understøttelse går fra det lokale ekspeditionskontor til Flensborg, hvor disse ansøgninger behandles centralt.

Arbejdsanvisningskontorerne har intet at gøre med egnsplanlægning, beskæftigelsesarbejder og lignende.

Beskæftigelse af udlændinge foregår gennem den offentlige arbejdsanvisning — der har kontorer i de lande, hvorfra Vesttyskland søger arbejdskraft. Det må derved bemærkes, at tyske arbejdsgivere vel må antage individuelle arbejdere fra fællesmarkedslandene, som søger arbejde hos dem, men at *hvervning af arbejdskraft i udlandet* — herunder også annoncering - uden om arbejdsanvisningen er *forbudt,* og dette forbud anses ikke for at være i strid med fællesmarkedsreglerne og vil blive opretholdt også efter overgangsperioden.

Erhvervsstrukturen i hovedlandsdelene.

	Hovedstadsområdet		Provinsbyer m. forstæder		Bymæssige bebyggelser		Landkommuner		Hele landet	
	Antal virksomheder	Personel	Antal virksomheder	Personel	Antal virksomheder	Personel	Antal virksomheder	Personel	Antal virksomheder	Personel
Brunkulsgravning, stenbrud m. v.	8	198	88	975	107	817	321	2.573	524	4.563
Fremstillingsvirksomhed	13.054	205.902	14.843	188.002	5.810	42.284	9.623	37.464	43.330	473.652
Bygge- og anlægsvirksomhed	4.684	43.431	7.417	52.076	3.369	13.038	5.939	18.334	21.409	126.879
El-, gas- og varmeværker	18	3.960	224	5.114	115	1.431	122	500	479	11.005
Engroshandel, agenturer	4.896	50.679	4.686	37.074	1.116	3.224	1.419	3.272	12.117	94.249
Detailhandel	18.731	65.851	24.623	84.505	7.686	19.267	10.486	22.297	61.526	191.920
Vognmandsforretninger o. l.	2.868	10.971	3.599	8.643	2.132	4.220	4.302	7.489	12.901	31.323
Hoteller, restaurationer m. v.	1.899	14.511	2.359	16.011	695	3.292	970	3.932	5.923	37.746
Forskellige servicevirksomheder	4.255	18.231	5.402	17.786	1.541	3.203	1.594	2.407	12.792	41.627
Tilsammen	50.413	413.734	63.241	410.186	22.571	90.776	34.776	98.268	171.001	1.012.964

Kilde: Statistisk Tabelværk 1963; IV: Erhvervsstrukturen i amter og kommuner. Erhvervstællingen 1958.

Litteraturhenvisninger

1) Love og lovforslag vedrørende arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikringer, folketingsbetænkninger og lovbekendtgørelser.
2) Arbejdsdirektørens beretninger.
3) *Udvalget af 1/3 1948:* Betænkning afgivet 22/12 1949 (duplikeret).
4) *Arbejdsmarkedskommissionen:* Rapport vedrørende bevægeligheden på arbejdsmarkedet, København 1951.
5) *Forvaltningsnævnets sekretariat:* Hovedrapport vedrørende undersøgelsen af arbejdet på de offentlige arbejdsanvisningskontorer, København 1956 (duplikeret).
6) Betænkning nr. 345: Den danske arbejdsanvisning, struktur, funktioner og virkemidler, København 1964.
7) Kommunallovkommissionens betænkninger, særligt Fynsundersøgelsen 1963 og andet materiale.
8) *Det statistiske Departement:*
   a) Folke- og boligtællingen 1960 (Flere publikationer 1963-64).
   b) Erhvervstællingen 1958 (Flere publikationer 1961-64).
   c) Byernes Opland, København 1960.
   d) Statistiske Meddelelser: Arbejdsløsheden.
9) *Egnsplanssekretariatet for Storkøbenhavn:* Principskitse til Egnsplan, København 1960.
10) *Landsplanudvalget:* Zoneplan 1962 for Danmark.
11) *Instituttet for Butikscenterplanlægning:* Hillerød, oplandet og byen, en udviklingsprognose, København 1962.
12) *Lauge Kallestrup:* Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring, København 1946.
13) *Kristian Antonsen:* Skematiske Befolkningskort, København 1963.
14) *Kristian Antonsen:* Placeringen af Danmarks Industri 1936-60, København 1964.
15) *Arbetsmarknadsstyrelsen:* Arbetsmarknadsverket, Organisation och Arbetsuppgifter, Stockholm 1961.
16) *Arbetsmarknadsstyrelsen:* Arbetsmarknadsstyrelsens Regionindelning 1961, Stockholm 1961.
17) *Arbetsnämden i Stockholm Stad:* Arbetsförmedling och Arbetsmarknad i Stockholm 1905-1955, Stockholm 1955.
18) Ikke publiceret materiale fra arbejdsministeriet og arbejdsdirektoratet, cirkulærer og blanketmateriale fra arbejdsanvisningskontorer m.v. og forskelligt materiale af teknisk og vejledende karakter fra Sverige, Norge og Flensborg, jfr. bilag 7.